An illustration of a classroom scene. A teacher, a woman with short dark hair wearing a dark sweater over a light-colored collared shirt, is pointing with a pen at a whiteboard. The whiteboard has a large purple shape and some faint markings. To the right, a vertical board displays various colorful icons and the number '15'. Below the whiteboard, a shelf holds several colorful objects. The background is a warm, brownish-orange color.

INFORMĀCIJAS TEHNOLOĢIJU PIELIETOJUMS FONEMĀTISKĀS UZTVERES ATTĪSTĪŠANAI LOGOPĒDA DARBĀ

Metodiskais materiāls studentiem

Mārīte Rozenfelde, Olga Čapkeviča,
Irīna Arhipova

Mārīte ROZENFELDE, Olga ČAPKEVIČA, Irina ARHIPOVA. *Informācijas tehnoloģiju pielietojums fonemātiskās uztveres attīstīšanai logopēda darbā*. Rēzekne: Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija. 2019. 169 lpp.

Recenzentes:

- Regīna OGRĪŅA, Mg. paed., logopēde, Rēzeknes 5. vidusskolas skolotāja;
- Sandra ZILIŅA-KEIDĀNE, Mg. spec. paed., Rēzeknes novada speciālās pamatskolas logopēde.

Metodiskais materiāls sagatavots un izdots ar Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijas finansiālo atbalstu.

Publicēšanai rekomendējusi Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijas Zinātnes padome 2019. gada 21. novembrī.

Redaktore: **Vita Ansone**

Šis darbs tiek izplatīts ar internacionālo licenci:
Creative Commons Attribution 4.0 International License

ISBN 978-9984-44-257-0
© Autoru kolektīvs, 2020

SATURS

IEVADS	4
<i>1. nodaļa. Fonemātiskās uztveres attīstīšana 5–6 gadus veciem mazākumtautību bērniem ar fonemātiskās uztveres traucējumiem (M. Rozenfelde, O. Čapkeviča)</i>	5
1.1. Bērnu valodas attīstība	5
1.2. Fonemātiskās uztveres attīstība	12
1.3. Fonemātiskās dzirdes attīstības traucējumi	18
1.4. 5–6 gadus vecu bērnu ar fonemātiskās uztveres traucējumiem pedagoģiski psiholoģiskais raksturojums	22
1.5. Logopēda darbs 5–6 gadus vecu bērnu fonemātiskās uztveres attīstīšanā pirmsskolas izglītības iestādē	25
1.6. Informācijas tehnoloģiju pielietojums pirmsskolas izglītības procesā un logopēda darbā	27
<i>2. nodaļa. Logopēda darba sistēma un darba materiāls 5–6 gadus vecu bērnu fonemātiskās uztveres attīstīšanai ar informācijas tehnoloģiju izmantošanu (O. Čapkeviča)</i>	35
<i>3. nodaļa. Interaktīvās spēles rotaļnodarbību darbam (I. Arhipova)</i>	149
Izmantotie avoti	167

IEVADS

Runa nav iedzimta spēja, bet attīstās ontoģenēzes (organisma individuālā attīstība no ieņemšanas brīža līdz mūža galam) procesā paralēli fiziskajai un garīgajai bērna attīstībai un kalpo par viņa vispārējās attīstības rādītāju. Tātad, fonemātisko procesu veidošanās problēma pirmsskolas vecuma bērniem ar vispārēju, nepietiekamu runas attīstību ir aktuāla, jo fonemātiskās analīzes un fonemātiskās sintēzes attīstība pozitīvi ietekmē visas runas sistēmas veidošanos.

Fonemātiskā dzirde – pamats, lai izprastu teiktā jēgu. Ja runas skaņu atšķiršana nav attīstīta, bērns uztver (iegaumē, atkārto, raksta) nevis to, kas viņam tika pateikts, bet to, ko viņš ir dzirdējis – kaut ko pareizi, bet kaut ko ļoti aptuvenu.

Runas skaņu atšķiršanas – fonemātiskās uztveres traucējumi bērniem rada grūtības apgūt vārdu krājumu un gramatiku nepieciešamajā pakāpē, kavē saistītās runas attīstību. Tāpēc, sagatavojot bērnus lasītprasmju un rakstītprasmju apguvei, fonemātiskās uztveres attīstīšana ir viens no svarīgākajiem uzdevumiem.

Autoru pieredze darbā pirmsskolas iestādes logopēdiskajā grupā liecina, ka nepietiekamas fonemātiskās dzirdes attīstības rezultātā, lielai daļai bērnu ir grūtības valodas skaņu diferencēšanā pēc dzirdes. Šī problēma ir nemainīgi aktuāla, jo bērnu skaits ar šādām problēmām nesamazinās. Īpaši tā izpaužas vecākajā pirmsskolas vecumā, kad, bez labi attīstītas fonemātiskās uztveres, nevar sekmīgi apgūt prasmes lasīt un rakstīt.

Mūsdienu, informācijas tehnoloģiju izmantošanas, laikmetā, sagatavojot bērnu mācībām skolā, pirmsskolas izglītības iestāžu skolotājiem un speciālistiem aktuāls ir uzdevums: patstāvīgi meklēt un pielietot optimālākās fonemātiskās dzirdes attīstīšanas formas, metodes un paņēmienus.

Latvijas valsts Bērnu tiesību aizsardzības likumā (28.03.2017.) atzīmēts, ka: „(1) Valsts nodrošina visiem bērniem vienādas tiesības un iespējas iegūt izglītību atbilstoši katra spējām. (2) Bērnam ir tiesības uz bezmaksas pirmsskolas sagatavošanu, pamata un vidējo izglītību, kā arī arodizglītību. (3) Pie Latvijas mazākumtautībām piederošiem bērniem ir tiesības iegūt izglītību dzimtajā valodā atbilstoši izglītības likumam” (11. pants. Bērna tiesības uz izglītību un jaunradi). Bērnu ar valodas traucējumiem vecāki izmanto šīs tiesības un ved savus bērnus uz speciālās pirmsskolas izglītības iestādes grupām ar mazākumtautību valodas apmācību. Autores O. Čapkeviča un I. Arhipova ikdienā veic valodas korekcijas darbu ar minētājiem mazākumtautībām piederošiem bērniem, kuru dzimtā valoda ir krievu, tāpēc šajā metodiskajā līdzeklī un ikdienas korekcijas darbā akcentēti zinātnieku, logopēdu ieteikumi un metodiskās izstrādnes krievu valodas apguvei. Darbā iekļauti krievu valodas vārdi un specifiskie bērnu izrunas piemēri.

Logopēdu darbam autores izstrādājušas, aprobējušas un piedāvā pakāpenisku runas fonemātiskās uztveres veidošanas un attīstīšanas sistēmu vecākā pirmsskolas un sagatavošanas grupas bērniem ar mazākumtautību valodas apmācību, izmantojot mūsdienu informācijas tehnoloģijas.

1. nodaļa

FONEMĀTISKĀS UZTVERES ATTĪSTĪŠANA 5–6 GADUS VECIEM MAZĀKUMTAUTĪBU BĒRNIEM AR FONEMĀTISKĀS UZTVERES TRAUCĒJUMIEM

Asoc. prof. Dr. paed. Mārīte ROZENFELDE
Logopēde Mg. spec. paed. Olga ČAPKEVIČA

1.1. Bērnu valodas attīstība

Runa nav iedzimta funkcija un katrs cilvēks to apgūst individuāli, imitējot apkārtējo runu. Visa normālas runas attīstības gaita ir pakļauta noteiktām likumsakarībām, kuras ir skaidri vērojamas katra bērna runā un notiek noteiktos laika ietvaros. Tiesa gan, laika ietvari ir diezgan nosacīti, bet tomēr to zināšanas ļauj diezgan droši atšķirt normu no pataloģijas (Парамонова, 2009).

Pirmsskolas iestādes logopēdam ir jābūt skaidram priekšstatam par to, kādā veidā un pēc kādiem likumiem notiek runas veidošanās bērnam ar normālu attīstības gaitu. Šīs zināšanas ir nepieciešamas, lai kompetenti veiktu apsekošanu (ņemot vērā visas vecumposma runas attīstības īpatnības) savlaicīgai runas traucējumu atklāšanai un to pareizai klasificēšanai.

Dažādi pētnieki, logopēdi bērnu runas veidošanos iedala dažādos posmos, nosauc tos atšķirīgi, katrs var norādīt citas vecuma robežas (skat. 1. tab.).

1. tabula

Bērnu runas veidošanās un attīstības posmi

Pētnieks	Iedalījums	Posmu raksturojums
T. Filičeva, N. Orlova un T. Tumanova (Филичева, Орлова, Туманова, 2015)	Četri posmi	<i>Pirmajā</i> sagatavošanās <i>posmā</i> (šī posma nosacītās robežas ir no 0 līdz 1 gadam) notiek runas pamatmehānismu, kas saistīti ar fonemātiskās dzirdes un vārdu darināšanas attīstību, sākotnējā veidošanās, parādās lalināšana, zilbes un pirmie vārdi. <i>Otrais posms</i> – pirmspirmsskolas (šī posma nosacītās robežas ir no 1 gada līdz 3 gadiem); tā laikā paplašinās runas izpratnes apjoms, bērns apvieno vārdus teikumā, teikums tiek paplašinās līdz trim vārdiem, tiek veidotas gramatiskas konstrukcijas, dzirdamas runas intonācijas izmaiņas). <i>Trešais posms</i> – pirmsskolas (no 4 gadu vecumam līdz 6 gadiem). <i>Ceturtais</i> – skolas runas attīstības posms (no 7 līdz 18 gadu vecumam)
L. Paramonova (Парамонова, 2009)	Divi posmi	Pirmais – sagatavošanās periods. Otrais – tiešās runas attīstības periods

Autorēm saistošs logopēdes L. Paramonovas (Парамонова, 2009) bērna valodas attīstības posmu iedalījums, kas tiks detalizēti analizēts turpmākajā darbā.

1. Sagatavošanās periods (aptuveni līdz 1,5–2 gadiem)

Jaundzimušais bērns var tikai raudāt. Bet jau otrajā dzīves mēnesī viņam parādās balss reakcijas un nediferencētas, amorfas skaņas, kas veidojas spontāni runas aparāta neverbālās

darbības procesā un nav runas skaņas. Šīs reakcijas guva nosaukumu lalināšana. Bērnam lalinot, parasti var diezgan skaidri sadzirdēt patskaņiem līdzīgas skaņas, kā arī lūpeņus (*п, б, м*) un pakaļējos mēleņus (*к, з, х*). Daudzi pētnieki saista lūpeņu skaņas rašanos ar bērnam šajā vecumā raksturīgāko zīšanas aktu, bet pakaļējo mēleņu rašanos – ar mēles saknes pastāvīgu aizmugures stāvokli, jo bērns pārsvarā guļ uz muguras.

3.–4. mēnesī lalināšanas raksturs mainās: tai rodas dažādas intonācijas. Vispirms skaņu netīšā atkārtošana tiek veikta pašatdarinot, bet apmēram 5 mēnešu vecumā ir novērojama jau neapzināta (eholāliska) skaņu atkārtošana arī pēc apkārtējiem cilvēkiem. Aptuveni no šī laika bērns jau sāk pievērst uzmanību “runātāja” artikulārajām kustībām. Sešu mēnešu vecumā viņš sāk atdarinot atkārtot un uzkrāt atsevišķas zilbes (*па-па-па, ба-ба-ба, ма-ма-ма* u. tml.), kuras vairākkārtējās atkārtošanās rezultātā nostiprinās.

Ar laiku bērna lalināšana pakāpeniski tiek papildināta ar jaunām skaņām, turklāt raksturīga ir arī tādu skaņu rašanās, kuru vispār nav krievu valodā (piemēram, mīkstie patskaņi, līdzskaņi u. c.). Otrā dzīves pusgada bērnu lalināšanā var saklausīt līdz 15 patskaņiem un 76 līdzskaņiem.

Tomēr gada vecumā, kad bērnam parādās pirmie vārdi, lalināšanas posmā iegūtās skaņas pazūd un pēc tam tiek apgūtas no jauna, turklāt bērns apgūst tikai tās, kuras gūst pastiprinājumu pieaugušo runā (tātad tiek apgūtas tikai dzimtās valodas skaņas).

Sagatavošanas periodā bērnam parādās arī pirmie vārdi, kuru skaņu sastāvs vēl nav diferencēts un vērtība ir ļoti nestabila – ar vienu un to pašu “vārdu” viņš var nosaukt dažādus priekšmetus un darbības.

Tādējādi sagatavošanās perioda “runa” nav runa vārda tiešajā nozīmē un nekalpo kā saziņas līdzeklis – bērns vērsas pie apkārtējiem galvenokārt ar mīmikas un žestu palīdzību. Tomēr šī perioda pilnvērtīgai norisei ir ārkārtīgi liela nozīme visā turpmākajā bērna runas attīstības gaitā.

Šī perioda ieguvumi ir šādi:

- attīstās uzmanība pret cilvēka runu un tās saprašanas pirmsākumi;
- rodas nepieciešamība pēc runas saskarsmes ar apkārtējiem cilvēkiem;
- attīstās vārdu atmiņa;
- veidojas spēja atšķirt runas skaņas pēc dzirdes;
- attīstās un pilnveidojas bērna balss funkcija un viņa artikulācijas iespējas (*Парамонова, 2009*).

Viss iepriekš minētais arī veido to nepieciešamo bāzi, uz kuras pamata turpmāk var veidoties pietiekami pilnvērtīga mutvārdu runa.

Logopēde Paramonova uzskata, ka sarežģītāko runas funkciju bērns apgūst kā kaut ko vienotu, visaptverošu, nedalāmu atsevišķās sastāvdaļās, bet svarīgi ir zināt aptuvenos terminus un galvenās likumsakarības bērna apkārtējo runas izpratnes attīstībā un viņa paša runas veidošanās procesā (*Парамонова, 2009*).

Runas izpratnes attīstība

Runas izpratnes attīstība sākas jau sagatavošanās periodā un ievērojami apsteidz bērna paša runas attīstību. Pirmās izpratnes izpausmes tiek izteiktas, bērnam reaģējot uz cilvēka balsi. Dzīves otrās nedēļās beigās viņš pārstāj raudāt, kad ar viņu sāk runāt. Pirmā mēneša beigās uz viņu nomierinoši iedarbojas šūpuļdziesma. Pēc tam viņš sāk griezt galvu uz runātāja pusi un vispār pievērst uzmanību runai.

Kopumā runas izpratnes attīstība notiek virzienā no vispārīgā uz noteikto. Sākumā mazulis uztver tikai teiktā vispārējo emocionālo nozīmi, pilnīgi nesaprotot pašu vārdu nozīmi. Ja mazam bērnam maigā tonī runāt nepatīkamas lietas, tad viņš laimīgi smaidīs, bet, dusmīgi pasakot pat vislabākos vārdus, sāks raudāt (*Парамонова, 2009*).

7–8 mēnešus veciem bērniem sāk parādīties atbilstoša reakcija uz atsevišķām, nelielām frāzēm, kas tiek pastiprinātas ar attiecīgu sejas izteiksmi un žestiem („dod rociņu”, „pamāj ar rociņu” u. tml.). Vecumā ap 9–10 mēnešiem bērns sāk saprast atsevišķu vārdu nozīmi un pagriezt galviņu nosauktā priekšmeta virzienā (piemēram, “Kur ir logs?”, “Kur tētis?”, “Kur lācītis?”). Bet tā pagaidām vēl ir tā dēvētā situatīvā runas izpratne, kas ir pieejama bērnam tikai noteiktā situācijā (viena un tā pati istaba un pazīstami cilvēki). Citos apstākļos šie paši jautājumi paliks viņam nesaprotami. Un tikai daudz vēlāk runas izpratne tiek veikta, bērnam ievērojot katra vārda nozīmi un uztverot gramatiskās saiknes starp vārdiem (*Парамонова, 2009*).

Kopumā runas izpratnes attīstība (jo īpaši vārdu nozīmes apguve) tiek veikta pēc nosacījuma refleksu tipa – bērns redz sev priekšā vienu vai otru priekšmetu un vienlaikus dzird pieaugušā izrunāto vārdu, kas to apzīmē. Pēc vairākiem tādiem atkātojumiem starp priekšmeta vizuālo tēlu un tā apzīmējošā vārda skaņas tēlu smadzeņu garozā veidojas (noslēdzas) nosacījuma saikne. No šī brīža dzirdētais vārds būs saistīts bērnam ar priekšmeta tēlu, bet priekšmeta izskats neviļus tiks atcerēties tā verbālo apzīmējumu. Tieši tāpēc bērns kļūst spējīgs saprast ar vārdiem izteiktus lūgumu tādus kā “atnes tasi”, “nomazgā rokas” un citus, kas turpmāk ļauj pieaugušajiem regulēt viņa uzvedību ar runas palīdzību (tā sauktā runas regulējošā funkcija) (*Парамонова, 2009*).

Pēc sagatavošanās perioda beigām, tas ir, apmēram pusotra gada vecumā, sākas bērna paša runas attīstība, kas notiek, viņam vienlaicīgi apgūstot gan pareizu skaņu izrunu, gan vārdu krājumu, gan valodas gramatikas normas.

Tiešais runas attīstības periods

Vai bērns saprot vai nesaprot vārdu gramatisko nozīmi, var noskaidrot ar speciālu uzdevumu palīdzību. Piemēram, 3 gadus vecam bērnam ir jāprot parādīt attēlos vai ar reāliem priekšmetiem, kur ir *karotE*, bet kur – *karotES* u. c. Viņam arī ir jāprot pēc pieaugušo lūguma nolikt bumbu *PIE* galda, *UZ* galda, *ZEM* galda u. tml. Tas nozīmē, ka bērns atšķir vienskaitļa un daudzskaitļa lietvārdus, saprot telpisko priekšmetu nozīmi utt. Aptuveni līdz 6 gadu vecumam bērnam ir jāiemācās saprast arī sarežģītas gramatiskās konstrukcijas, kad viņu lūdz, piemēram, parādīt zīmuli un kad lūdz parādīt ar zīmuli kādu citu priekšmetu.

Vārdu krājuma attīstība

Valodas vārdu krājumu bērns sāk apgūt otrajā dzīves gadā. Kā jau minēts, pirmie bērna runas vārdi parasti parādās ap gadu. Tiem ir nediferencēts raksturs, un pēc būtības tie ir vārdi - teikumi. Tā vienu un to pašu vārdu *mamma* bērns var paust gan kā kādu sūdzību vai lūgumu paņemt klēpī, gan kā vēlmi iegūt interesējošo rotaļlietu u. c. Pirmie vārdi tiek lietoti nemainīgā formā (piemēram, lietvārdi – tikai nominatīvā).

Ļoti svarīgs un principiāli nozīmīgs aspekts ir bērna spējas “pamanīt” vārdu galotnes attīstība, tas ir, pievērst uzmanību arī vārdu gramatiskajai formai. Bērniem ar normālu runas attīstības gaitu šī spēja parādās ļoti agri – jau otrajā dzīves gada pirmajā pusē, kamēr bērns atrodas vēl vārdu - teikumu stadijā. Piemēram, bērns vēlas palūgt mammai konfekti, kas viņa runas noformējumā izklausās kā *feta*. Rādot ar roku pareizajā virzienā, mazais saka: “Fetu”. Būtiski zemākā runas attīstības līmenī ir tā paša vecuma bērns, kas šo lūgumu izteiks ar vārdu *feta*, kuru lietos nelokāmā formā. Kā redzams, vārdu krājuma apgūšanas procesā tiek iekļauta arī valodas gramatikas normu apgūšana, kas vēlreiz liecina par dažādu valodas pušu nedalāmību – visas tās tiek apgūtas un funkcionē vienoti.

Bērna vārdu krājums pieaug kvantitatīvā un kvalitatīvā veidā, turklāt visos vārdu krājuma apgūšanas posmos saprotamo vārdu skaits ievērojami pārsniedz paša runā lietoto vārdu skaitu. Pretējā attiecība var būt vērojama tikai atsevišķos runas patoloģijas gadījumos.

Runājot par vārdu krājuma kvantitatīvo izaugsmi, divus gadus vecu bērnu vārdu krājumā var būt no 45 līdz 1000 un vairāk vārdu. Šādas atšķirības ir izskaidrojamas ar to, ka vārdu krājuma apjoma palielināšanās ir ļoti atkarīga no tās sociālās vides, kurā aug un attīstās bērns. Daži bērni pastāvīgi dzird pieaugušo runā daudz dažādu vārdu un pakāpeniski apgūst to nozīmi, bet citiem par atdarināšanas paraugu kalpo ļoti primitīva un ne vienmēr pietiekami gramatiski pareizi noformēta runa. Protams, šo divu bērnu grupu vārdu krājums ar salīdzinoši vienādām viņu runas iespējām nekādi nevar būt līdzvērtīgs.

Kas attiecas uz kvalitatīvu vārdu krājuma paplašināšanos, tad tas izpaužas padziļinātā bērnam jau zināmu vārdu nozīmju (ieskaitot pārnesto nozīmi) apguvē. Piemēram, pamazām viņš sāk saprast, ka vārds *kāja* var apzīmēt ne tikai attiecīgo ķermeņa daļu, bet arī krēsla vai gultas kāju, sēnes kāju, vai to, ka teiciens “zelta rokas” pavisam nenozīmē to, ka tās patiešām ir no zelta.

3–3,5 gadu vecumā bērna runā parādās apkopojošie vārdi, ar kuru palīdzību tiek pieņemts apzīmēt līdzīgu priekšmetu grupas (mēbeles, traukus, apģērbu, apavus u. c.).

Bērns apgūst arī jaunu vārdu darināšanas noteikumus, kas ļoti spilgti izpaužas visiem labi pazīstamā bērnu “vārdu darināšanā”. Piemēram, pēc analogijas ar vārdiem *котИК, осЛИК, зайЧИК* bērns saka *лошадИК, медведИК*, kas liecina par to, ka viņš jau sāka apgūt zināmas vispārējās jaunu vārdu veidošanas likumsakarības. Tās visas ir ļoti svarīgas bērnu vārdu krājuma, kā arī dažu valodas gramatisko normu apgūšanas gaitas pazīmes (Парамонова, 2009).

Gramatiski pareizas runas veidošanās

Gramatiski pareizās runas apgūšana sākas bērna otrajā dzīves gadā, kas saistīts ar viņa pāreju uz frāžu runu un līdz ar to nepieciešamību savienot vārdus savā starpā un saskaņot tos vienu ar otru. Šī spēja bērnam attīstās pakāpeniski, un pirmie teikumi, kas sastāv no dažiem vārdiem, tiek veidoti pēc vienkārša šo vārdu rindas kārtības principa, liekot tos vienu aiz otra. Piemēram, “дай книга папа”, “Вова ест каша” u. tml. Taču normālās runas attīstības gadījumā bērns ātri iziet šo posmu un runā lietotie vārdi drīz sāk iegūt pareizās galotnes.

Visiem bērniem bez izņēmuma frāžu runas pirmajā apgūšanas posmā raksturīgi tā saucamie bērnu vecuma agramatismi. To esamība ir skaidrojama ar nespēju momentāni apgūt uzreiz visas sarežģītās valodas gramatiskās normas, kuras bērns apgūst pakāpeniski un saskaņā ar noteiktām likumsakarībām, kuru galvenās iezīmes atkārtojas katra mazuļa runā. Minēsim dažus konkrētus agramatizmu piemērus, kas līdz noteiktam vecumam tiek uzskatīti par normu un šī iemesla dēļ var neizraisīt trauksmi.

Praktiski apgūstot lietvārdu daudzskaitļa galotnes, bērns vispirms apgūst visbiežāk lietojamās formas (tātad arī biežāk dzirdētās pieaugušo runā). Tā viņš daudz ātrāk iegaumēs galotnes *-ы, -и (столы, книги)* nekā ievērojami retāk sastopamās galotnes *-а, -я (окна, платья)*. “Dabisks” agramatisms šeit izpaudīsies tā, ka bērns sāks lietot otrās galotnes pēc pirmo principa (*окны, платью*).

Normāli attīstoties bērnu runai, visas šīs parādības pilnīgi izzūd ne vēlāk kā līdz 4 gadu vecumam (daudzos gadījumos tās zūd arī agrāk). Šajā periodā bērnam jau ir jārunā gramatiski pareizi noformētiem teikumiem, kuros tikai laiku pa laikam mēdz būt kļūdas, saskaņojot runā reti sastopamus vai pirmo reizi viņam sastapušos vārdus. Šīs kļūdas ātri izzūd pēc attiecīgiem labojumiem no pieaugušo puses (*Парамонова, 2009*).

Autoru skatījumā, nozīmīgu bērnu runas attīstības posmu skaidrojumu sniegušas logopēdes T. Fiļičeva, N. Čeveļeva, G. Čirkina (*Филичева, Чевелева, Чиркина, 1998*), N. Orlova, T. Tumanova (*Филичева, Орлова, Туманова, 2015*). Tālāk darbā detalizēti tiks raksturoti logopēdu izdalītie bērna runas attīstības posmi līdz skolas vecumam (7 gadi).

Sagatavošanās posms (kopš bērna dzimšanas līdz vienam gadam)

No dzimšanas brīža bērnam parādās balss reakcijas – raudas un kliegzieni, kas vēl ir ļoti tālu no cilvēka runas skaņām, bet veicina elpošanas, balss, artikulācijas kustību attīstību.

Pēc divām nedēļām bērns sāk reaģēt uz runātāja balsi: pārstāj raudāt, ieklausās, kad pie viņa vēršas. Pirmā mēneša beigās bērnu var nomierināt ar melodisko dziesmu (šūpuļdziesmu), bērns griež galvu uz runātāja pusi vai seko viņam ar acīm, reaģē uz intonāciju: uz mīļu – sarosās, uz asu – raud.

Aptuveni 2 mēnešu vecumā parādās dudināšana un 3. mēneša sākumā – lalināšana (*агу-угу, тя-тя, ба-ба* u. tml.) – neskaidri artikulējamu skaņu kombinācija.

Sākot no 5. mēneša, bērns dzird skaņas, redz apkārtējiem lūpu artikulācijas kustības un cenšas atdarināt. Kādas noteiktas kustības daudzkārtējā atkārtošana, veicina kustību iemaņu nostiprināšanu (*Филичева, Чевелева, Чиркина, 1998*).

No 6. mēneša bērns, atdarinot izrunā atsevišķas zilbes (*ма-ма-ма, ба-ба-ба, тя-тя-тя, па-па-па* u. c.). Turpmāk, atdarināšanas ceļā, bērns pakāpeniski pārņem visus runas elementus: ne tikai fonēmas, bet arī toni, tempu, ritmu, melodiskumu, intonāciju.

Otrajā pusgadā mazulis uztver noteiktus skaņu savienojumus un saista tos ar priekšmetiem vai darbībām (*тик-так, дай-дай, бyx*). Bet tajā laikā viņš vēl reaģē uz visu ietekmes kompleksu: situāciju, intonāciju un vārdiem. Tas viss palīdz veidoties pagaidu saiknēm (vārdu iegaumēšana un reakcija uz tiem).

7–9 mēnešu vecumā bērns sāk atkārtot pēc pieaugušā arvien sarežģītākus daudzveidīgus skaņu savienojumus.

No 10–11 mēnešu vecuma parādās reakcija uz pašiem vārdiem (jau neatkarīgi no situācijas un runātāja intonācijas). Šajā laikā īpaši svarīgu nozīmi iegūst vide, kurā veidojas bērna runa (pareiza apkārtējo runa, pieaugušo atdarināšana u. c.).

Pirmā dzīves gada beigās parādās pirmie vārdi (*Филичева, Чевелева, Чиркина, 1998*).

Otrais posms — pirmspirmsskolas (no viena gada līdz 3 gadiem)

Parādoties bērnam pirmajiem vārdiem, beidzas sagatavošanās posms, un sākas aktīvās runas veidošanās posms. Šajā laikā bērnam rodas īpaša uzmanība par apkārtējo artikulāciju. Viņš ir ļoti daudz un labprāt atkārtot pēc runātāja un pats izrunā vārdus. Šajā posmā mazulis jauc skaņas, maina tās vietām, deformē, izlaiž.

Pirmajiem bērna vārdiem ir vispārīgas nozīmes raksturs. Ar vienu un to pašu vārdu vai skaņu savienojumu viņš var apzīmēt gan priekšmetu, gan lūgumu, gan jūtas. Piemēram, vārds *каша* dažādos momentos var nozīmēt *вот каша; дай кашу; горячая каша*. Vai vārds *папа* var nozīmēt *пришел папа; нет папы; папа, подожди* un tml. Saprast mazuli ir iespējams tikai situācijā, kurā vai par kuru notiek viņa saziņa ar pieaugušo. Tāpēc šo runu sauc par situatīvo. Situatīvo runu bērns komentē ar žestiem, sejas izteiksmi.

No pusotra gada vecuma vārdam ir vispārējs raksturs. Rodas iespēja saprast pieaugušo verbālo skaidrojumu, zināšanu apgūvē, jaunu vārdu uzkrāšanā.

2. un 3. dzīves gada garumā bērnam notiek ievērojama vārdu krājuma paplašināšanās. Pētnieki atšķirīgi nosauc dažādus kvantitatīvos datus par bērna vārdu krājuma paplašināšanos. Filičeva, Čeveļeva, Čirkina uzskata, ka visizplatītākie dati par bērna strauju vārdu krājuma paplašināšanos pirmspirmsskolas periodā ir šādi: līdz 1 gada 6 mēnešu vecumam – 10–15 vārdi; 2. gada beigās – 300 vārdi (6 mēnešu laikā apmēram 300 vārdi); līdz 3 gadiem – aptuveni 1000 vārdu (t. i., gada laikā apmēram 700 vārdu). Vārdu nozīmes kļūst arvien noteiktākas (*Филичева, Чевелева, Чиркина, 1998*).

3. dzīves gada sākumā bērnam sāk veidoties runas gramatikas pamati.

Vispirms bērns izsaka savas vēlmes, lūgumus ar vienu vārdu. Pēc tam – ar primitīvām frāzēm, nesaskaņojot vārdus savā starpā (*Мама, пить мамуле Тата – Мама, дай Тате попить молока*). Vēlāk pakāpeniski parādās vārdu saskaņošanas un savstarpējās pakārtošanas elementi teikumā.

2 gadu vecumā bērni praktiski apgūst lietvārdu vienskaitļa un daudzskaitļa formu, darbības vārdu laika un personu formu lietošanas iemaņas, izmanto dažādas locījumu galotnes.

Šajā laikā pieaugušo runas izpratne ievērojami pārspēj izrunas iespējas (*Филичева, Чевелева, Чиркина, 1998*).

Pirmsskolas periods

Parasti šo posmu ierobežo ar vecumu no trim līdz septiņiem gadiem. Šajā laikā bērna runā notiek būtiskas izmaiņas – uzlabojas skaņu izruna, ievērojami paplašinās vārdu krājums, attīstās bērna runas gramatiskā struktūra un saistītā runa.

Bērnam ceturtajā dzīves gadā jau ir jāapgūst daudzu skaņu izrunas iemaņas, no viņu runas jau ir jāpazūd mīkstinātai līdzskaņu izrunai, aizstājot to ar cietiem. Vārdiem, kas ietver mīksto līdzskani /` un patskaņus *e, ё, я, ю*, ir jau jāatbilst dzimtās valodas normām. Šajā laikā vajadzētu parādīties svelpeņiem *с–с`, з–з`*. Bērniem ir ne tikai jāizrunā šīs skaņas, bet arī jāprot sadzirdēt tās vārdā. Piecu gadu vecumā bērnam jau diezgan skaidri ir jāizrunā šņāceņi *ш, ж*, tie jāatšķir runā un pēc dzirdes, jāturpina pilnveidoties. No pieciem līdz sešiem gadiem bērnam turpina attīstīties prasmes diferencēt cietos un mīkstos līdzskaņus, kā arī balsīgos un nebalsīgos. Sešu gadu vecumā ir pieļaujama vēlu apgūstamo skaņu *р–р`* neskaidra izruna, bet pirmsskolas perioda beigās bērnam vajadzētu izrunāt un atšķirt visas dzimtās valodas fonēmas (*Филичева, Орлова, Туманова, 2015*).

Pēc pieciem gadiem vārdu krājums strauji paplašinās. Tam būtu jāizpaužas ne tikai leksiski gramatiskās valodas struktūras kvantitatīvo parametru izmaiņās, bet arī kvalitatīvi. Bērnam ir ne tikai jāsaprot un jālieto dažādas vārdšķiras (lietvārdi, darbības vārdi, īpašības vārdi, vietniekvārdi, apstākļa vārdi), bet arī aktīvi jāapgūst to veidošana. Aptuveni četrus piecus gadu vecumā bērna runā rodas paša izdomāti vārdi, kurus viņš nevarēja dzirdēt apkārtējo cilvēku runā, piemēram, apēda makaronus – *намакаронился*, zirgs, kurš sper – *ляговая*. Jaunu savu vārdu veidošana ir obligāts noteikums ceļā uz dzimtās valodas apgūšanu, un tas liecina par to, ka valodas attīstība norisinās normāli (*Филичева, Орлова, Туманова, 2015*). Arī saskaņā ar A. Gvozdeva (*Гвоздев, 2007*) pētījumiem piecu sešu gadu vecumā turpinās krievu valodas gramatiskās struktūras veidošanās periods. Šajā vecumā bērni apgūst ne tikai tipiskas vārdu izmaiņu un vārdu veidošanas formas, bet arī noteikumu izņēmumus, morfēmas nostājas savās vietās, vārdu darināšanas gadījumu kļūst mazāk (*Гвоздев, 2007*). Šajā periodā ievērojami palielinās bērna iespējas apgūt dzimtās valodas gramatiskās struktūras. Bērnam jau četrus gadu vecumā būtu patstāvīgi jāveido ne tikai vienkārši, bet arī salikti teikumi. Viņam jau ir jābūt prasmēm saskaņot teikuma locekļus pēc gramatiskajām kategorijām skaitlī, dzimtē, locījumā un izmantot runā vienkāršus un lielāko daļu salikto prievārdu.

Visi saistītās runas attīstīšanai nepieciešamie apstākļi līdz piecu gadu vecumam ir radīti: skaņu izruna un runas gramatikā struktūra ir izveidotas, uzkrāts nepieciešamas vārdu krājums, kas ļauj mutiski izteikt domas.

Tiek izdalītas divas runas formas (*Леушина, 2000, Рубинштейн, 2001*) – situatīvā un konteksta runa. Situatīvā runa pilnībā neatspoguļo domas saturu runas formās. Tās saturs ir saprotams sarunas biedram, tikai ņemot vērā to situāciju, par kuru bērns stāsta, kā arī žestus, kustības, mīmiku, intonāciju. Konteksta runu raksturo tas, ka tās saturs ir izpaužams kontekstā, un līdz ar to kļūst saprotams klausītājam neatkarīgi no konkrētās situācijas. Pirmsskolas vecuma beigās abas šīs formās pastāv līdzās. Situatīvā runa tiek izmantota stāstos par savu ikdienu, atstāstot tekstus, izmantojot attēlus. Zinātnieki (*Леушина, 2000, Пеньевская, 1972*) atzīmē milzīgu stāstīt mācīšanas lomu pirmsskolas vecuma bērnu vienotu, saskaņotu izteikumu formu attīstībā.

Jau 3–4 gadu vecumā bērnam jābūt attīstītai dialogiskajai un monoloģiskajai runai. Viņam jāprot pašam formulēt jautājumus, sniegt detalizētu atbildi uz pieaugušo jautājumiem, iemācīties no galvas un pastāstīt dzejoli, atstāstīt īsu tekstu. Bērni labprāt un ar prieku apraksta notikumus, kas notiek reālajā dzīvē, atstāsta pasakas, multfilmu un filmu saturu. Šajā periodā īpaši strauji attīstības bērnu spējas radošo stāstījumu jomā. Bērns viegli tiek galā ar stāsta veidošanu par izdomātiem notikumiem. Raksturīga iezīme šajā gadījumā ir tas, ka bērns precīzi ievēro loģiski laicīgās un cēloņsakarību saiknes stāstā, dažādu leksikas resursu esamību tajā, stāstītāja emocionālo un izteiksmīgo intonāciju (*Филичева, Орлова, Туманова, 2015*).

Pirms skolas gaitu uzsākšanas bērnam jau ir jābūt izveidotai runai kā pilnīgam saziņas līdzeklim.

1.2. Fonemātiskās dzirdes attīstība un traucējumi

Fonemātiskā dzirde (fonemātika) — runas daļu skaņu (fonēmu) atšķiršana (analīze un sintēze), kas ir nepieciešams pamats teiktā jēgas izpratnei. Ja nav attīstīta runas skaņu atšķiršanas prasme, cilvēks (bērns) uztver (iegaumē, atkārto, raksta) nevis to, ko viņam pateica, bet to, ko viņš dzirdēja. Fonēma ir ne tikai skaņa, bet skaņa ar nozīmi. Ļ. Vigotskis (*Выготский, 2004*) pievērta uzmanību arī fonēmu uztverei. Viņš uzskatīja, ka “katra fonēma tiek uztverta un atskaņota kā fonēmu fonēma, t. i., fonēmas uztvere notiek tikai cilvēka runas fonā.” Galvenais fonēmu uztveres likums – runas skanošās puses uztveres likums.

Ļ. Vigotskis ieviesa terminu “fonemātiskā dzirde”, kas ietver 3 runas darbības:

- spēju dzirdēt – ir šī skaņa vārdā vai nē;
- spēju atšķirt vārdus, kuros ietilpst vienas un tās pašas fonēmas, kas atrodas dažādā secībā;
- spēju atšķirt līdzīgus pēc skanējuma, bet atšķirīgus pēc nozīmes vārdus (*Выготский, 1996*).

Vēlāk D. Eļkoņins (*Эльконин, 1998*) ieviesa terminu “fonemātiskā uztvere”. Viņa pētījumi bija vēltīti efektīvas lasīt un rakstīt mācīšanas metodikai. D. Eļkoņins pamanīja, ka šo prasmju apgūšanai nepietiek tikai ar fonemātisko dzirdi, bērniem ir īpaši jāemāca fonemātiskā uztvere, kas ietver 3 operācijas:

- prasmi noteikt lineāro skaņu secību vārdos;
- prasmi noteikt skaņas pozīciju vārdā attiecībā pret tā sākumu, vidu vai beigām;
- skaņu izpratni vai skaitīšanu vārdā.

D. Eļkoņins fonemātiskajā uztverē atsevišķi izdalīja fonemātisko analīzi, kas ietver:

- fonēmu secības vārdā noskaidrošanu;
- fonēmu atšķiršanas funkcijas izveidi;
- galveno fonemātisko pretstatu piešķiršanu, kas raksturīgi noteiktai valodai.

Zinātnieks pierādīja, ka pirms rakstveida runas mācīšanas bērniem ir jāiemāca viņiem fonemātiskās analīzes prasmes (*Эльконин, 1998*).

Apkārtējo runas izpratne attīstās bērnam pēc nosacījuma refleksu veidošanās likumiem. Pirmā gada beigās, bērnam vairākkārt vienlaicīgi dzirdot noteiktu skaņu savienojumu un uztverot ar redzi noteiktu priekšmetu, starp šiem kairinājumiem (dzirdes un redzes) smadzeņu garozā veidojas nosacīta saistība. No šī brīža dotais skaņu savienojums radīs smadzeņu garozā uztvertā priekšmeta tēlu, bet priekšmets – skaņu savienojuma tēlu. Atkarībā no pieredzes tiek veidotas nosacītas skaņu savienojumu saiknes ar priekšmetiem, kairinājumi no kuriem iet uz citiem analizatoriem.

Bērns šādā veidā izzina priekšmetus un parādības, kuras nekad nav uztvēris – ne redzējis, ne dzirdējis utt. Tādā veidā tiek veidotas verbālās ķēdes, dažreiz ļoti sarežģītas, kurās katra posma pamatā ir vienu runas signālu saikne ar citiem. Turklāt ķēdes sākuma posms vienmēr ir saistīts ar konkrēto lietu, t. i., pirmo signāla kairinātāju.

Bērna runai vispirms ir impresīvs raksturs, tā ir saistīta ar tiešu iespaidu par priekšmetu; bērns saprot, bet vēl nerunā (*Лямина, 1992*). Vārds kā skaņu komplekss, izņemot īpašvārdus, nav apzīmējamā priekšmeta konkrētu īpašību nesējs, nav nesaraujami, piespiedu saistīts tikai ar to. Tieši otrādi, pateicoties augstākajai analīzei un sintēzei, kas ir raksturīgi tikai cilvēkam, katrs vārds apkopo lietu, abstrahējot to no tās konkrētām īpašībām. Tātad vārds dod mums iespēju abstrahēt un apkopot priekšmetu, parādību īpašības, veidot saikni un attiecības starp tām, nevēršoties tieši pie tām. Tas aizstāj pirmās signāla sistēmas kairinātāju darbību un izraisa tādas pašas atbildes reakcijas kā vārdam atbilstošas reālas lietas ietekme uz smadzeņu garozu. Pateicoties tam, mēs esam spējīgi orientēties ļoti sarežģītos apstākļos, kas nav saistīti ar konkrētu situāciju, apgūt zinātnisko domāšanu. Domas konkretizēšanai tiek izmantotas dažādas vārdu kombinācijas, piemēram, mans bērns, šis bērns.

Bērnam abstrahēšanas un apkopošanas procesi attīstās pakāpeniski, sākot ar otro dzīves gadu. Līdz šim vārds *mamma* nozīmē tikai viņa māti, nevis katru sievieti, kurai ir bērni. Turpmāk tas kļūs par noteiktu jēdzienu visām mātēm.

Vārds – tā ir realitātes kopēja atspoguļojuma forma, izmantojot valodu, t. i., jēdzienu forma, nevis tikai semafora signāls u. tml. (*Выготский, 1996*).

Ekspresīvās runas attīstība balstās uz pieaugušo atdarināšanu. Tas ir vieglākais ceļš, jo atdarinot jaunas saiknes veidojas it kā uz pieaugušo darba rēķina viņu piemēra ietekmē. Notiek tieša prasmju apguve tiešas apkārtējo runas atkārtošanas ceļā. No neapzinātās un maz apzinātās stadijas atdarināšana pakāpeniski pāriet apzinātā.

Sākotnēji organisma iekšējās vides kairinātāju ietekmē, veicot dažādas ķermeņa kustības, zīdainim rodas muskuļu kontrakcijas arī runas orgānos, kā rezultātā veidojas skaņa (lalināšana, dūdošana). Šie beznosacījuma skaņas refleksi, pakāpeniski pilnveidojoties, vispirms tiek iekļauti pirmajā signālsistēmā un pēc tam, sākot no otro gadu, arī otrajā, jau kā runas elementi.

Izrunājot runas elementus, tiek kairināti mēles, lūpu, mīkstās aukslējas, vaigu, balsenes muskuļu receptori. Sasniedzot garozu, šie kairinājumi izraisa uzbudinājumu īpašajās kinestēziskajās un ar tām saistītajās garozas daļās runas kustību analizatora šūnās. Šie uzbudinājumi sakrīt laikā ar kairinājumiem no izrunāto vārdu skanējuma, kas izraisa uzbudinājumu dzirdes runas analizatorā, un vienlaicīgi no tiešās ietekmes uz priekšmetu un parādību, kas tiek apzīmēti ar uztvertiem vārdiem.

Kustību un dzirdes kairinātājiem vienlaicīgi iedarbojoties, veidojas nosacījuma saiknes starp kustību un dzirdes analizatoriem. Vairākkārt atkārtojot, veidojas diezgan noturīgi dinamiskie stereotipi lūpu, mēles, balsenes muskuļu, elpošanas aparāta sarežģītu kustību kombināciju veidā un uz to pamata radīto skaņu komplekss. Radītās skaņas tādējādi kļūst par signālu signāliem. Šie signāli pakāpeniski iegūst arvien vispārīgāku raksturu un tiek izmantoti kā saziņas līdzeklis – attīstās otrā signālsistēma, mutvārdu runa (*Лурия, 2002*).

Bērnam augot, atdarināšana kļūst arvien apzinātāka – pirmsskolnieks tiecas runāt “kā pieaugušais”. Šeit darbojas sarežģītas nosacījumu saiknes, kas lielā mērā ir atkarīgas no bērna iepriekšējās pieredzes. Šī pieredze reizēm palīdz, reizēm bremzē, reizēm koriģē atdarināšanu. Sakarā ar lielu mehānisma sarežģītību apzināta atdarināšana norisinās grūtāk nekā citi tās veidi. Šāda apzināta atdarināšana ir raksturīga pirmsskolas vecuma otrai pusei. Vispār bērni labprātāk atdarina nekā darbojas patstāvīgi.

Runas izpratnes fizioloģiskie mehānismi ir vieglāki par izrunas mehānismiem. Tāpēc runas izpratne bērniem attīstās ātrāk un labāk par izrunu.

Kustību un dzirdes kairinātāju mijiedarbībā bērns, izrunājot skaņas, sajūt artikulāciju un vienlaikus dzird runājamo, kas precizē artikulāciju. Klausoties apkārtējo runu, bērns reflektori, sev nemanot, artikulē to. Šajā procesā tiek precizēta gan dzirdes uztvere, gan daļēji arī izruna. Tāpēc tas, kurš labi dzird runu, tas parasti labi runā, un, otrādi, kas slikti dzird, tas slikti arī runā. Tā kā ar dzirdes un kustību uztveri saistīta arī redze, tad arī tā veicina izrunas attīstīšanos.

Atrodoties vārdā, skaņa iegūst noteiktu jēgpilnu nozīmi. Ārpus vārda tā to zaudē. Konkrētas izolētas skaņas skanējums, mijiedarbība ar citām skaņām, ritms, temps, spēks un toņa augstums veidojas galvenokārt pēc pirmās signālsistēmas likumiem. Dažādām personām, atkārtojot skaņu dažādās pozīcijās vārdā, skaņa nedaudz mainās, svārstās spēkā, tonī, tembrā, garumā u. tml.

Analītiski sintētiskās smadzeņu darbības rezultātā šie skaņu kairinātāji apvienojas vienā veselumā – rodas vispārīga runas skaņa.

Tādējādi skaņa *a*, kas tiek izrunāta klusi vai skaļi, augstā vai zemā balsī, mums ir tikai skaņa *a*, nevis kāda cita skaņa. Kā runas elements tā tiek iesaistīta otrās signālsistēmas saiknē. Šeit vārda skaņu sastāva augstākās garozas analīzes un sintēzes procesā atkarībā no tā jēgas skaņa tiek pakļauta vēl plašākai apkopošanai un kļūst par atšķirīgu ne tikai vārdu skaņu apvalkam, bet arī to nozīmei. Pateicoties fonēmas jēgpilnai noteiktībai, pats vārda saturs piešķir stabilitāti tā skaņu sastāvam, it kā cementējot to. Tas atvieglo skaņas veidošanos. Fonēmas apguves grūtības bērniem izraisa tas, ka to rada dažādu analizatoru kairinātāju grupa (dzirdes, kustību u. c.), kas turklāt rodas no dažādiem tās variantiem (*Бельтюков, 1983*).

Dzirdei pieder vadošā loma skaņu runas veidošanā. Tā darbojas jau no bērna dzīves pirmajām stundām. Jau no pirmā mēneša tiek izstrādāti dzirdes nosacījuma refleksi, un no pieciem mēnešiem šis process notiek pietiekami ātri. Zīdāinis sāk atšķirt mātes balsi, mūziku u. tml. Bez pastiprinājuma šie refleksi drīz nodziest. Šāda agrīna garozas iesaistīšanās dzirdes attīstībā nodrošina agrīno skaņu runas attīstību. Taču neskatoties uz to, ka dzirde savā attīstībā apsteidz runas orgānu kustību attīstību, tomēr sākumā tā nav pietiekami attīstīta, kas nosaka virkni runas nepilnību:

- skaņas, zilbes un apkārtējo vārdi tiek uztverti nediferencēti (nav apzināta atšķirība starp tiem), t. i., neskaidri, neprecīzi. Tāpēc bērni jauc vienu skaņu ar citu, slikti saprot runu;
- vāja kritiskā attieksme un dzirdes uzmanība pret apkārtējo un savu paša runu kavē skaņu diferencēšanas attīstību un to noturību uztveres un atskaņošanas procesā. Tāpēc bērni neievēro savus trūkumus, kuri vēlāk iegūst ieradumu raksturu, kas turpmāk ir pārvarama ar ievērojamām grūtībām.

Vajadzētu atšķirt bioloģisko (“elementāro”) dzirdi kā spēju dzirdēt vispār un fonemātisko dzirdi kā spēju atšķirt fonēmas, saprast runas jēgu (tā piemīt tikai cilvēkam) (*Журова, Ельконин, 1963*).

Fonemātiskā uztvere ontogēneses procesā notiek noteiktās stadijās:

- 1) pilnīgs runas skaņu diferenciacijas trūkums. Nav runas izpratne. Stadija tiek noteikta kā pirmsfonemātiskā;
- 2) kļūst iespējama akustiski tālu fonēmu atšķiršana, taču akustiski tuvas fonēmas netiek atšķirtas. Bērns dzird skaņas savādāk nekā pieaugušais. Deformēta izruna, iespējams, atbilst nepareizai runas uztverei. Pareiza un nepareiza izruna netiek atšķirta;
- 3) bērns sāk dzirdēt skaņas saskaņā ar to jēgas atšķiršanas pazīmēm. Tomēr ar priekšmetu tiek saistīts deformēts, nepareizi izrunāts vārds. Valodas fona divu veidu līdzāspastāvēšana: iepriekšējā, neskaidrā un ir veidojošā jaunā;
- 4) ekspresīvā runas gandrīz atbilst normai, bet fonemātiskā diferenciacija vēl nestabila, kas izpaužas nepazīstamu vārdu uztveršanā.
- 5) fonemātiskās attīstības procesa noslēgums, kad gan uztvere, gan ekspresīvā bērna runa ir pareiza. Pārejas pazīme – pareizas un nepareizas izrunas atšķiršana (*Варенцова, Колесников, 1997*).

Fonemātiskās uztveres veidošanās notiek ciešā saistībā ar artikulācijas orgānu attīstību.

Zīdainim jauni vides fiziskie kairinātāji (sāpes, izsalkums, neērtais stāvoklis) uzbudina elpošanas un smadzeņu zemgarozas sistēmas, kā rezultātā parādās pirmie kliegzieni. Tie ir reflektori emocionāli, vēl nesadalīti (difūzie), izstiepti, nepārtraukti mainīgie, nestabili patskaņu kompleksi. Tos pavada neskaidri trokšņi, kuri līdzinās balss ar ieelpas komponenta noplūdes veida līdzskaņiem, jo īpaši zīdaiņa lūpu sakļaušanas brīdī (piemēram, *u-ā, e-ē, a-i*).

Zīdaiņa kliegzieni pēc to toņa, tembra, balss spēka, rašanās vietas un veida, pārtraukumiem un ilguma tiek diferencēti saskaņā ar viņa pārdzīvojumiem. Kliezciens izraisa mātes parādīšanos un reizē ar viņu patīkamu sajūtu. Tiek veidotas nosacījuma saiknes, kā rezultātā pēc zināma laika bērns sāk kliegt, ja jūtas nepatīkami.

No šiem kliezcienu nozīmēm no pirmā mēneša uz zīšanas refleksa pamata pakāpeniski rodas mājieni uz līdzskaņu tipa skaņām *m, n, b*. Tās parādās zilbju veida kompleksā kopā ar tai sekojošu patskani atklātā zilbē. Slēgtās zilbes veidojas retāk un vēlāk.

Pirmo skaņu difūzija notiek uzbudinājuma iradiācijas rezultātā – darbā iesaistās daudzas liekās muskuļu grupas.

Uz pirmā un otrā mēneša robežas pie pirmajām patīkamu sajūtu (prieka) pazīmēm zīdainim rodas īsas skaņas, kas līdzinās *зы, кхы* un ir saistītas ar elpošanas izmaiņām, izrādot prieku, – “dūdošana”, bieži ar siekalu burbuļošanu. Otrā trešā mēneša beigās bērns izdod skaņu kompleksus, kas sastāv no ievērojami atdalītām, bet nepietiekami skaidrām garām skaņām: *a-a-a, a-zy, a-zy, by, bym-by* utt.; trešajā ceturtajā mēnesī: *маў, амм, тль, пль*. Ar šo sākas dūdošanas stadija.

Dūdošanas skaņas ir līdzīgas klikšķināšanai, sprauslāšanai, burbuļošanai, vēl nav pilnībā skaidras un ar nepastāvīgām artikulācijām, un tām nav sociālas nozīmes. Piektajā sestajā mēnesī tiek izrunāti jau labi atšķirami atsevišķi skaņu savienojumi (*ма, ба, па, да, на*), un pēc tam uz autoimitācijas pamata tie atkārtojas (*ма-ма-ма, ба-ба-ба, па-па-па, дя-дя-дя, на-на-на*). Šo autoimitāciju atvieglo smadzenēs jau parādījušies nervu ceļi un dzirdes attīstības atbalsts. Bērnam sākas “lalināšanas” posms.

Artikulācija lalināšanā, salīdzinot ar dūdošanu, iegūst lielāku precizitāti un noturību, tiek izstrādātas konkrētas skaņu kombinācijas. Parādās līdzskaņi, galvenokārt eksplozīvā skaņa, tiesa, vēl ļoti neprecīzi un vāji, dažādas to kombinācijas ar patskaņiem, bērns sāk atdalīt un saskaņot skaņas. Pateicoties patskaņu mijai un to kombinācijai ar līdzskaņiem, tiek veidotas zilbes un uzsvars uz tām. Bērns dudina un lalina lielākoties mierīgā, apmierinātā stāvoklī. Viņš it kā rotaļājas līdz nogurumam ar savu balsi, tāpat kā ar rokām un kājām, pēc tam ātri aizmieg. Šajā rotaļā tiek vingrināti vēl vājie runas orgāni, kā rezultātā attīstās runas kustību koordinācija, tiek diferencēti dzirdes (bērns ieklausās savā balsī), taustes un kinestēziskie kairinātāji, veidojas jauni skaņu savienojumi.

Autoimitācija ir laba sagatavošanās citu runas atdarināšanai. Vispirms bērns atdarina tās apkārtējo skaņas, kuras viņš pats izrunā un kuru artikulāciju labi redz, bet pēc tam skaņas tiek atkārtotas galvenokārt pēc dzirdes. Līdz astotajam devītajam mēnesim šāda atdarināšana kļūst par

bērna mīļāko rotaļu. Desmitajā mēnesī bērns atdarina arī tādas apkārtējo skaņas, kuras patstāvīgi vēl neizrunā: *вау-вау, кис-кис, ту-ту, тик-так* (Гвоздев, 2007).

Šajā laikā izskan arī tādas skaņas, kas nav pat radniecīgo valodu sistēmā, un tādas, ko nevar rakstiski apzīmēt. Tālāk bērnam notiek lalināšanas zilbju savienošana ar uzsvaru uz pirmās zilbes, pamazām rodas dažādu zilbju ritmisks savienojums ar tādu pašu uzsvaru (*тэн-та, кэн-бэ*). Tā jau ir vārdiem līdzīga lalināšana. Šajā periodā lalināšanas skaņas ir mazāk saistītas ar instinktīvām reakcijām, t. i., daļa no tām iegūst nosacījuma refleksu raksturu, kas veicina apkārtējo runas skaņu apguvi. Pamazām lalināšana pilnīgi pazūd, pirmkārt, tāpēc, ka tai nav atbalsta pieaugušo runā, otrkārt, tāpēc, ka tajā nav otro signālu sociālās nozīmes. Lalināšanā pamazām sāk iekļūt pieaugušo runas vārdi, intonācija un ritms, neizejot tomēr no eholālijas rāmjiem.

E. Lobanova (Лобанова, 2005) atsaucas uz N. Šcelovanovas (Щелованова) apgalvojumu, ka, sākot ar septiņu astoņu mēnešu vecumu, bērns jau saprot dažus vārdus, kuri apzīmē īpaši spilgti iekrāsotas lietas, skanošus, kustīgus priekšmetus, cilvēkus, kurus bērns visbiežāk redz. Šis periods iekļauj arī rotaļas un lūgumus, kad bērns pēc vārdiskas instrukcijas veic kādas kustības (dod rociņu u. c.). Bērns plaukšķina, dzirdot vārdu *ладушки*, māj ar roku, dzirdot vārdu *uz redzēšanos*. Deviņu desmit mēnešu vecumā pilda norādījumus, lūgumus: “*Dod!*”, “*Atnes!*” (vispirms pieaugušie parāda priekšmetu). Šajā periodā viņš vēl neuztver vārda skaņu sastāvu, bet aptver tā skaņu attēlu, intonāciju, ritmu kā vienkāršākos vārdu elementus.

Līdz ar to vadošā loma runas izpratnē šajā vecumā, kā atzīmē A. Ļublinska (Люблинская, 1974), ir apkārtējo aktivitātei, arvien labāk saprotot bērnu, bet galvenais – mātes “sarunām” ar vēl nerunājošu bērnu, kad viņa uz jebkurām bērna kustībām reaģē ar runu, ņemot vērā viņa stāvokli un palīdzot viņam: “*Ak, cik mēs esam izsalkuši!*”.

Lalināšanas zilbes jau pirmā gada otrajā pusē, pamatojoties uz atdarināšanas refleksu, bērns pakāpeniski sintezē pirmajos lalināšanas vārdos – neskaidros, ar nepilnu skaņu sastāvu. Bērnam veidojas nosacījuma saiknes starp šiem skaņu savienojumiem un pirmās signālsistēmas kairinātājiem. Šīs saiknes ļoti vairojas un tiek diferencētas turpmākajos vecuma periodos.

Bērnam rodas pastiprināta vajadzība pēc runas – bieži, lai apmierinātu savas vēlmes, viņš lūdz ar sejas izteiksmi, ar žestu. Māte pastiprina šīs kustības ar vārdiem: “*Nu, saki – mamma, iedod bumbu!*” u. tml. Bērns pamazām sāk atkārtot pēc mātes, bet apmēram pusotra divu gadu vecumā sāk runāt atsevišķām, īsām frāzēm. Līdz otra gada beigām bērniem ir vērojama it kā mehāniska vārdu, jautājumu, dzirdētās frāzes nobeigumu atkārtošana. Acīmredzot, šeit izpaužas iekšējā runa, kas palīdz izprast dzirdēto. Tātad līdz pirmā gada beigām bērns izrunā jau atsevišķus vārdus, priekšmetu, ar kuriem biežāk saskaras, nosaukumus.

1.3. Fonemātiskās dzirdes attīstības traucējumi

Bērnu runas nepietiekama attīstība izpaužas jebkādu runas funkcionālās sistēmas pušu veidošanās atpalcībā. Dažādos laika periodos šo tēmu pētījuši tādi zinātnieki kā A. Baumane, G. Kaše (*Каше*), L. Keire, J. C. Lenels (*Lenel*), J. H. Kantors (*Cantor*), A. R. Lurija (*Luria*), R. Levina (*Левина*), I. Miltiņa, S. Tūbele, T. Tumanova (*Туманова*), L. Spirova (*Спирова*), N. Švačkins (*Швачкин*), T. Filičeva (*Филичева*), G. Čirkina (*Чиркина*), A. Jastrebova (*Ястребова*) u. c.

Nepietiekama runas fonemātiskā attīstība ir dzimtās valodas izrunas sistēmas veidošanās traucējums bērniem ar dažādiem runas traucējumiem uztveres un fonēmu izrunas traucējumu rezultātā.

Pie šīs bērnu grupas ir attiecināmi bērni ar normālu dzirdi un intelektu.

Runas īpatnība bērniem ar nepietiekamu fonemātiskās dzirdes attīstību ir dažādu skaņu izrunas traucējumu izpausmju daudzveidībā un mainīgumā dažādās runas formās atšķirīgā fonemātiskās uztveres līmenī (*Мухина, 2002*).

Bērniem ar nepietiekamu fonemātiskās dzirdes attīstību vērojams vispārējs runas neizteiksmīgums, "saspiesta" artikulācija, nepietiekama runas skaidrība. Galvenokārt tie ir bērni ar rinolāliju, dizartriju un dislāliju, kas ir akustiski fonemātiskās un artikulāri fonemātiskās formas. Parasti bērni diezgan agri apgūst valodas pamatskaņas. Ņemot vērā artikulācijas aparāta fizioloģiskās īpatnības, viņi nevar pareizi atskaņot visas dzimtās valodas fonēmas, bet labi apzinās izrunas īpatnības (*Жукова, 2011*).

Līdz 5–6 gadu vecumam viņiem ir jau diezgan augsts fonemātiskās dzirdes attīstības līmenis, viņi pareizi izrunā dzimtās valodas skaņas, viņiem veidojas smalki un diferencēti atsevišķu skaņu un vārdu skaņu tēli. Tas viss veido pamatu, lai apgūtu skaņu analīzi un sintēzi un ir priekšnoteikums rakstīšanas un lasīšanas apgūšanai skolas periodā. Bērns, kuram ir novirzes runas attīstībā, lai iemācītos saprast un runāt dzimtajā valodā, pakāpeniski jāapgūst artikulācijas kustības, skaņu savienošanas veidi, ritmiski intonatīvi vārdi, frāžu noformējums; jāatšķir reāli izrunājamās šajā valodā skaņas no visām pārējām skaņām un jāiemācās noteikt skaņu pazīmes, nozīmīgas vārdu saprašanai, saziņai. Tā ir dotās valodas fonēmu sistēmas apgūšanas būtība (*Филичева, 2011*).

Fonemātiskās dzirdes attīstības traucējumi ir vērojami ne tikai pie nepietiekamas dzirdes uztveres, par cēloņi var būt arī citi iemesli. Piemēram, tie var parādīties arī pie runas kustību funkciju traucējumiem.

Neapšaubāmi, nepietiekama fonemātiskās dzirdes attīstība ietekmē skaņu analīzes apguvi.

Tas, cik lielā mērā ir izveidojies darbības līmenis skaņu secības noteikšanai vārdā un prasme apzināti orientēties vārda skaņu elementos, ir atkarīgs no fonemātiskās uztveres attīstības līmeņa un no tā, vai šī nepietiekamā attīstība ir primāra vai sekundāra (*Шашкина, 2003*). Sekundāras fonemātiskās uztveres nepietiekama attīstība ir vērojama runas kinestētisko traucējumu gadījumos, kas rodas runas orgānu anatomisku vai kustību defektu dēļ. Šajos gadījumos ir traucēta normāla

dzirdes un izrunas mijiedarbība, kas ir viens no galvenajiem izrunas attīstības mehānismiem. Nozīme ir arī zema bērna izziņas aktivitātei runas veidošanās periodā un pazeminātai tiešai uzmanībai.

Runas traucējumu specifika bērniem ar nepietiekamu fonemātiskās dzirdes attīstību parādās dažādu skaņu izrunas traucējumu daudzveidīgā izpausmē un variativitātē dažādās runas formās, atšķirīgā fonemātiskās uztveres līmenī (*Шашкина, 2003*).

Bērniem ar nepietiekamu fonemātiskās dzirdes attīstības līmeni ir sastopama neliela leksiski gramatiskās attīstības aizture, kā arī izrunas nepilnības, paralēli kurām ir arī neattīstīta skaņu analīze kā nepietiekami attīstīto fonemātisko vispārinājumu un priekšstatu rezultāts.

Bērniem ir grūtības ne tikai izrunāt, bet arī runas skaņu diferencēšanā pēc dzirdes, kas izraisa nepietiekamu vārdu skaņu sastāva precīzu un pilnīgu apgūšanu.

Izolēti bērns var izrunāt visas skaņas, bet savā patstāvīgā runā līdzīgas pēc skaņējuma un artikulācijas skaņas vai nu tiek sajauktas, vai tiek izrunātas tuvu kādai citai skaņai.

Bērni aizstāj un novirza skaņas noteiktās robežās, tas attiecas tikai uz tām skaņām, kas atšķiras viena no otras ar vienu kaut kādu pazīmi – tā sauktās “opozīcijas” skaņas. Tādējādi aizstāšana un sajaukšanās ir vērojama starp konkrētām fonemātiskajām grupām. Šādi tiek aizstātas vai sajauktas skaņas starp svelpeņiem un šņāceņiem, balsīgām un nebalsīgām, mīkstām un cietām skaņām. Sajaukšana parādās, izkropļojot atsevišķu skaņu izrunu, vai to trūkums, vai kā pastāvīga to aizstāšana ar citām skaņām. Traucējumi visbiežāk mēdz būt starp svelpeņiem (sānu vai starpzobu izruna) un skaņām *r* un *l*.

Dažiem bērniem paralēli skaņu izrunas attīstības traucējumiem ir vērojama atsevišķu skaņu vai vārdu daļu izlaišana. Parasti tiek izlaista neuzsvērtā vārda daļa vai līdzskanis vārdos ar diviem un vairāk savienotiem līdzskaņiem. Var parādīties arī papildu skaņas vārdos. Vārda zilbju struktūras traucējumi liecina par to, ka bērniem nav pietiekami skaidra priekšstata par vārda skaņu sastāvu.

Izrunas traucējumiem var būt dažādas pakāpes – sākot no pavisam neizteiksmīgas un izkropļotas runas, kad nepareizi tiek izrunātas daudzas skaņas, līdz pietiekami skaidrai, kad tiek traucēta atsevišķu skaņu izruna; dažos gadījumos tiek konstatēts tikai vispārējs runas neizteiksmīgums. Izrunas trūkumi daudzos gadījumos ir nepietiekamas fonemātiskās attīstības rādītājs (*Филичева, 2011*).

Dažos gadījumos fonemātiskās grūtības ir noturīgākas salīdzinājumā ar izrunas grūtībām. Daudziem bērniem mutvārdu runas traucējumi var būt jau izlīdzināti un nemanāmi, bet vārdu skaņu analīze viņiem sagādā grūtības. Citiem bērniem nav izteiktu izrunas traucējumu, tomēr ir vērojama neskaidra vai nepietiekama skaņu artikulācija, izrunājot vārdus, grūtības strukturāli sarežģītu vārdu izrunā, dažu vārdu nepilnīga izruna utt., kas liecina par to, ka viņiem bijusi nepilnīgi attīstīta izruna. Neskatoties uz šķietamo fonētiskās runas labklājību, bērni atpaliek fonemātiskajā attīstībā. Viņi ir nepietiekami sagatavoti valodas novērojumiem, salīdzinājumiem un sintēzei.

Zināmas grūtības dzirdes uztverē visā pilnībā ir vērojamas, kad ir jāatšķir līdzīgas pēc skaņējuma fonēmas. Šajā gadījumā tiek konstatēts, ka runas uztverei nepiemīt nepieciešamā

skaidrība. Bērni nespēj pareizi atšķirt tādas skaņu pārus kā, piemēram, *d* un *t*, *p* un *b*, *s* un *š*, *p* un *l*, vai zilbju kombinācijas, kas sastāv no šīm skaņām, tādas kā *da-ta*, *sa-ša*.

Diferencēšana ir ilgstošs process un norit vairākos posmos. Logopēde I. Miltiņa (*Miltiņa, 2005*) nosaka, ka skaņu diferencēšana norit trīs virzienos:

- skaņu diferencēšana pēc akustiskām pazīmēm;
- skaņu diferencēšana pēc artikulācijas pazīmēm;
- fonemātiskās analīzes un sintēzes iemaņu veidošana.

Fonemātisko uztveri attīsta, balstoties uz dažādiem analizatoriem (dzirdes, runas dzirdes, runas kustību, redzes). Jābalstās uz vairāk saglabātajiem analizatoriem, attīstot redzes uztveri, taktilo un kinestētisko uztveri (*Tūbele, 2008*).

Fonemātiskā analīze ir skaņu analīze. Pirmsskolas vecuma bērniem tā parādās spontāni. Traucējumu gadījumā ir grūti izdalīt skaņu no vārda. Visgrūtāk ir noteikt skaņu secību vārdā, to daudzumu, vietu attiecībā pret citām skaņām (pēc kuras skaņas ir dotā skaņa, pirms kuras skaņas ir dotā skaņa utt.). To panāk ar speciālām mācību metodēm:

- izdalīt skaņu no vārda (ir vai nav noteikta skaņa vārdā);
- izdalīt pirmo un pēdējo skaņu vārdā;
- noteikt skaņu secību un skaitu vārdā;
- noteikt skaņas vietu vārdā attiecībā pret citām skaņām (pēc kuras skaņas vārdā *plašums* ir skaņa *š*, pirms kuras skaņas ir skaņa *š* utt.) (*Tūbele, 2008*).

Lai panāktu labākus darba rezultātus, logopēdam ir svarīgi zināt, kā attīstās runas fonemātiskā puse un tās vecuma īpatnības. Atšķirīga runas vide, tās organizēta un neorganizēta ietekme, bērna atgriezeniskā reakcija uz to, individuālās psihe attīstība (atmiņa, uzmanība, domāšana kopumā), bērnu organisma fiziskā stāvokļa īpatnības, augstākās nervu darbības tips (*Красногорский, 1956*), bērniem ar spēcīgu nervu sistēmu (sangviniķiem un flegmātiķiem) normālos dzīves apstākļos runa attīstās bez novirzēm no vecuma normas. Bērniem, īpaši uzbudināmiem (holēriķiem), runas refleksi nav pietiekami noturīgi, runa ātra, ar ritma un intonācijas nevienmērīgumu, pauzēm. Bērniem ar vāju nervu sistēmu (melanholiķiem) runa ir vāja, klusa, pielīdzināma čukstiem. Bet nervu tipi atšķiras dzīves apstākļu ietekmē. Zinot tos, logopēds var pareizi virzīt bērna runas attīstību. Tas viss nosaka bērnu runas individuālo un jēdzienisko izpausmju ārkārtīgu daudzveidību un nevienmērību (*Хватцев, 1996*)

Sākotnēji vārds nozīmē gan objektu, gan darbības līdzekli (*Бунак, 1980*), t. i., teikumu. Piemēram, ar vārdu *ņau* bērns apzīmē:

- *Lūk, kaķis!*
- *Kaķi, ej prom!*
- *Kaķi, nāc!*
- *Baidos no kaķa!*
- *Dod kaķi!* u. c.

Šādi izpaužas mazuļu runas gadījumu raksturs, kura pamatā ir daudzu nosacījuma kairinātāju ģeneralizācija – šeit vārds izsaka veselu situāciju. Pārejai no vārda - teikuma uz teikumam no vairākiem vārdiem ir nepieciešamas prasmes sadalīt kopīgu situāciju atsevišķās daļās (Хватцев, 1996). Tas notiek, ja bērna vārdu krājumā ir 40–60 vārdu, parasti vecumā no 1–2 gadiem.

Kā sākotnējā izpratne, tā arī izrunas apguve bērnam vispirms balstās uz vārda ritmu un intonāciju, neatšķirot tā skaņu sastāvu. Bērns saka *нанок огонёк* vietā, *тутути кирпичи* vietā u. tml. Viņš cenšas reproducēt pat frāzes ritmu (Хватцев, 1996). Tā kā viņš atdarina pieaugušo intonāciju, tad viņa runa pēc intonācijas šķiet bagātāka par apkārtējo runu.

Fonēmu attīstība notiek samērā lēni – vēl otrajā gadā bērni nevar atšķirt vārdus *бак, мак*.

Jau pēc pirmā pusgada daudzu bērnu lalināšanā var atšķirt pilnīgi skaidras skaņas *а, б, п, м, г*; pēc tam pakāpeniski, otra gada sākumā, parādās *э, у, ы, о, и, т*. i., visi patskaņi un līdzskaņi *в, т, д, к, х, ль, с, ф*. Lielākā šo skaņu daļa uzreiz neveidojas pareizajā veidā, bet caur starpposma jeb pārejas skaņām. Šādas skaņas ir mīkstās skaņas, kas atbilst normālām skaņām (*дъ, ть, нь, съ, цъ, рь, ль*) vai līdzīgas pēc artikulācijas veida (*р* vietā *л*, *с* vietā *т* u. tml.).

Fonēmu atšķiršana (Швачкин, 2004) notiek to fonemātiskās pretstatīšanas procesā šādā secībā: vispirms tiek izcelts patskanis *а* atšķirībā no citiem patskaņiem; tad tiek diferencēti *и – э, у – о, и – у, э – о, и – о, э – у*. Pēc tam līdzskaņu skaņas tiek diferencētas kā skaneņi un troksneņi, vēlāk tiek atšķirts līdzskaņu mīkstums un cietums. Cietās *л* un *р* skaņas, pateicoties savai īpaši sarežģītajai artikulācijai, rodas ievērojami vēlāk par citām skaņām, bieži tikai piektajā sestajā dzīves gadā vai vēlāk (Хватцев, 1996). Līdzskaņi bērniem veidojas šādā secībā: *п, б, м, д, т, н, к, г, с, з, в, ль, ф, х, ц, ш, ж, ч, щ, л, р* (Богородицкий, 1987).

Visos gadījumos labāk ir iezīmēta pirmā vārda skaņa. Šāda fonēmu attīstības gaita ir vērojama vairumam bērnu (Хватцев, 1996). Lielākā daļa bērnu ātrāk apgūst fonēmas akustiski, mazākā – artikulācijas veidā (Швачкин, 2004), t. i., ne visas skaņas, kuras bērns atšķir pēc dzirdes, viņš arī izrunā.

Vārda sintēzē izšķiroša loma ir zilbju spēkam kā skaņu kairinātājam. Bērns, atdarinot dzirdēto vārdu, uztver un pats izrunā sākumā pirmo vai tikai uzsvērtu zilbi (*бо – болит, бу – больной*). Gadās, izkrīt arī uzsvērtās zilbes (*мидой – помидор, кляндаш – карандаш*).

Vārdā ar vairākiem līdzskaņiem vienā zilbē izrunas grūtību un fonētiskās analīzes trūkuma dēļ paliek tikai viens no tiem: *сясьно – страшно, ябоко – яблоко, басой – большой*).

М. Hvatcevs (Хватцев, 1996) arī savā darbā atzīmē, ka bez izlaišanas un aizstāšanas bērniem vecumā no 3 līdz 5 gadiem var novērot:

- pārkārtošanu;
- dubultošanu;
- apvienošanu;
- pielīdzināšanu;
- priekšlaicīgu nākamās vārda skaņas izrunāšanu.

Bērnām, apgūstot runas skaņas, ārkārtīgi svarīga ir to fonemātiskās nozīmes apzināšanās. Sākumā bērns apgūst fonēmas praktiski un pamazām sāk to darīt apzināti.

Nepietiekami attīstītai runas aparāta motorikai ir noteicošā loma, apgrūtinot bērna skaņu izrunas veidošanos (Гвоздев, 2007). Aptuveni trešajā gadā bērna dzirde ir pietiekami attīstīta smalkai skaņu uztverei, tāpēc tā ir vadošais analizators apkārtējo runas apgūvē. Tajā pašā laikā dzirde kļūst par savas izrunas kontrolējošo regulatoru, kas pastiprina fonemātiskās dzirdes attīstību. Uz dzirdes un artikulācijas mijiedarbību balstās logopēdiskais darbs bērnudārzos. Bet patoloģiskos gadījumos minētie nosacījumi tiek pārkāpti (Хватцев, 1996).

1.4. 5–6 gadus vecu bērnu ar fonemātiskās uztveres traucējumiem pedagoģiski psiholoģiskais raksturojums

Runas apgūšana ir sarežģīts, daudzpusīgs process, kas nesaraujami saistīts ar bērna vadošo darbības veidu attīstīšanos (Выготский, 2005). Saskaņā ar Ļ. Vigotska uzskatiem psihisko funkciju attīstība notiek vairākos posmos. Visām psihiskās darbības formām (tiešā uzmanība, loģiskā atmiņa, domāšana u. c.) ir netieša uzbūve, kurā galvenā loma pieder runai. Vārds var aizstāt priekšmetus un parādības tad, kad to reāli nav, tādējādi padarot netiešu jebkura psihiskā procesa gaitu un kļūstot par vienu no tās struktūras posmiem. Runa paceļ psihisko funkciju struktūru un īstenošanu jaunā, augstākā līmenī (Выготский, 2005). Bērnu ar runas traucējumiem psiholoģiski pedagoģiskais raksturojums ir sniegts O. Gribovas (Грибова, 2004), R. Ļevinas (Левина, 2005), O. Pravdinas (Правдина, 1973), T. Filičevas (Филичева, 2008), G. Čirkinas (Чиркина, 2008) un daudzos citos darbos.

Bērniem ar runas traucējumiem atšķirībā no bērniem ar normālu runas attīstību ir novirzes runas un psihomotorajā attīstībā. Runas traucējumi var skart dažādus runas aspektus. Daži no tiem attiecas tikai uz artikulācijas procesiem un tiek atklāti samazinoties. Citi skar valodas fonemātisko pusi un izpaužas ne tikai izrunas kļūdās, bet arī nepietiekamā vārdu skaņu sastāva apgūšanā, kas savukārt rada lasīšanas un rakstīšanas traucējumus. Vēl ir komunikatīvie traucējumi, kas var kavēt bērna mācīšanās procesu vispārizglītojošā skolā.

Runas attīstības traucējumu vidū bieži ir sastopama neattīstīta fonemātiskā runa, dzimtās valodas izrunas sistēmas procesu veidošanās traucējumi, kas rodas fonēmu nepareizas uztveres un izrunas rezultātā.

Logopēdes N. Žukova (Жукова, 2003), R. Levina (Левина, 2005), J. Mastjukova (Мастюкова, 2002), T. Filičeva (Филичева, 2008), M. Fomičova (Фомичёва, 1989), J. Čirkina (Чиркина, 2008) u. c. zinātnieki, kas pēta bērnu fonemātiskās runas traucējumus, norāda, ka šādiem bērniem reizē ar runas īpatnībām ir raksturīga arī nepietiekama tādu procesu attīstība, kas ir cieši saistīti ar runas darbību.

Papildu runas (verbāliem) traucējumiem bērniem ar fonemātiskās runas traucējumiem ir arī augstāko psihisko funkciju īpatnības:

- uzmanība šiem bērniem var būt nestabila, nepastāvīga un zūdoša, ir vērojama vāji attīstīta tīšā uzmanība (bērnā ir grūti koncentrēties vienam priekšmetam un pēc īpaša uzdevuma pārslēgties uz citu). Vairāki autori, runājot par bērniem ar neattīstītu fonemātisko dzirdi, atzīmē arī nepietiekamu uzmanības apjomu un koncentrēšanos, ierobežotas uzmanības sadalīšanas iespējas (*Левина 2005; Чиркина, 2008; Ястребова, 1999*);
- atmiņas apjoms, salīdzinot ar normu, var būt samazināts. Šajā gadījumā bērnam būs nepieciešams vairāk laika un atkārtošana, lai iegaumētu uzdoto materiālu. T. Filičeva atzīmē, ka uzmanības un atmiņas traucējumi bērniem izpaužas šādi: viņi ar grūtībām atjauno pat četru priekšmetu kārtību pēc to pārvietošanas, neievēro neatbilstību joku attēlos, nespēj atšķirt lietas vai vārdus pēc konkrētas pazīmes (*Филичева, 2008*);
- bērniem ar fonemātiskās dzirdes traucējumiem nosacīti ir saglabāta semantiskā, loģiskā atmiņa, tomēr ir samazināta verbālā atmiņa, no kā cieš iegaumēšanas produktivitāte. Viņi aizmirst sarežģītas instrukcijas, uzdevumu elementus un secību;
- ir atzīmētas īpatnības domāšanas operāciju gaitā: paralēli tam, ka prevalē uzskatāmi tēlainā domāšana, bērniem var rasties grūtības abstraktu jēdzienu un attiecību izpratnē. Domāšanas operāciju ātrums var būt nedaudz kavēts, līdz ar to var būt kavēta arī mācību materiāla uztvere utt. (*Филичева, 2008*);
- gandrīz vienmēr ir vērojami smalkās un artikulācijas motorikas traucējumi;
- nepietiekami attīstīta verbāli loģiskā domāšana.

J. Strebeļeva (*Стребелева, 2011*), J. Jekžanova (*Екжанова, 2011*) norādīja, ka viena no galvenajām izziņas sfēras īpatnībām bērniem ar nepietiekamu fonemātiskās runas attīstību ir motivācijas trūkums, zema uzmanības koncentrācija un noturība, telpiskas grūtības, motorikas attīstībās vājums. Smalkās motorikas un runas funkcijas saikne tika apstiprināta J. Iseņinas (*Исенина, 1992*) pētījumos. Viņa konstatēja, ka runa atbilst vecumam, ja tam atbilst pirkstu kustības, un, otrādi, ja kustību attīstība atpaliek, tad arī runa neatbilst vecuma normām. Lielākajai daļai bērnu ar nepietiekamu fonemātiskās runas attīstību pirksti ir mazkustīgi, viņu kustības ir neprecīzas vai nesaskaņotas. Daudzi 5 gadus veci bērni tur karoti dūrē vai ar grūtībām ņem otu un zīmuli, dažreiz nevar aizpogāt pogas, sašņorēt zābakus utt. (*Исенина 1992*).

Saikne starp runas un citiem psihiskās attīstības traucējumiem nosaka bērnu domāšanas specifiskās īpatnības. Tas tiek atzīmēts I. Vlasenko (*Власенко, 1990*), G. Kašes (*Каше, 2015*), R. Ļevinas (*Левина, 2005*), L. Spirovas (*Спирова, 1980*), S. Šahovskas (*Шаховская, 2007*), A. Jastrebovas (*Ястребова, 2000*) u. c. darbos.

O. Presnova norāda, ka, esot pilnvērtīgiem priekšnoteikumiem, lai pirmsskolas vecuma bērni ar normālu attīstību apgūtu domāšanas operācijas, bērniem ar nepietiekamu fonemātiskās runas attīstību arī verbāli loģiskā domāšana atpaliek attīstībā. Šiem bērniem ir grūtības objektu

klasificēšanā, parādību un pazīmju vispārināšanā. Bieži vien viņu spriedumi un pamatojumi ir nabadzīgi, pavirši, loģiski nesaistīti savā starpā (*Преснова, 2003*).

Nav obligāti, ka pirmsskolas vecuma bērniem nepietiekamu fonemātiskās runas attīstību pavada traucējumi psihiķes nervu darbībā. Tomēr pēc N. Žukovas (*Жукова, 2003*), J. Mastjukovas (*Мастюкова, 2003*) pieredzes daudz biežāk nepietiekama fonemātiskās runas attīstība ir kopā ar vairākiem neirolōģiskiem un psihiskiem sindromiem.

Saskaņā ar J. Mastjukovas (*Мастюкова, 2003*) novērojumiem bērnu grupās ar nepietiekamu fonemātiskās runas attīstību ir bērni, kuriem papildus ir šādas īpatnības:

- izteikts negatīvisms (pretestība lūgumiem un instrukcijām, ko izsaka visi apkārtējie vai konkrētas personas);
- agresivitāte, kauslīgums, konflikti;
- paaugstināts jūtīgums, bieži kopā ar uzmācīgām bailēm;
- diskomforta sajūta, nomāktība;
- enurēze (urīna nesaturēšana);
- masturbācija;
- paaugstināta aizvainojamība, ievainojamība;
- tendence uz slimīgu fantazēšanu.

J. Mastjukova uzskata, ka šo īpatnību esamība bērniem ar neattīstītu fonemātisko runu ir skaidrojama ar to, ka runas nepietiekama attīstība pārsvarā ir reziduāli organiskā centrālās nervu sistēmas bojājuma sekas. Ņemot vērā visu iepriekš minēto, bērni ar fonemātiskās dzirdes traucējumiem no pedagoģiski psiholōģiskā skata punkta ir raksturojami šādi:

- uzvedība var būt nestabila, ar biežu garastāvokļa maiņu;
- var būt grūtības, apgūstot mācību darbības veidus, jo nodarbībās bērni ātri nogurst, viņiem ir grūti pildīt vienu uzdevumu ilgāka laika posmā;
- iespējamās grūtības atcerēties skolotāja norādījumus, jo īpaši divu, trīs, četru posmu, kas prasa pakāpenisku un secīgu izpildi;
- atsevišķos gadījumos ir vērojamas disciplīnas neievērošanas īpatnības (*Мастюкова, 1997*).

Zinātnieki T. Filičeva (*Филичева, 2006*) un G. Čirķina (*Чиркина, 2006*) darbā "Pirmsskolas vecuma bērnu vispārējās runas traucējumu korekcijas psiholōģiski pedagoģiskie pamati" norāda, ka nepietiekamas bērnu runas attīstības gadījumā vispirms cieš komunikācijas funkcija; runai ir šauri situatīvs virziens, tā ir mazzaprotama ārpus ierastās situācijas. Ņemot vērā to, ka runa ir saistīta ar visiem psihiskajiem procesiem, organizē un regulē tos, tās nepietiekama attīstība izpaužas arī vispārināšanas un regulēšanas funkciju traucējumos (*Филичева, Чиркина, 2006*).

Izskatot runas traucējumus un citu personas attīstības īpatnības kopsakarā (*Левина, 2005*), ir nepieciešams analizēt arī tās sensorās, intelektuālās un afektīvās gribas sfēras īpatnības, kas rodas nepietiekamas runas darbības rezultātā. Bērniem ar nepietiekamu runas attīstību raksturīgs atšķirīgs uzmanības līmenis. Vairākiem bērniem tiek atzīmēta nepietiekama uzmanības noturība. Runas nepietiekamība ietekmē arī atmiņas attīstību. Pie pietiekami saglabātas jēdzieniskās, loģiskās

atmiņas bērniem, salīdzinot ar normāli runājošiem bērniem, ievērojami zemākas verbālā materiāla iegaumēšanas iespējas, iegaumēšanas produktivitāte (Филичева, Чиркина, 2008). Bērniem ir grūtības, veicot uzdevumus pēc divām četrām secīgām instrukcijām. Bērniem ar zemu iegaumēšanas aktivitāti var būt arī ierobežotas izziņas darbības iespējas. Saikne starp bērnu runas traucējumiem un citām psihiskās attīstības pusēm nosaka specifiskas domāšanas īpatnības. Pie kopumā pilnvērtīgiem priekšnoteikumiem domāšanas operāciju apgūšanai atbilstoši viņu vecumam bērni tomēr atpaliel savā verbāli loģiskās domāšanas attīstībā, bez speciālas apmācības ar grūtībām apgūst analīzi un sintēzi, salīdzināšanu, vispārināšanu. Daudziem no tiem piemīt domāšanas mazkustīgums (Филичева, Чиркина, 2008). Runas korekcijas darba laikā visas psihiskās iespējas tiek pakāpeniski kompensētas. Svarīgi atzīmēt, ka bērniem kopā ar vispārējo somatisko vājumu un lokomotoro funkciju palēnināto attīstību piemīt arī zināma kustību sfēras attīstības atpalicība. Lielai daļai bērnu kustību nepietiekamība izpaužas kā slikta sarežģītu kustību koordinācija, nedrošība, veicot precīzi dozētas kustības, to izpildes ātruma un veiklības samazināšanās. Vislielākās grūtības ir vērojamas, veicot kustības pēc mutiskiem norādījumiem, īpaši izteikti – kustību sērijā (Филичева, Чиркина, 2008).

Var izdarīt secinājumus, ka bērniem ar neattīstītu fonemātisko runu paralēli runas īpatnībām ir nepietiekama psihisko procesu attīstība, kas ir cieši saistīta ar runas darbību. Uzmanība šiem bērniem var būt nestabila, nepastāvīga, tīšā uzmanība ir nepietiekami attīstīta, zemāka par normu ir uzmanības noturība un apjoms. Atmiņas apjoms, salīdzinot ar normu, ir mazāks, nepieciešams vairāk laika un atkārtotības, lai iegaumētu uzdoto materiālu. Ar pietiekami saglabātu semantisko, loģisko atmiņu bērniem ar fonemātiskās runas nepietiekamu attīstību ir samazināta verbālā atmiņa, cieš iegaumēšanas produktivitāte. Viņi aizmirst sarežģītas instrukcijas, uzdevumu elementus un secību. Ir īpatnības domāšanas operāciju gaitā – prevalējot uzskatāmi tēlainai domāšanai, bērniem ir grūtības saprast abstraktus jēdzienus un attiecības. Domāšanas operāciju ātrums ir palēnināts, kā rezultātā palēnināta arī mācību materiāli uztvere. Tiek novēroti pirkstu un artikulācijas motorikas traucējumi.

1.5. Logopēda darbs 5–6 gadus vecu bērnu fonemātiskās uztveres attīstīšanā pirmsskolas izglītības iestādē

Mūsdienās arvien pieaug prasības bērnu sagatavošanas skolai procesam. Īpaša uzmanība sagatavošanas grupā pirmsskolas izglītības iestādēs tiek pievērsta 5–6 gadus vecu bērnu vispusīgas attīstības veicināšanai. Sagatavot skolai nepieciešams arī pirmsskolas vecuma bērnus ar valodas attīstības traucējumiem. Valodas, skaņu izrunas traucējumi ir cieši saistīti ar nepietiekamu fonemātiskās dzirdes attīstību, kas savukārt apgrūtina pareizu skaņu izrunas, analīzes un sintēzes iemaņu apguvi, lai turpinātu attīstīt lasīšanas un rakstīšanas prasmes. “Runas un valodas attīstībā svarīga ir bērna fonemātiskās uztveres pilnveide, ja 5–6 gadu vecuma posmā attīsta fonemātisko

uztveri, tad, uzsākot mācības skolā, bērns var pilnvērtīgi pievērsties mācību procesam” (Tūbele, 2006). Viens no tiešajiem iemesliem runas un valodas traucējumiem ir neattīstīta fonemātiskā uztvere.

Dažādi pētnieki ir izstrādājuši un noteikuši efektīvākās metodes un paņēmienus, kas veiksmīgi palīdz novērst nepietiekamu fonemātiskās dzirdes attīstību. Bērni ar neattīstītu fonemātisko dzirdi dzirdes analizatora nepietiekamas diferencēšanas spēju dēļ ar grūtībām atšķir skaņu galotnes. Bērns nepārzina skaņu nianšes, kas veidojas pēc fizioloģiski vienāda principa.

Bez speciāla korigējoša logopēda darba bērns nevar iemācīties atšķirt un atpazīt fonēmas pēc dzirdes, analizēt vārdu skaņu-zilbju sastāvu, kas skolā izpaudīsies kā kļūdas rakstīšanā un lasīšanā.

Iestājoties skolā, viens no svarīgākajiem veiksmīgas lasītprasmes apgūšanas rādītājiem vai, tieši otrādi, iespējamiem neveiksmju cēloņiem ir fonemātiskās dzirdes attīstības līmenis (Adams, 1990; Stanovich, 1986). Faktiski, pētījumi ir skaidri pierādījuši, ka fonēmu sapratni var attīstīt mācību procesā, tādā veidā ievērojami paātrinot lasīt un rakstīt apguvi (Ball, Blachman, 1991; Blachman, Ball, Black & Tangel, 1994; Bradley, Bryant, 1983; Byrne, Fielding-Barnsley, 1991, 1993, 1995; Caslte, Riach, Nicholson, 1994; Cunningham, 1990; Lundberg et al., 1988; Wallahc, Wallach, 1979; Williams, 1980).

Fonemātiskās uztveres veidošanas darbu var iedalīt šādos posmos:

- nevalodas skaņu atpazīšana;
- balss augstuma, spēka, tembra atšķiršana uz identisku skaņu vārdu, frāžu materiāla;
- vārdu, kas ir tuvi pēc sava skaņu sastāva, atšķiršana;
- zilbju diferenciacija;
- fonēmu diferenciacija;
- elementāras skaņu analīzes prasmju attīstība (Филичева, Чевелева, Чиркина, 1993).

Darbs pie fonemātiskās uztveres veidošanas sākas ar dzirdes uzmanības un atmiņas attīstīšanu. Neprasme ieklausīties citu runā ir viens no nepareizas skaņu izrunas iemesliem. Bērnam vajadzētu apgūt prasmi salīdzināt savu runu ar apkārtējo cilvēku runu un kontrolēt savu izrunu.

Darbs pie fonemātiskās uztveres veidošanas sākumā tiek veikts, izmantojot nevalodas skaņu materiālu. Speciālu rotaļu un vingrinājumu procesā bērniem tiek attīstītas spējas atpazīt un atšķirt nevalodas skaņas.

Bērniem ar rotaļu palīdzību ir jāiemācās atšķirt balss augstumu, spēku un tembru, ieklausoties vienās un tajās pašās runas skaņās, skaņu savienojumos vārdos.

Pēc tam bērni mācās atšķirt vārdus, kas ir tuvi pēc skaņu sastāva, vēlāk – atšķirt zilbes un, beidzot, jau dzimtās valodas fonēmas.

Pēdējā darba posma uzdevums ir elementāras skaņu analīzes prasmju veidošana: prasme noteikt zilbju skaitu vārdā; noplauskšķināt dažādu zilbju struktūras vārdu ritmu; noteikt uzsvara zilbi; veikt patskaņu un līdzskaņu analīzi.

Logopēda darba programma sagatavošanas grupā ietver šādus uzdevumus fonemātiskās dzirdes attīstīšanai:

- ritma zīmējuma saklausīšana un atdarināšana (3–5 vienības):
 - zilbju rindas izdomāšana atbilstoši ritma zīmējumam;
 - zilbju rindas izdomāšana ar dotajām skaņām;
- pareiza skaņas artikulācija:
 - skanējuma ziņā tuvu skaņu diferencēšana vārdos;
 - patskaņu, līdzskaņu atšķiršana;
 - skaņas vietas noteikšana vārdā;
- burta grafiskā simbola rakstīšana atbilstoši skaņas skanējumam vārdā;
- zilbju savilkšana;
- vārda izdziedāšana, zilbēm savienojoties (*Korbe, 2007*).

1.6. Informācijas tehnoloģiju pielietojums pirmsskolas izglītības procesā un logopēda darbā

Mūsdienu izglītības iestādes ir neatņemama sabiedrības maiņas sastāvdaļa, un lielākā daļa aktuālo sabiedrības problēmu ir atspoguļota to dzīvē. Globālā un tehnoloģiskā sabiedrība risina jaunus ekonomiskās efektivitātes, sociālās un kultūras prasmes izaicinājumus, izmantojot produktīvākas informācijas un komunikācijas ierīces un tehnoloģijas. Informācijas un komunikācijas tehnoloģiju iespējas nepārtraukti pieaug, tādējādi nepārtraukti palielinot pakalpojumu apjomu un dažādību visās jomās, tostarp izglītībā (*Katalnikova, Novickis, 2017*). Ātra informācijas komunikācijas tehnoloģiju maiņa un arvien pieaugošais piedāvājums kļūst par izaicinājumu jaunajai paaudzei (*Braslauskiene, Šmitienė, Vismantienė, 2017*).

Pieņemts uzskatīt, ka šobrīd aug digitālā laikmeta bērni. Masu informācijas līdzekļi, it īpaši elektroniskie, aktīvi ienāk bērnu dzīvē visā pasaulē. ASV un Eiropā veiktie pētījumi pierādīja, ka līdz 80 % no informācijas, ko iegūst bērni līdz 11 gadu vecumam, tiek iegūti ārpus klases no elektroniskiem avotiem (*Dendevs, 2013*). Pēdējās divās desmitgadēs ir piedzīvota revolūcija: pateicoties tehnoloģiju pielietojuma sākumam, ir mainījusies izglītības iestāžu dinamika, tās ir ietekmējušas izglītības sistēmu un veidu, kā cilvēki mijiedarbojas un strādā sabiedrībā (*Patel, 2013*) Nav iespējams mācīt mūsdienīgi, neizmantojot mācību procesā informācijas un komunikācijas tehnoloģijas (*Cupiał, Szeląg-Sikora, Kuboń, 2018*).

Dž. Siraja-Blatčforda (*Siraj-Blatchford*) un D. Vaitbreda (*Whitebread*) pētījuma dati liecina, ka var izdalīt četras jomas, kurās informācijas un komunikācijas tehnoloģijām ir nozīmīga loma: komunikācija, daiļrade, sociālo lomu spēles, mācības (*Siraj-Blatchford, Whitebread, 2003*).

Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas izglītības sistēmā kļūst arvien svarīgākas. Tiek popularizēti mūsdienīgi informācijas līdzekļi un tehnoloģijas, lai visos izglītības procesa līmeņos izmantotu dažādas tehnoloģijas (*Braslauskienē, Šmitienē, Vismantienē, 2017*).

Ir grūti iedomāties mūsdienu realitāti bez mobilajiem telefoniem, planšetdatoriem, datoriem, interneta un citiem tehniskajiem un informācijas līdzekļiem. Tie ir kļuvuši par dzīves daļu. IT ir bērnu ikdienas dzīves sastāvdaļa (*Wylie, Thompson, 2003*). Pieaug to bērnu skaits, kuri izmanto internetu kā galveno tehnisko palīg līdzekli, lai meklētu un izmantotu nepieciešamo informāciju (*Zacs, Jansone, 2015*).

Modernās tehnoloģijas ir ieņēmušas savas pozīcijas un tiek plaši izmantotas izglītības jomā. Lasīšana digitālajā ierīcēs ir kļuvusi par daudz apspriesto jautājumu plašsaziņas līdzekļos un starp akadēmisko aprindu pārstāvjiem (*Martinez, López-Río, 2015*). Izglītība, iespējams, ir vispiemērotākais multimediju galamērķis un tā vieta, kur multividei ir visefektīvākais lietojums, jo tas bagātina mācību procesu (*Liaskos, Diomidus, 2002*). Jaunās tehnoloģijas nepārprotami rada izaicinājumus, bet tās arī piedāvā milzīgas iespējas, tāpēc svarīgi ir izglītojamiem ar speciālām izglītības vajadzībām paplašināt piekļuvi un līdzdalību (*Prudņikova, Jankovska, 2017*). Mācīšanās ar tehnoloģiju palīdzību palielina izglītības pieejamību, likvidējot sociālos un fiziskos šķēršļus, nodrošinot pastāvīgu kustību un palīdzot skolēniem ar speciālām izglītības vajadzībām tikt galā ar saviem traucējumiem, faktiski esot vienīgais veids, kā iegūt izglītību (*Rutkiene, Greenspon, 2018*).

Eiropas Speciālās un iekļaujošās izglītības atbalsta aģentūrā uzskata, ka informācijas un komunikācijas tehnoloģiju efektīva izmantošana, lai atbalstītu mācīšanos iekļaujošā izglītībā, ir labas mācīšanas piemērs visiem izglītojamiem, tāpēc turpmāk:

- 1) visiem izglītojamiem ir jāspēj efektīvi izmantot informācijas un komunikācijas tehnoloģijas savās mācībās iekļaujošā vidē;
- 2) visiem skolotājiem jāspēj efektīvi izmantot informācijas un komunikācijas tehnoloģijas, lai atbalstītu mācīšanos iekļaujošā vidē (*Kendall, 2018*);
- 3) visām skolām jāspēj ieviest un uzturēt lietderīgu un ilgtspējīgu informācijas un komunikācijas tehnoloģiju infrastruktūru;
- 4) informācijas un komunikācijas tehnoloģiju infrastruktūrai valsts un/vai reģionālā līmenī jāspēj efektīvi atbalstīt visu iekļaujošā vidē strādājošo skolu un skolotāju darbu (*European Agency for development in Special Needs Education, 2013*).

Izglītības sistēmai jāsniedz iespēja saprast tehnoloģijas, ar kurām bērni sastopas ikdienā. Maksimāli jāizmanto arī iespējas, ko šīs tehnoloģijas sniedz. Skolotāji un vecāki var palīdzēt bērnam iemācīties bez kaitējuma veselībai izmantot informācijas tehnoloģijas mācību darbā (*Wylie, Thompson, 2003*).

UNESCO darbības prioritāte izglītības jomā ir padarīt par realitāti kvalitatīvu izglītību katram bērnam, jauniešiem un pieaugušajam, kas tiek atspoguļots galvenajos mērķos:

- veicināt programmas "Izglītība visiem" mērķu sasniegšanu;

- spēlēt vadošo lomu procesos izglītības attīstības stratēģijas veidošanā reģionālā un globālā līmenī, pamatojoties uz jaunajām tehnoloģijām;
- veicināt efektīvas mūžizglītības sistēmas veidošanu visos līmeņos (*Дендев, 2013*).

UNESCO vadības padomes priekšsēdētājs B. Kornju (*Б. Корню*), aplūkojot IT pielietojumu izglītībā caur koncepcijas “pasaule bez robežām” prizmu, apgalvo, ka UNESCO ir pārliecināta, ka iekļaujošas sabiedrības, kas balstās uz zināšanām, veidošanai izglītības pamatā ir jābūt visjaunākajām tehnoloģijām (*Дендев, 2013*).

Mūsdienu informācijas telpa prasa noteiktas datorprasmes ne tikai pamatskolā, bet jau pirmsskolas izglītības iestādēs. Pašlaik informācijas tehnoloģiju izmantošana ievērojami paplašina vecāku, skolotāju un speciālistu iespējas ietekmēt bērnu spējas un attīstību. Modernās tehnoloģijas sniedz informāciju vienlaicīgi teksta, attēlu, audio, runas, video veidā un ļauj speciālistiem veidot jaunus līdztekus bērnu darbībām, kas būtiski atšķiras no visām pirmsskolas iestādē esošajām spēlēm un rotaļlietām. Līdz ar multimediju laikmetu multivides izglītības izmantošana var veicināt mazu bērnu entuziasmu un radošumu, lai mācītos un izpētītu, attīstītu savu pieredzi un neatkarīgu pieeju, lai attīstītu savu potenciālu (*Kendall, 2018; Drigas Kokkalia, Lytras, 2015*). Multimediju tehnoloģiju ieviešana pirmsskolas izglītībā galvenokārt ir vērsta uz mazu bērnu audiovizuālo orgānu visaptverošu izmantošanu, izmantojot krāsu, gaismas, formas un skaņas efektus, lai piesaistītu mazu bērnu uzmanību un pastiprinātu viņu interesi par mācīšanos, lai uzlabotu pirmsskolas izglītības efektivitāti un līmeni (*Kendall, 2018*).

Pašlaik liela uzmanība pievērsta pirmsskolas izglītības kā daļas no izglītības sistēmas kvalitātei. Arvien vairāk bērnu saskaras ar datoru pirms iestāšanās skolā un pat līdz tam, kad viņi atnāk uz pirmsskolas izglītības iestādi, un piedzīvo kā pozitīvu, tā arī negatīvu IT ietekmi. Pirmsskolas izglītība nevar ignorēt šo parādību. Pirmsskolas izglītībā jāmeklē efektīvas procedūras un stratēģijas, lai reālāk, iedarbīgāk un praktiskāk izmantotu IT to mērķu sasniegšanai, kas tiek noteikti mācību procesā, un IKT izmantošanai ir pamatots iemesls (*Дендев, 2013*).

IT potenciāls jaunākiem bērniem var būt produktīvi izmantots tikai tad, ja jaunās tehnoloģijas ir integrētas bērnu pirmsskolas izglītībā kopā ar pārējām ikdienas darbībām, bet neaizstāj tās. Pedagogi un personas, kuras pieņem lēmumus, ir ieinteresēti saprast IT pozitīvo lomu pirmsskolas vecuma bērnu audzināšanā un izglītībā. Diemžēl šajā jomā tika veikts tikai neliels skaits sistemātisku pētījumu. Galvenās pirmsskolas izglītības jomas, kurām var palīdzēt IT ir:

- komunikācija un sadarbība;
- bērnu kognitīvā attīstība;
- bērnu radošo spēju attīstība;
- sižeta lomu rotaļu attīstība;
- pamatnostādņu un mācību prasmju veidošana (*Дендев, 2013*).

Jaunu, neparastu paskaidrojumu un nostiprināšanas paņēmieni lietošana, jo īpaši rotaļu formā, palielina bērnu interesi par mācībām, līdz ar to uzlabo bērnu kognitīvās spējas, netīšo uzmanību un attīsta tīšo uzmanību.

Lai nodrošinātu, ka IT dod pozitīvu ieguldījumu pirmsskolas izglītībā, tās jālieto saskaņā ar visefektīvākajām mācību metodēm. To lietošanai ir jāatbalsta bērnu radošā aktivitāte un pārlicība par saviem spēkiem (*Хаўс, Хаўмбрэд, 2006*). Lai gan šajā jomā vēl trūkst pieredzes un nozīmīgu atklājumu, jau šobrīd var izdarīt secinājumu par to, ka IT potenciāla izmantošana bērnu kompleksajā attīstībā prasa pilnīgu jaunu tehnoloģiju integrēšanu ikdienas rotaļu procesā un mācību darbībā.

IT var pielietot pirmsskolas bērnu motivēšanā, rosināšanā mācīties, un iegūt nozīmīgus pozitīvus rezultātus bērnu attīstībā no agras bērnības (*Hara, Mark, 2004*).

K. Stephens un L. Plovmans atzīmē, ka pirmsskolas skolotājiem un speciālistiem ir nepieciešams atbalsts, lai integrētu IT pirmsskolas mācību procesā. Rotaļu istabu ar IT izveidošana pirmsskolas izglītības iestādēs var būt patīkama, derīga piedeva mācību procesā (*Stephen, Plowman, 2003*).

Ļoti svarīga ir bērnu vecāku izglītošana par IT pielietojuma iespējām viņu bērnu izglītošanā, īpaši par video pielietojumu mājās un pirmsskolas izglītības iestādē (*Whalley, 2001*).

Nav vērts vienkārši pievienot IT jau esošajam aprīkojumam kā jaunas rotaļlietas un materiālus. Vadošos pirmsskolas iestāžu inovāciju centros datori un citas IT ir daļa no mācību procesa līdztekus daudziem citiem darbības veidiem. Jaunās digitālās tehnoloģijas nav jāuztver kā tradicionālās prakses alternatīvs elements. Jebkurā gadījumā IT izmantošanai nevajadzētu aizstāt kādus no darbības veidiem svaigā gaisā vai telpās: fiziskās aktivitātes un kustību rotaļas (skriešanu, kāpšanu, lēkšanu), rotaļlietu ar riteniem, konstruktoru izmantošanu, jo tas veicina vispārējo motoriku (*Siraj-Blatchford, Siraj-Blatchford, 2006*).

Tajā laikā, kad daudzi pedagogi norāda uz daudzveidīgām un efektīvām IT integrācijas formām pirmsskolas vecuma bērnu rotaļās un izglītošanā, daudzi pirmsskolas izglītības speciālisti pauž bažas saistībā ar drošību. Un, neskatoties uz to, ka vairumā gadījumu nav pamata bažām, daudzi autori un speciālisti ir vienisprātis par nepieciešamību informēt pirmsskolas iestāžu pedagogus par diskusijām, kas norisinās pasaulē, par IT izmantošanu jaunāko bērnu apmācībā un izpratni par nepieciešamību rūpēties par veselību un attīstību (*Дендев, 2013*).

Rotaļa ir pirmsskolas vecuma bērnu vadošais darbības veids. Rotaļas laikā tiek radīti labvēlīgi apstākļi bērna personības un psihisko procesu veidošanai, attīstībai un pilnveidošanai. Spēles dažādo mācīšanās procesu, piepilda bērnu dzīvi ar prieka jūtām, emocionāli bagātina tos, rada panākumu prieku un labu garastāvokli. Pašlaik rotaļu darbībai tiek piešķirta liela nozīme. Tā ieņem svarīgu vietu bērna dzīvē. Spēlē bērns operē ar savām zināšanām, pieredzi, iespaidiem, kas tiek atspoguļoti publiskā rotaļu darbību un zīmju veidā, kas iegūst nozīmi semantiskajā rotaļu vidē. Tieši šī spēja ir pamatojums tam, lai iekļautu datoru pirmsskolnieka rotaļā kā rotaļu līdzekli.

Galvenais vadošais IT līdzekļu atlases princips ir to atbilstība vecumam un attīstības mērķiem. Šī pieeja dod mācību iestāžu skolotājiem un direktoriem noderīgu kopējo pamatu, lai attīstītu prasmes visvairāk atbilstošu IT līdzekļu (aparātūras vai programmatūras) noteikšanā un izmantošanā. Vispārējie IT rīku atbilstības kritēriji, kas ir piemēroti izmantošanai pirmsskolas izglītībā pēc I. Siraja-Blatčforda (2006), Dž. Siraja-Blatčforda (2003), ir minēti 2. tabulā.

IT līdzekļu atlasē kritēriji
(pēc Siraj-Blatchford, 2006; Siraj-Blatchford, 2003; Дендев, 2013)

<i>IT lietošanas kritēriji</i>	<i>IT raksturojums</i>
Mācību raksturs	Instrumentiem, ko izmanto pirmsskolas izglītības vecuma bērnu apmācības pirmajos gados, ir jābūt izglītojošiem pēc savas būtības. Tas faktiski izslēdz visu datoru lietojumprogrammu ar neskaidriem izglītības mērķiem pielietojumu
Sadarbības virziens	Galvenā nozīme ir IT pielietojumam dažādos mijiedarbības veidos. Pirmsskolas vecuma bērnu izziņas motivācija ir kopīgā uzmanība, atbildības par darbu dalīšana grupā un kopīgi darba rezultāti
Integrācija citos darbības veidos	IT instrumenti ir maksimāli pilnīgi jāintegrē citās tradicionālajās pirmsskolas izglītības metodēs (attīstošās un kustību rotaļās, darbā pie projektiem, konstruēšanā, zīmēšanā, mūzikas nodarbībās, pārrunās), kas nodrošina mācību procesu atbilstību bērnu vecumam. IT līdzekļi un programmatūras produkti būtu jāiekļauj kā radošuma instrumenti, kas ir jāpiemēro konkrētiem mērķiem un rezultātiem, nevis pašu instrumentu izmantošanas dēļ
Rotaļas atbalsts	Rotaļu (lomu rotaļu) un to imitāciju uzskata par dominējošo pirmsskolas vecuma bērnu mācību procesa darbību. Priekšmeti tādi kā vadāmās rotaļlietas un rotaļu IT konstrukcijas ir svarīgi, jo bērniem tie ir simboli, kā arī piedāvā plašu virtuālo objektu un realitāšu spektru
Vadība no bērna puses	Pēc iespējas bērnam patstāvīgi ir jāvada instrumenti, apmācot tos pielietot. Instrumentiem nebūtu jāvada bērna darbības
Izmantošanas vienkāršība un uzskatāmība	Iespēju robežās ir jādod priekšroka <i>pārskatāmiem</i> IT instrumentiem – to funkcijām ir jābūt skaidri definētām un uzskatāmām
Izslēgt vardarbības ainu izslēgšana un stereotipu neuzspiešana	Ja aplikācijas neatbilst noteiktam mācību un attīstības mērķim, nav jāpieļauj to izmantošanu nekādā izglītojošā kontekstā
Veselības atbalsts un drošības jautājumu apzināšanās	Laikam, ko bērns pavada pie datora, ir jābūt salīdzinoši īsam. Pirmsskolas vecuma bērniem nepārtraukta IT darba periods parasti nedrīkst pārsniegt 10–20 minūtes
Vecāku iesaistīšanās atbalsts	Apmācību efektivitāte pieaug, vecākiem, bērniem un pedagogiem pastāvīgi sadarbojoties noteikto mērķu sasniegšanai

Moderno tehnoloģiju izmantošana ļauj risināt vairākus korekcijas uzdevumus: psihisko procesu attīstība un korekcija; izziņas darbības un paškontroles attīstība; vārdu krājuma bagātināšana un aktivizēšana; iepriekš iegūto prasmju nostiprināšana; smalkās motorikas un vizuāli motorās koordinācijas attīstīšana; komunikācijas pamatu attīstība ar sižeta personāža palīdzību. Tagad mūsdienu tehnoloģijas tiek veiksmīgi pielietotas, lai realizētu formas, metodes un mācīšanās veidus darbā ar bērniem, kuriem ir runas traucējumi. Logopēda darbs, izmantojot modernās tehnoloģijas, veicina efektīvāku un kvalitatīvāku materiāla apgušanu un nostiprināšanu pirmsskolas vecuma bērniem pieejamākā, interesantākā un saistošākā formā.

Mūsdienu tehnoloģiju formām ir priekšrocības pār tradicionālajām pirmsskolnieku mācību formām:

- bērniem izraisa lielu interesi informācijas atspoguļošana uz ekrāna rotaļu veidā;
- pirmsskolas vecuma bērniem ir labāk saprotams uzskatāms informācijas veids, kuru sniedz mūsdienu tehnoloģijas;
- animācija, kustības, skaņas izraisa noturīgāku bērnu uzmanību;
- milzīgs stimuls bērnu izziņas aktivitātei ir pozitīva viņu atbalstīšana pareizi izpildīta uzdevuma gadījumā ar dažādiem datora rīkiem, multimediju personāžiem;
- nodarbības ar bērniem ir vairāk individualizētas;
- bērni gūst papildu iemaņas darbā ar datoru un interaktīvo tāfeli;
- skaņu, balss ieraksts un atskaņošana aizrauj un stimulē bērnu runāt skaidrāk;
- veicamo rotaļu uzdevumu tempu un skaitu bērni var kontrolēt paši (*Смавцева, 2015*).

Jāpiebilst, ka:

- strādājot ar mūsdienu tehnoloģijām, bērni kļūst pārliecinātāki, saprot, ka daudz ko var;
- mūsdienu tehnoloģijas ļauj projektēt dzīves situācijas, kuras nevar redzēt vai dzirdēt bērna ikdienas dzīvē, piemēram, haizivs kustības, ziemeļblāzmu, negaidītus un neparastus efektus;
- dators ir pacietīgs un nedusmosies uz bērnu par kļūmi;
- vienlaicīga iedarbošanās uz diviem svarīgākajiem uztveres orgāniem (dzirdi un redzi) ļauj sasniegt daudz lielāku efektu. Angļu sakāmvārds vēsta: “Es dzirdēju un aizmirsu, es redzēju un iegaumēju”, piemēram, Zemes griešanās ap Sauli (*Смавцева, 2015*).

Vēl svarīgi ir tas, ka pirmsskolas vecuma bērni daudz vieglāk uztvert statisku attēlu nekā dinamisku filmu. Filmas sižeta izpratne prasa diezgan labi attīstītu abstrakto domāšanu un zināmu uztveres iemaņu esamību. Prezentācijas materiāls uz ekrāna tiek izprasts vieglāk, jo katra slaida demonstrēšanas laiku nosakām paši, ņemot vērā bērnu vecuma un individuālās īpašības. Bērns var uzmanīgi apskatīt visas attēla detaļas. Parasti attēls uz ekrāna ir lielāks, spilgtāks, tēlaināks, dinamiskāks, skaidrāks, un tāpēc tiek pastiprināta bērnu aktivitāte. Viņiem ir vieglāk aprakstīt, analizēt utt. (*Смавцева, 2015*).

Pēdējā laikā arvien vairāk un vairāk skolotāji pirmsskolas izglītības iestādēs savā darbā izmanto multimediju līdzekļus. Vārds *prezentācija*, kas tulkojumā no angļu valodas nozīmē “iepazīstināšana”, “demonstrēšana”, t. i., prezentācija, ir informācijas instruments, ar kura palīdzību var paziņot jebkuru informāciju ērtā, uzskatāmā formā. Multimediju prezentācija ir slaidu un specefektu (*slide show*), prezentācijas teksta satura, runātāja piezīmju, kā arī izdales materiāla auditorijai, kas tiek glabāts vienā datnē, kopums. Šādas multimediju prezentācijas, izmantojot datorus, projekcijas ekrānus, interaktīvās tāfeles, arvien biežāk ir sastopamas pirmsskolas izglītības iestādēs.

Prezentācijas, izmantojot grafiku, video, prasa no mūsdienu skolotāja noteiktas datorprogrammu lietošanas prasmes. Modernās tehnoloģijas ir lielisks palīgs darbā ar bērniem. Autore bieži savā darbā pirmsskolas iestādē prezentāciju demonstrēšanai izmanto interaktīvo tāfeli kā mūsdienīgu bērnu attīstības avotu.

Izmantojot IT darbā, nav svarīgs pedagoga darba stāžs un izglītība, bet vēlme un tieksme apgūt IT.

Datortehnoloģiju izmantošana palīdz pedagogam darbā:

- piesaistīt pasīvos klausītājus aktīvai darbībai;
- padarīt izglītojošo darbību uzskatāmāku un intensīvāku;
- veidot bērnu informācijas kultūru;
- aktivizēt izziņas interesi;
- realizēt individuālu un diferencētu pieeju mācībām;
- disciplinēt pašu pedagogu, veidot viņa interesi par darbu;
- aktivizēt domāšanas procesus (analīzi, sintēzi, salīdzināšanu u. c.);
- atrast iespēju tieši ieiet informatīvajā telpā gan ar uzrunu pēc metodiskās palīdzības dažādu servisu dienestos, gan ar sava darba pieredzes translācijām;
- plašāk sazināties dažādās metodiskajās aktivitātēs, piemēram, video meistarklases, vebināri u. c.;
- ievērojami samazināt darbu ar papīra nesējiem, jo gandrīz visa teksta informācija tiek sagatavota un glabāta elektroniskā veidā;
- veltīt mazāk laika un pūļu, sagatavojot vizuāli didaktisko pavadījumu;
- radīt apstākļus profesionālai pašattīstībai, izmantojot elektroniskās grāmatas, rakstus; internetā var iepazīties ar periodisko literatūru, apmainīties ar informāciju ar kolēģiem, izmantojot e-pastu;
- komunicēt ar audzēkņu vecākiem, izmantojot IT (*Образование и XXI век, 1999*).

IT priekšrocības galvenokārt ir:

- priekšmetiski attīstošās vides pārveidošana;
- jaunu līdzekļu veidošana bērnu attīstībai;
- jaunu uzskates līdzekļu izmantošana;
- papildu informācija, kuras kādu iemeslu dēļ nav papīra veidā;
- daudzveidīgs ilustratīvais materiāls, gan statisks, gan dinamisks (animācijas, videomateriāli);
- informācijas sabiedrībā elektroniskie tīkla resursi ir jaunu pedagoģisko ideju un jaunu didaktisko materiālu demokrātiskākais izplatīšanas veids, kas ir pieejams pedagogiem neatkarīgi no to dzīves vietas un ienākumu līmeņa;
- interneta meklētājprogrammas sniedz pedagogiem iespēju atrast praktiski jebkuru materiālu attīstības un apmācības jautājumos un jebkādas fotogrāfijas un ilustrācijas (*Образование и XXI век, 1999*).

IT izmantošana:

- 1) ilustratīvā materiāla izvēle kopīgai organizētai pedagoga ar bērnu darbībai un stendu, grupas noformēšanai;
- 2) papildu pētnieciskā materiāla atlase;

- 3) pieredzes apmaiņa, iepazīšanās ar periodisko literatūru, citu pedagogu darba pieredzi;
- 4) grupas dokumentācijas, atskaišu noformēšana;
- 5) prezentāciju veidošana *PowerPoint* programmā, lai uzlabotu kopīgi organizētās darbības ar bērniem efektivitāti un vecāku pedagoģisko kompetenci vecāku sapulču organizēšanas procesā;
- 6) veidojot vienotu metodisko un uzskates materiālu bāzi, pedagogam rodas vairāk brīva laika (*Образование и XXI век, 1999*).

Pareiza mūsdienu informācijas tehnoloģiju izmantošana ļauj būtiski paaugstināt bērnu mācību motivāciju, attēlot reālus objektus vai parādības krāsās, kustībā un skaņā, kas veicina visplašāko viņu spēju atklāšanu, aktivizē smadzeņu darbību.

Jautājums ir par efektivitātes paaugstināšanu logopēda darbā speciālo pirmsskolas izglītības iestāžu logopēdiskajās grupās vienmēr ir aktuāls, un, nenoliedzami, informācijas un datortehnoloģiju, multimediju prezentāciju izmantošana logopēdiskajā darbā ir viens no labākajiem veidiem, kā optimizēt mācību procesu, individualizēt bērnu ar runas traucējumiem, tajā skaitā ar nepietiekamu fonemātiskās dzirdes attīstību, izglītošanu un ievērojami paaugstināt jebkuras darbības efektivitāti (*Андреев, 1994; Беспалько, 2002; Кукушкина, 1994* u. c.).

Pateicoties datoram, īsākā laika posmā var atrisināt tādus uzdevumus kā vārdu krājuma papildināšana, gramatiski pareizas runas veidošana, runas skaņu attīstības nepilnību labošana, sakarīgas runas veidošana. Pirmsskolniekiem paaugstinās interese par mācību procesu, attīstās patstāvīgā darba un paškontroles iemaņas.

Datora izmantošana logopēdiskajā darbā ļauj nodarboties ar vairākām bērnu grupām vienlaicīgi, veicina netīšās uzmanības aktivizēšanu, mācību motivācijas paaugstināšanos, darba iespēju ar uzskates materiālu paplašināšanu, kas savukārt veicina noteikto mērķu sasniegšanu un uzdevumu risināšanu logopēdiskajās nodarbībās un kopumā optimizē skolotāja-logopēda darbu.

Datoru tehnoloģijas ir ērtas:

- fonemātiskās dzirdes diagnosticēšanai (runas un citu skaņu noteikšana vārdā, paša bērna balss ierakstīšana un atskaņošana utt.);
- lai izveidotu individuālo, apakšgrupu un frontālo nodarbību sistēmu fonemātiskās dzirdes attīstīšanai (bērnu iepazīstināšanai ar skaņām un burtiem, fonemātiskās uztveres attīstīšanai, zilbju skaņu analīzes, sintēzes iemaņu, lasīšanas un rakstīšanas sākuma etapu attīstīšanai utt.).

Jau pastāv pirmsskolas izglītības iestāžu mājas lapas, kurās tiek atspoguļota pieredze, zināšanas un prakse, ar ko pedagogi dalās ar vietējiem speciālistiem un starptautiskajām kopienām. Tie parasti skaidri izklāsta savu mācību procesu un attīstības stratēģiju, IT izmantošanu, ieskaitot drošības problēmas; reizēm tie piedāvā ekspertīzi vai sadarbību, dažādus resursus, metodikas utt., kā, piemēram, Homertonas bērnu centra (Lielbritānija) vietne (www.homerton.cambs.sch.uk), www.ictearlyyears.e2bn.org/gallery.html. Pieredze, kas ir uzkrāta šajās tīmekļa vietnēs, var būt ļoti noderīga tiem, kuri šobrīd veido savas IT valsts stratēģiju pirmsskolas izglītības iestādēs vai formulē IT lomu pirmsskolas izglītībā un rotaļu veida aktivitātēs (*Дендрев, 2013*).

2. nodaļa

LOGOPĒDA DARBA SISTĒMA UN DARBA MATERIĀLS 5–6 GADUS VECU BĒRNU FONEMĀTISKĀS DZIRDES ATTĪSTĪŠANAI AR INFORMĀCIJAS TEHNOLOĢIJU IZMANTOŠANU

Logopēde Mg. spec. paed. **Olga ČAPKEVIČA**

Autore ir izstrādājusi multimediju prezentācijas, kuras vienlaicīgi var izmantot darbā ar interaktīvo tāfeli. Prezentācijās ir atainota runas fonemātiskās daļas pakāpeniska veidošanas sistēma 5–6 gadus veciem bērniem runas patoloģijas gadījumā.

Metodiskā materiāla mērķis

Veicināt fonemātiskās dzirdes un uztveres attīstību 5–6 gadus veciem bērniem ar valodas traucējumiem, pielietojot IT fonemātiskās uztveres attīstīšanai grupas un individuālajās nodarbībās.

Metodiskā materiāla pielietojums

Izveidotās prezentācijas, ko vienlaicīgi var izmantot darbā ar interaktīvo tāfeli, var lietot logopēdi, vadot nodarbības, vecāki – patstāvīgām nodarbībām ar bērniem vai logopēda uzdevumā, logopēdisko grupu pirmsskolas izglītības iestāžu skolotāji.

Didaktiskais materiāls tika veidots kā prezentācijas bērnu iepazīstināšanai ar skaņām un burtiem, fonemātiskās uztveres, skaņu zilbju analīzes un sintēzes, lasīšanas un rakstīšanas iemaņu sākuma posmu attīstībai. Prezentācijās ir iekļauts vizuālais materiāls, dažāda veida multimediju un skaņu efekti, kas palīdz veiksmīgāk attīstīt fonemātisko dzirdi, bagātināt vārdu krājumu, padara pirmos soļus zilbju un vārdu lasīšanā aizraujošākus un palīdz veiksmīgi apgūt zināšanas.

Katrā prezentācijā notiek bērnu iepazīstināšana ar krievu valodas skaņām. Skaņu apgūšana sākas ar akustiski un artikulācijas ziņā vienkāršākām skaņām. Bērnam, iepazīstoties ar patskaņiem un līdzskaņiem, ir optimāli iesaistīti visi analizatori: redze, dzirde, tauste. Prezentācijās tiek plaši pielietotas dažādi simboli un shēmas, kas palielina skaņu zilbju analītiski sintētiskās darbības efektivitāti, kā arī uzlabo zināšanu apgūšanas kontroli. Lai apzīmētu patskaņus, tiek izmantoti sarkanie aplīši; lai apzīmētu cieto balsīgo līdzskani — zilie aplīši ar zvaniņa attēlu; cieto nebalsīgo līdzskani — zilie aplīši bez zvaniņa attēla; mīksto balsīgo līdzskani — zaļie aplīši ar zvaniņa attēlu; mīksto nebalsīgo līdzskani — zaļie aplīši bez zvaniņa attēla.

Veicot prezentācijās piedāvātos uzdevumus, bērnam attīstās “valodas nojauta”, viņš sāk domāt par vārda skaņu saturiskajām un gramatiskajām nozīmēm. Jāatzīmē, ka viss materiāls, kas tiek piedāvāts lasīšanai un rakstīšanai, ir atlasīts tādā veidā, ka to rakstīšana pilnībā sakrīt ar izrunu, kas ir ļoti svarīgi lasītprasmes apgūšanas sākumposmā, jo īpaši bērniem ar runas patoloģiju. Prezentācijas paredz bērnu iepazīstināšanu ar elementāriem pareizrakstības noteikumiem – vārdu atdalītu rakstīšanu, tajā skaitā arī prievārdu, punktu teikuma beigās, lielā burta lietošanu teikuma sākumā un, rakstot savu vārdu. Pakāpeniski tiek nostiprināta prasme vārda sākotnējā analizē ar tā turpmāko lasīšanu. Tādā veidā katrs vārds bērnam vispirms ir jāanalizē, jālasa un tikai tad jāraksta. Prezentācijas ir veidotas no vienkāršā uz sarežģīto, konsekventi un sistemātiski apgūstot materiālu.

Darba materiālā iekļauti arī fonemātiskie vingrinājumi, lasīšanas un rakstīšanas uzdevumi, vingrinājumi acīm, sīkās motorikas, koordinācijas attīstības uzdevumi u. c. Kopā logopēdu darbam ir dotas 45 prezentācijas visiem burtiem-skaņām un to diferencēšanai.

Prezentācijas lapu augšējā stūrī ir atzīme, kad jānotiek pārejai darbam ar interaktīvo tāfeli.

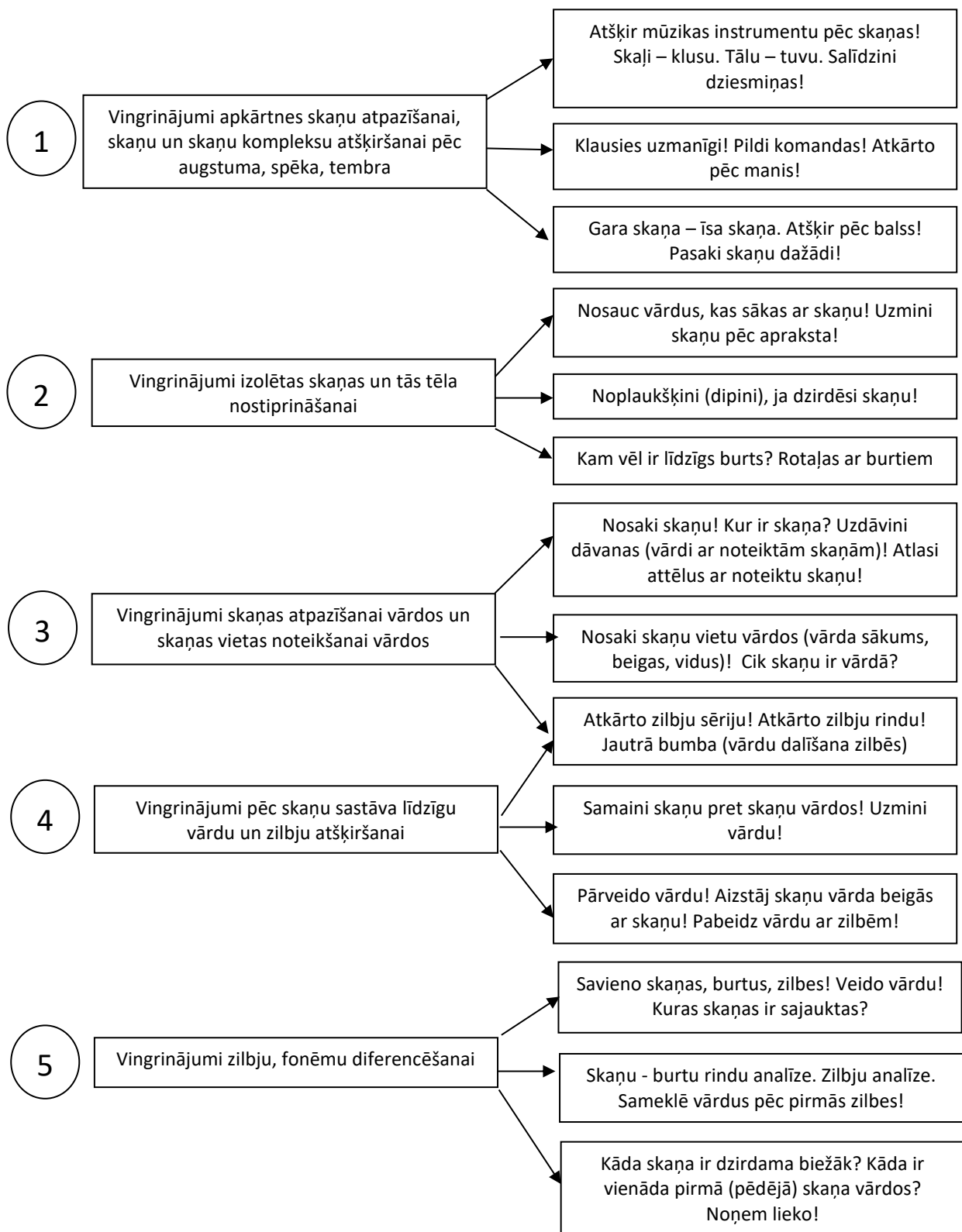
Autore piedāvā fonemātiskās uztveres veidošanas posmu aprakstus (skat. 3. tabulu).

3. tabula

Fonemātiskās uztveres veidošanas posmi

<i>Posmi</i>	<i>Darbības veidi</i>
Skaņu atpazīšana	<ul style="list-style-type: none"> • Pēc noklausīšanās piedāvāt bērniem atšķirt un nosaukt apkārtnes skaņas (piemēram, sadzīves trokšņi, ielas, skolas skaņas, mūzikas instrumentu skaņas). • Mainīt darbību raksturu vai kustību virzienu, orientējoties pēc skaņas signāla (bungas, tamburīns, plaukšķināšana) skaļuma vai ritma maiņas. • Iegaumēt un pēc iespējas precīzāk atveidot ritmisko zīmējumu, plaukšķinot, sitot vai zīmējot. • Noklausīties skaņu sēriju (piemēram, bungu sitienus) un noteikt to skaitu (parādīt ciparu, noplaukšķināt tikpat reižu). • Atšķirt pēc dzirdes bērnu balsis.
Vienādu vārdu, frāžu, skaņu kompleksu un skaņu atšķiršana pēc balss augstuma, spēka un tembra	<ul style="list-style-type: none"> • Atšķirt pēc dzirdes vārdu variantus, kas tiek izrunāti ar dažādu balss spēku (skaļi, klusi). • Atšķirt pēc dzirdes vārdu variantus, kas tiek izrunāti ar dažādu balss tembru un spēku (zēns, sieviete, vīrietis, Pelēkais vilks, zaķis utt.) • Atšķirt pēc dzirdes biedru balsis pēc spēka, augstuma, tembra utt.
Pēc skaņu sastāva līdzīgu vārdu atšķiršana	<ul style="list-style-type: none"> • Atšķirt vārdu virknē vārdu, kas atšķiras ar vienu skaņu. • Atlasīt attēlus ar līdzīgi skanošiem vārdiem utt.
Zilbju diferencēšana	<ul style="list-style-type: none"> • Atrast lieko zilbi (kas atšķiras ar vienu skaņu) zilbju rindā. • Iegaumēt un atskaņot bez kļūdām skaņu (vai zilbju, vārdu) virkni, sākot ar diviem trim elementiem, pakāpeniski palielinot to skaitu līdz sešiem septiņiem. • Atkārtot zilbes bez un ar līdzskaņu kombināciju. • Pievienot dažādas skaņas, zilbes vienai un tai pašai sākotnējai zilbei, lai katru reizi iegūtu jaunu vārdu utt.
Fonēmu diferencēšana	<ul style="list-style-type: none"> • Uzminēt patskani pēc artikulācijas bez skaņas. • Atšķirt doto skaņu vispirms krasi atšķirīgu, bet vēlāk līdzīgu pēc akustiskām un artikulācijas pazīmēm skaņu rindā utt.
Elementāras skaņu analīzes attīstīšana	<ul style="list-style-type: none"> • Skaņas atšķiršana (atpazīšana) vārda fonā, t. i., skaņas noteikšana vārdā. • Skaņu noteikšana vārda sākumā un beigās. Noteikt pirmo un pēdējo skaņu vārdā, kā arī tās vietu (vārda sākumā, vidū, beigās). • Vārdu dalīšana zilbēs. • Zilbju dalīšanas pamatnoteikumu apgūšana – vārdā ir tik daudz zilbju, cik daudz patskaņu utt.
Elementāras skaņu sintēzes attīstīšana	<ul style="list-style-type: none"> • Skaņu noteikšana vārdos, to konsekventa nosaukšana, skaņu skaitīšana vārdos; tas pats – ar zilbju sastāvu. • Zilbes vai vārda izruna, kam iepriekš tika veikta skaņu analīze, ar turpmāko tā veidošanu. • Zilbju veidošana, savienojot skaņas, vārdu veidošana, savienojot zilbes. • Šo zilbju vai vārdu lasīšana. • Zilbju (ar līdzskani vai patskani pamatā) tabulu lasīšana utt.

Autores izstrādāto nodarbību norises struktūru skatīt 1. attēlā.

1. attēls. Nodarbību norises struktūra

LOGOPĒDA DARBA MATERIĀLS

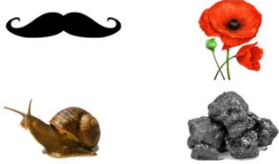
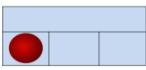
Prezentācija Nr. 1

Tēma: **Skaņa un burts У (1. slaidis)**

Attīstošie korekcijas uzdevumi:

- mācīt bērnam atpazīt mūzikas instrumentus pēc skaņas;
- sagatavot bērnu zilbju skaņu rindas apgūšanai, iepazīstoties ar pasaku “Rāčenis”;
- mācīt bērnam skaidri izrunāt skaņu У;
- mācīt noteikt skaņu У vārda sākumā, uzsvara pozīcijā;
- veidot jēdzienu “skaņa”, “burts”.

Slaidis p. k.	Slaida attēls	Vingrinājumi vai uzdevumi	IT aktivitātes
2.	<p style="font-size: small;">Pāreja darbām ar interaktīvo tausti. Tālāk: Pāreja darbām ar iat</p> <p style="text-align: center;">Узнай музыкальный инструмент по звуку</p> 	<p>Узнай музыкальный инструмент по звуку (развитие слухового внимания)!</p>	<p>Нажать на рупор, звучит музыкальный инструмент. Нажать на смайлик, появляется музыкальный инструмент (проверка)</p>
3.	<p style="font-size: small;">Сказка Репка</p> <p style="font-size: x-small;">Pāreja darbām ar iat.</p> 	<p>Ответь на вопросы: Кто тянул репку <i>первым</i>? Кто стоял <i>за</i> бабкой? Кто стоял <i>перед</i> бабкой? Кто стоял <i>между</i> бабкой и Жучкой? Кто стоял <i>последним</i>? Кто стоял <i>в начале</i>? Кто стоял <i>в конце</i>? Кто стоял <i>после</i> дедки? И т. д.</p>	<p>Дети по очереди выходят и ставят (передвигают) картинки в нужной последовательности</p>
4.	<p style="text-align: center;">Звук [У]</p> 	<p>Назови картинки, выдели голосом первый звук У в словах! Ответить на вопрос: “Какой одинаковый первый звук ты услышал во всех этих словах?”</p>	<p>Поочередно вылетают картинки: утка, уши, указка, удав (логопед в нужном темпе щелкает мышкой)</p>
5.	<p style="font-size: 2em; color: red; text-align: center;">уууууууу</p> 	<p>Знакомство с символом звука У – волк воет на луну: УУУУ Произнеси вслед за звуком на плавном длительном выдохе – волк воет: уууууууууу!</p>	<p>Нажать на рупор, звук воя волка. Повторно нажать на рупор (логопед в нужном темпе щелкает мышкой)</p>

6.	<p>уууууууу</p> 	<p>Знакомство с символом звука У – поезд едет: уууууууууу Произнеси вслед за звуком на плавном длительном выдохе – поезд едет: уууууууууу!</p>	<p>Нажать на рупор, слышен звук поезда. Повторно нажать на рупор (логопед в нужном темпе щелкает мышкой)</p>
7.	<p>уууууууу</p> 	<p>Произнеси вслед за взрослым с постепенным усилением силы голоса – поезд приближается: уууууууууу!</p>	<p>Показ слайда</p>
8.	<p>уууууууу</p> 	<p>Произнеси вслед за взрослым с постепенным усилением силы голоса – поезд удаляется: уууууууууу!</p>	<p>Показ слайда</p>
9.	<p>Хлопни в ладошки</p> <p>У</p>	<p>Хлопни в ладошки, если услышишь звук У!</p>	<p>Нажать на букву У, слышен звуковой ряд (логопед в нужном темпе щелкает мышкой)</p>
10.	<p>Имя на букву [У]</p> 	<p>Какое имя начинается со звука У? Логопед называет имена – Аня, Арина, Уля, Алена</p>	<p>На экране поочередно появляются изображения девочек (логопед в нужном темпе щелкает мышкой)</p>
11.	<p>Убери лишнее</p> <p>Pāreize darbām ar lat.</p> 	<p>Найди и убери лишнее слово, т.е. слово, которое не начинается со звука У! Дети называют слова: усики, мак, улитка, уголь</p>	<p>На экране поочередно появляются картинки (логопед в нужном темпе щелкает мышкой)</p>
12.	<p>У</p> 	<p>Вспомни все прозвучавшие ранее слова, начинающиеся со звука У, произнеси их четко, громко, выделяя голосом в них звук У! Где стоит звук У во всех этих словах?</p>	<p>На экране после щелчка появляется красный кружок в начале слова (логопед в нужном темпе щелкает мышкой)</p>

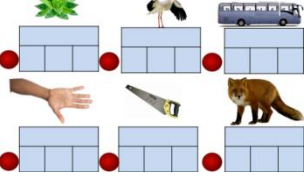
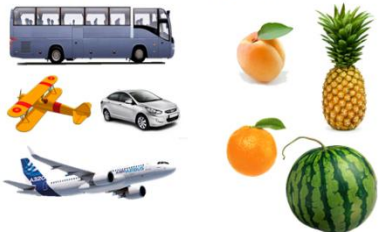

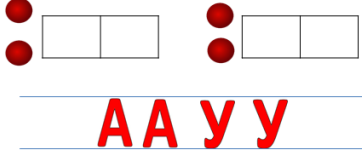
13.	<p>Договори словечко</p> 	<p>Договори словечко! Назови первый звук в слове!</p>	<p>Логопед щёлкает мышкой и на экране появляется названный предмет (проверка)</p>
14.	<p>Речь с движением</p> 	<p>Назови, какой звук часто слышится в этом стихотворении? Повтори стихотворение, выполняя соответствующие движения!</p>	<p>Картинки появляются поочерёдно (логопед в нужном темпе щелкает мышкой)</p>
15.	<p>У – как у зайчика ушки. Эти ушки - на макушке. © Лопухин</p> 	<p>Послушай и повтори стихотворное описание буквы У! Покажи сам: буква У — ушки зайчика (средний и указательный пальцы — вверх, а остальные сжать в кулак, пошевелить средним и указательным пальчиками)!</p>	<p>Показ слайда</p>
16.	<p>На что похожа буква У? <small>Р.Брежнев дарбонька.р.изд.</small></p> <p>_____</p> <p>_____</p>	<p>На что еще похожа буква У? Напиши букву У!</p>	<p>Появляются картинки. Дети по очереди пишут букву У на интерактивной доске (на доске запоминаем, чтобы впоследствии сравнить)</p>

Tēma: **Skaņa un burts A** (1. slaidi)

Attīstošie korekcijas uzdevumi:

- mācīt orientēties “sava ķermeņa shēmā” uz sevis un pretī sēdoša cilvēka;
- iemācīt bērnam noteikt skaņas virzienu telpā;
- iemācīt skaidri izrunāt skaņu A;
- iemācīt noteikt skaņu A uzsvāra pozīcijā, vārda sākumā un beigās;
- iemācīt skaņu kompleksa AY, YA analīzi un sintēzi.

Slaidis p. k.	Slaida attēls	Vingrinājumi vai uzdevumi	IT aktivitātes
2.	<p>Лево, право</p> 	<p>Ориентировка в „схеме собственного тела”: покажи левую руку, левое ухо, правый глаз и т. д. Определи, где левая нога у меня (напротив)!</p>	<p>По щелчку человечки на экране показывают оба направо (относительно себя), но в разные стороны</p>
3.	<p>Знакомство со звуком [A]</p> 	<p>Назови картинки и голосом выдели звук А! Какой одинаковый первый звук слышится в начале всех этих слов?</p>	<p>На экране поочередно появляются картинки (логопед в нужном темпе щелкает мышкой)</p>
4.	<p>ААА</p> 	<p>Покажи, как девочка укачивает куклу: аааааааа... (вслед за звуком на плавном длительном выдохе)! Что просит сказать врач, когда осматривает горло? Повтори отрывисто!</p>	<p>Нажать на рупор, слышен голос девочки, которая укачивает куклу. После повторного нажатия произносятся звук вместе с девочкой. Нажать на рупор, слышен голос девочки, которая несколько раз произносит звук А</p>
5.	<p>Произнеси столько же</p> <p>ААААА</p>	<p>Произнеси (варианты – хлопни, топни) звук А столько раз, сколько букв А на экране!</p>	<p>Показ слайда</p>
6.	<p>Убери лишнее</p> 	<p>Найди лишнее слово (то, которое не начинается на звук А)!</p>	<p>Появляются картинки: апельсин, суп, аквариум, ангел. Дети называют картинки. Для проверки правильности ответа один из детей нажимает на лишнюю картинку</p>

7.	<p>Отгадай загадки</p> <p>Он большой, Как мяч футбольный Если спелый- все довольны Так приятен он на вкус, И зовут его....</p> <p>Стою на крыше Всех труб выше.</p> 	Отгадай загадку и назови первый звук в словах-отгадках!	Картинки появляются по щелчку только после того, как дети отгадали загадку
8.	<p>Определи и обозначь место звука [А]</p> 	Определи и обозначь место звука А в словах (начало или конец слова), картинки которых изображены на экране!	Картинки появляются по очереди на экране вместе со схемой и красным кружочком. Дети по очереди на интерактивной доске сами передвигают кружочки
9.	<p>Назови одним словом</p> 	Назови предметы, появившиеся на экране, и их одним словом (автобус, аэробус, аэроплан, автомобиль)!	Картинки сначала одной группы, а потом другой по очереди появляются на экране
10.	<p>Загрузи фрукты на звук [А] в машину</p> 	Загрузи фрукты на звук А в машину! Что везешь, Автомашина? - Все, что есть на букву А: Вот арбузы, апельсины, Абрикосы и айва. <i>Г. Сапдир</i> Сосчитай, сколько фруктов загрузили!	Дети на интерактивной доске перетягивают фрукты в машину
11.	<p>На что похожа буква А</p> <p>Высока и стойка буква А. Очень похожа на арку она - Э. Хлебачев</p> 	На что еще похожа буква А?	Картинки появляются по очереди, чтобы лучше можно было их рассмотреть
12.	<p>Звуковой анализ</p> <p>АА УУ</p>	Как кричим в лесу? АУ! Как ребенок плачет? УА. Какой первый звук ты слышишь? Какой второй звук ты слышишь? Составь слова, прочти и выложи схемы с помощью красных кружочков! Спиши слова!	Дети на интерактивной доске двигая буквы и кружки выполняют задания

13.	<p><small>Pārejasdarbām ar las.</small></p> <p>Напиши по памяти</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	Напиши по памяти, прочитай!	Дети на интерактивной доске пишут по очереди, и после того, как все напишут, логопед щелчком нажимает, и на экране салют-сюрприз (оценка)
-----	--	-----------------------------	---

Tēma: Skaņa un burts **I** (1. slaidi)

Attīstošie korekcijas uzdevumi:

- iemācīt bērnam uzmanīgi ieklausīties un atšķirt apkārtnes skaņas;
- turpināt mācīt bērnam orientēties “sava ķermeņa shēmā”, veicot attiecīgus norādījumus;
- iemācīt skaidri izrunāt skaņu **I**;
- iemācīt noteikt skaņu **I** uzsvara pozīcijā, vārda sākumā un beigās;
- iemācīt analizēt skaņu rindu no trim elementiem.

Slaidi p. k.	Slaida attēls	Vingrinājumi vai uzdevumi	IT aktivitātes
2.		Внимательно послушай и определи звук! Что ты слышишь (щебет птиц, шум ветра)?	Нажать на любой рупор, потом на другой. Можно прослушать повторно
3.		Внимательно послушай и определи звук! Что ты слышишь? Сравни звуки с предыдущего слайда!	Нажать на любой рупор, потом на другой. Можно прослушать повторно
4.	<p>лево, право!</p> <p>• Обведи обезьянку, которая находится справа от Буратино.</p> <p>• Зачеркни всех мышек бегущих на лево!</p> 	Кто это? Обведи обезьянку, которая находится справа от Буратино! Сосчитай мышат! Зачеркни тех, которые бегут на лево! Сосчитай их!	По щелчку появляется Буратино и за ним обезьянки. На интерактивной доске дети обводят одну из обезьянок. По щелчку по одной появляются мышки (счёт) и на доске зачёркивают мышек
5.	<p>Не снег, не лед, А серебром деревья уберет.</p> 	Отгадай загадку! Назови первый звук в слове отгадке!	После того, как ребёнок отгадал загадку, появляются картинки по щелчку
6.	<p>И И И И И И И И И И</p> 	Ослик кричит: ИИИ (отрывисто). Жеребенок «поет» песенку: ИИИИИИИИИИ... (произнести на плавном длительном выдохе)	Нажать на рупор, голос ослика. Нажать на второй рупор, голос жеребёнка

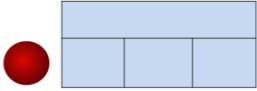

7.	<p>Назови слова и определи место звука [И] в словах.</p> 	<p>Назови слова, голосом выделяя звук И! Определи место звука и обозначь его положение с помощью красного кружка!</p>	<p>Картинки постепенно появляются на экране по щелчку. Дети на интерактивной доске перетягивают красный кружочек в схему</p>
8.	<p>Отгадай загадки.</p> <p>Всех на свете обшивает, Что сошьет - не надевает.</p> <p>Поймай звук [И].</p> <p>Что у елки вместо листьев?</p>	<p>Отгадай загадки! Будь внимательным! Поймай звук! Делай хватательные движения, если услышишь звук И!</p>	<p>По щелчку появляется загадка, потом смайлик – думай и отгадка. Нажать на букву И, голос произносит ряд звуков</p>
9.	<p>Буква И- как три иголки. Три иголки очень тонки.</p> 	<p>На что похожа буква И?</p>	<p>Поочерёдно по щелчку появляются картинки и стихотворение. Букву И из иголок дети могут составить сами</p>
10.	<p>Игры с буквами</p> <p>АИУ ИУА УИА УАИ</p> <hr/> <hr/>	<p>Прочти! Какой звук первый? Какой звук последний? Какой звук посередине? Составь! Спиши! Напиши под диктовку!</p>	<p>При щелчке буквы по одной появляются на экране. На интерактивной доске дети составляют, списывают и пишут под диктовку. Результаты сохраняем на интерактивной доске</p>

Тēма: **Skaņa un burts O** (1. slaidis)

Attīstošie korekcijas uzdevumi:

- iemācīt bērnam atšķirt apkārtnes skaņas pēc stipruma (klusī – skaļi);
- sagatavot bērnu zilbju skaņu rindas apgūšanai, precizējot viņa telpas un laika priekšstatus;
- iemācīt skaidri izrunāt skaņu O;
- iemācīt noteikt skaņu O vārda sākumā, beigās un vidū uzsvara pozīcijā;
- mācīt bērnam analizēt skaņu rindas: *OИ, ИO*.

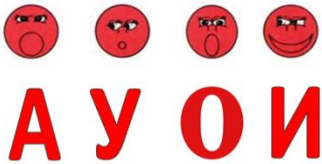

Slaidis p. k.	Slaida attēls	Vingrinājumi vai uzdevumi	IT aktivitātes
2.	<p>Тихо, громко</p> 	<p>Определи силу звука и ответь, тихо или громко звучала музыка!</p>	<p>Нажать сначала на один рупор, потом на другой. Звуки скрипки</p>
3.	<p>Перед, между, после</p> <p>1 2 3 4 5 6 7 8 9 10</p>	<p>Какая цифра в ряду первая? Какое число в ряду последнее? Какая цифра перед цифрой 5, после нее, между 7 и 9?</p>	<p>Щелчком определяется правильный ответ</p>
4.	<p>Звук [O]</p> 	<p>Назови картинки! Как все это можно назвать одним словом? Какой первый звук в слове <i>овощи</i>? Произноси это слово и голосом выдели звук O!</p>	<p>Картинки появляются по одной по щелчку.</p>
5.	<p>000</p> <p>Хороша кукла Маша, только болит зуби у ерлышки нашей: 000... Маша вдыхает: 0-0-0...</p> 	<p>Произнеси на длительном плавном выдохе: 000... Произнеси отрывисто: 0-0-0...</p>	<p>Нажать на рупор, слышен плавный звук O. Нажать на второй рупор, слышен отрывистый звук O</p>
6.	<p>Много- один</p> 	<p>Назови, что изображено на картинках! Назови одинаковый последний звук во всех образованных словах!</p>	<p>По щелчку появляется слово в ед. ч., а потом во множ. ч.</p>
7.		<p>Рассмотри картинки и назови, выделяя звук O!</p>	<p>По щелчку по очереди появляются картинки на весь экран</p>

8.	<p>Определи место звука [O]</p> 	<p>Какого цвета кружком обозначаем звук <i>О</i>?</p> <p>Вспомни картинки и определи звук <i>О</i> в словах!</p>	<p>Появляется схема и красный кружок. Дети на интерактивной доске перетаскивают кружок</p>
9.	<p>Отгадай загадки</p> <p>Без крыльев летит, Без ног бегит, Без паруса плывет.</p> <p>Серд, но не болит, Длиннох, да не завид, Считывают, а не считают.</p> <p>Когда ночь длинна, а вода холодна?</p> <p>Летом в огороде — свежие, зелёные, А зимой в банке — жёлтые, солёные. Отгадайте, пожалуйста, Как зовут нас?</p> 	<p>Отгадай загадки!</p>	<p>По щелчку появляются загадки и отгадки</p>
10.	<p>На что похожа буква <i>О</i> ?</p> <p>О ужасно удивилась: Сушка с маном ей приснилась. Как похожа на меня! Может с нею мы родня?</p> <p>О. Горьман</p> 	<p>На что похожа буква <i>О</i>?</p>	<p>По очереди по щелчку появляются картинки</p>
11.	<p>Игры с буквами</p> <p>ИО ОИ</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	<p>Назови первый звук (второй звук) в ряду!</p> <p>Выложи из букв ряд и ответь на вопросы: какая буква стоит слева (справа)?</p> <p>Положи букву <i>О</i>, а слева (справа) от нее — букву <i>И</i>, прочитай, что получилось!</p> <p>Спиши буквенный ряд, прочти, напиши под диктовку!</p>	<p>По щелчку появляются буквы. На интерактивной доске дети перетягивают и пишут буквы</p>

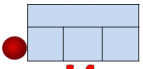
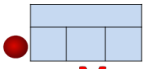

Tēma: Skaņas un burti **A, U, И, O** (1. slaidi)

Attīstošie korekcijas uzdevumi:

- turpināt mācīt bērnam atšķirt apkārtnes skaņas;
- sagatavot bērnu zilbju skaņu rindas apgūšanai, veidojot viņa telpas un laika priekšstatus;
- veikt skaņu **A, O, И, У** dzirdes, izrunas diferencēšanu, pievēršot īpašu uzmanību šādu pāru salīdzināšanai: **O–У, A–O**;
- veidot bērna fonemātiskos priekšstatus, balstoties uz skaņām **A, O, У, И**;
- nostiprināt prasmi noteikt patskaņa vietu vārdā uzsvара pozīcijā (sākums, vidus, beigas);
- mācīt analizēt skaņu rindu no četriem elementiem.

Slaidis p. k.	Slaida attēls	Vingrinājumi vai uzdevumi	IT aktivitātes
2.	<p>Свари кашку. Угадай звук?</p> 	<p>Свари кашку! Угадай, из чего сварена каша!</p>	<p>Нажать на тарелочки по очереди, слышен звук гороха и т. д.</p>
3.	<p>Перед, между, после.</p> 	<p>Кто перед Карлсоном? Кто стоит между Чебурашкой и Карлсоном? Кто стоит последний? Кто стоит между Малышом и Шапокляк? Кто стоит после Крокодила Гены?</p>	<p>По щелчку появляются герои мультфильмов. По щелчку идёт проверка ответа</p>
4.	<p>Отгадай звук</p> 	<p>Отгадай звук по артикуляции!</p>	<p>При нажатии на колобок вылетает правильная буква и слышен звук</p>
5.	<p>Топни ногой</p> 	<p>Топни, если услышишь звук!</p>	<p>Нажать на нотку, слышен звуковой ряд</p>

6.	<p style="text-align: center;"><small>Pāreiza darbām ar lat.</small></p> <p style="text-align: center;">Игры с буквами</p> <p style="text-align: center;">АУО УИА ИАО УАИ</p>	Какая буква первая, последняя, между? Поставь буквы под диктовку!	Звуковой ряд из трёх букв появляется на экране. Дети на интерактивной доске перетаскивает буквы
7.	<p style="text-align: center;"><small>Pāreiza darbām ar lat.</small></p> <p style="text-align: center;">Прочитай</p> <p style="text-align: center;">ИОАУ АИУО ОАИУ ИУОА</p>	Прочитай!	На экране появляются буквы по одной
8.	<p style="text-align: center;"><small>Pāreiza darbām ar lat.</small></p> <p style="text-align: center;">Найди лишнее.</p> 	Назови! Убери лишнее!	Ребёнок нажимает на картинку, и, если правильно, то картинка исчезает
9.	<p style="text-align: center;"><small>Pāreiza darbām ar lat.</small></p> <p style="text-align: center;">Найди лишнее</p> 	Назови! Убери лишнее!	Ребёнок нажимает на картинку, и, если правильно, то картинка исчезает
10.	<p style="text-align: center;"><small>Pāreiza darbām ar lat.</small></p> <p style="text-align: center;">Найди лишнее</p> 	Назови! Убери лишнее!	Ребёнок нажимает на картинку, и, если правильно, то картинка исчезает
11.	<p style="text-align: center;"><small>Pāreiza darbām ar lat.</small></p> <p style="text-align: center;">Подари подарки девочкам</p> <p style="text-align: center;">Оля Ира Аня Уля</p> 	Подари подарки девочкам! Подарки – слова, начинающиеся на тот же звук, что имя девочек.	На интерактивной доске дети перетаскивают картинки девочкам

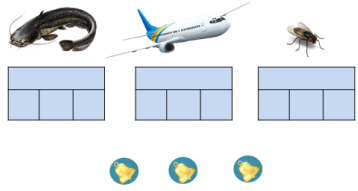
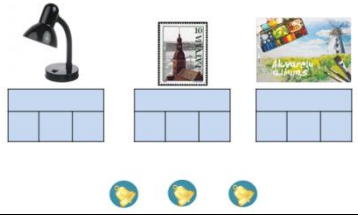

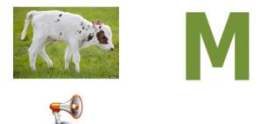
<p>12.</p>	<p>Закончи предложение</p> <p>На крышу поставили телевизионную... </p> <p>Дети кушают круглый оранжевый ... </p> <p>У зайца длинные... </p> <p>Ученик учит... </p> <p>В огороде выросли... </p>	<p>Закончи предложение!</p>	<p>Картинка на экране появляется по щелчку</p>
<p>13.</p>	<p><small>Pāreiza darbām ar lat.</small></p> <p>Определи место звука в слове</p> <p>А О</p> <p> </p> <p>И У</p> <p> </p>	<p>Вспомни слово со звуком...! Определи место звука в слове!</p>	<p>Дети на интерактивной доске перетягивают красный кружок в схему слова</p>

Tēma: Skaņas *M*, *M'*; *M* – *M'*. Burts *M* (1. slaidis)

Attīstošie korekcijas uzdevumi:

- mācīt bērnam noteikt skaņas virzienu telpā;
- sagatavot bērnu zilbju skaņu rindas apgūšanai, veidojot viņa telpas un laika priekšstatus;
- iemācīt bērnam skaidri izrunāt skaņas *M* un *M'*, diferencēt skaņas pēc dzirdes un izrunas;
- papildināt bērna pasīvo un aktīvo vārdu krājumu ar jēdzieniem “līdzskanis”, “ciets / mīksts līdzskanis”;
- mācīt noteikt skaņu *M*, *M'* atrašanās vietu vārda sākumā, vidū un beigās;
- mācīt analizēt zilbes: *AM*, *MA*.

Slaidis p. k.	Slaida attēls	Vingrinājumi vai uzdevumi	IT aktivitātes								
2.	Следи за звуком 	Следи за звуком!	При щелчке появляется колокольчик и движется в определённом направлении								
3.	Перед, между, после. 	Назови время года! Какое время года после, перед, между?	По щелчку появляются картинки								
4.	Поставь картинки по порядку <small>Порежь картинку и ласт</small> 	Поставь картинки по порядку! Что девочка делает, когда проснётся? И т. д.	Дети перетаскивают картинки на интерактивной доске								
5.	MMM Хлопни в ладошки M	Кто подаёт голос? Хлопни в ладошки когда услышишь звук <i>M</i> !	Нажать на рупор, слышен голос коровы. Нажать на букву <i>M</i> , слышен звуковой ряд								
6.	Прочитай <table border="0"> <tr> <td>ма-мы</td> <td>ам-ом</td> </tr> <tr> <td>ма-мо</td> <td>ум-им</td> </tr> <tr> <td>му-мы</td> <td>ум-ам</td> </tr> <tr> <td>му-ма</td> <td>ом-им</td> </tr> </table>	ма-мы	ам-ом	ма-мо	ум-им	му-мы	ум-ам	му-ма	ом-им	Прочитай слоги!	По щелчку мышки появляются пары слогов
ма-мы	ам-ом										
ма-мо	ум-им										
му-мы	ум-ам										
му-ма	ом-им										

7.	<p align="center">Произнеси слова</p> 	Произнеси слова, выделяя звук <i>М</i> !	По щелчку на экране появляются картинки
8.	<p align="center">Определи место звука в слове</p> 	Где слышится звук <i>М</i> в слове...?	На интерактивной доске дети перетягивают синий кружок с колокольчиком
9.	<p align="center">Определи место звука в слове</p> 	Определи место звука <i>М</i> в слове!	На интерактивной доске дети перетягивают синий кружок с колокольчиком
10.	<p align="center">Определи место звука в слове</p> 	Определи место звука <i>М</i> в слове!	На интерактивной доске дети перетягивают синий кружок с колокольчиком
11.	<p>Закончи предложение. Это мой... Это мой... . Это моя... . Это моё... .</p> 	Закончи предложение: Это мой... . Это моё... . Это моя... . Это мои... !	Картинки появляются по щелчку поочерёдно
12.	<p align="center">МММ</p> <p align="center">Телевизор мычит Хлопни в ладошки</p> 	Слушай внимательно! Хлопни в ладошки, когда услышишь звук <i>М</i> !	Нажать на рупор, слышен звук. Нажать на букву, слышен звуковой ряд
13.	<p>Определи первый звук в слове. Обведи предметы названия которых начинается на звук [М] . И зачеркни на звук [М'].</p> 	Назови предметы! Определи первый звук в словах! Обведи картинки с изображениями предметов, названия которых начинаются на звук <i>М</i> и зачеркни на звук <i>М'</i> !	Картинки по одной появляются по щелчку. На интерактивной доске дети обводят и зачёркивают предметы

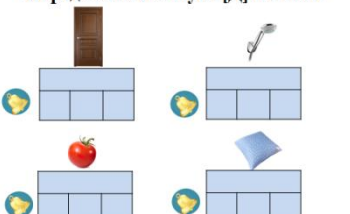
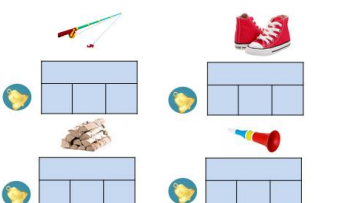
14.	<p>Что не стало?</p> 	Что не стало?	Картинки (три предмета) по одной щелчком исчезают и появляются для проверки
15-17.	<p>Что изменилось?</p> 	Что изменилось?	Картинки по щелчку меняются местами (три раза)
18.	<p>Скажи на оборот.</p> 	Скажи наоборот: <i>ма-мя, мо-..., му-..., мы-...; мя-ма, ми-..., мю-...!</i>	Нажать на мячик, он летит к ребёнку, ребёнок нажимает на мячик, то летит обратно к ребёнку
19.	<p>Найди имя на звук [М]. Найди имя на звук [М'].</p> 	Найди имя на звук М и звук М'!	Картинки появляются на экране по одному
20.	<p>Назови первый звук в слове отгадке.</p> <p>Доскажи словечко</p> <p>В п _____ орехе, Ж _____ ке, а _____ а.</p> <p>Отгадай загадки</p> <p>А _____ Б _____ В _____ Г _____ Д _____ Е _____</p> <p>Целый день летает, Всем помогает, Ночью отдыхает, Тогда перестает.</p> 	Договори словечко! Отгадай загадки! Назови первый звук в слове-отгадке!	Отгадки-картинки появляются по щелчку
21.	<p>Прочитай и повтори серию слогов.</p> <p>Ма-ма-ма</p> <p>Му-му-му</p> <p>Мо-мо-мо</p> <p>Ми-ми-ми</p>	Прочитай и повтори серию слогов!	Ряды слогов по очереди появляются по щелчку
22.	<p>На что похожа буква М?</p> <p>Буква М с двумя горбами, Как верблюд смотрите сами. О. Горбуна</p> 	На что похожа буква М?	Картинки появляются на экране по щелчку
23.	<p>Составь слог под диктовку. Составь схему. Прочитай.</p> <p>□ □</p> 	Составь слог под диктовку! Составь схему! Прочитай!	На интерактивной доске дети перетягивают буквы и кружки

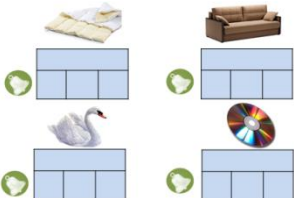

Тēма: Skaņas Д, Д'. Burts Д (1. slaidis)

Attīstošie korekcijas uzdevumi:

- mācīt bērnam noteikt dzirdēto skaņu daudzumu;
- mācīt ieklausīties čukstos;
- iemācīt bērnam skaidri izrunāt skaņas Д, Д', diferencēt tās pēc dzirdes un izrunas;
- nostiprināt prasmi noteikt skaņas atrašanās vietu vārda sākumā un vidū;
- mācīt bērnam paturēt atmiņā un atskaņot zilbju rindu no 3–4 elementiem;
- paskaidrot bērnam, ka cilvēku vārdi tiek rakstīti ar lielo burtu;
- mācīt analizēt vārdus: дом, Дима.

Slaidis p. k.	Slaida attēls	Vingrinājumi vai uzdevumi	IT aktivitātes
2.	<p>Слушай внимательно.</p> <p>2 4 6</p>	Слушай внимательно! Сколько раз я хлопнула в ладоши?	По щелчку цифра-ответ появляется на экране.
3.	<p>Отгадай загадки.</p> <p>Белый столб стоит на крыше И растет все выше, выше. Вот дорос он до небес- И исчез.</p> <p>Шёл дождик, В сырую землю увяз.</p> <p>Кто приходит, Кто уходит,- Все её за ручку водят</p> <p>Не живая, а идет Неподвижна, а ведеет.</p>	Отгадай загадки и определи первый звук в словах – отгадках!	Отгадки-картинки появляются на экране по щелчку
4.	<p>Угадай звук. Топни ножкой.</p> <p>Д Д Д</p> <p>Д</p>	Угадай звук! Слушай внимательно и топни ножкой, когда услышишь звук Д!	Нажать на рупор, слышен звук, и по щелчку появляется картинка. Нажать на букву Д, слышен звуковой ряд
5.	<p>Сколько звуков [Д] ты услышал?</p> <p>4</p>	Назови, выделяя звук Д в словах! Сколько звуков Д услышал?	Картинки появляются по очереди по щелчку. Ответ-цифра – по щелчку
6.	<p>Прочитай и повтори серию слогов.</p> <p>да-до-ду да-до-ду-ди ди-ду-да до-ду-ди-да до-ди-да ду-ди-да-до ду-да-ди ди-да-до-ду</p>	Прочитай и повтори серию слогов!	Ряд слогов по очереди появляется на экране по щелчку

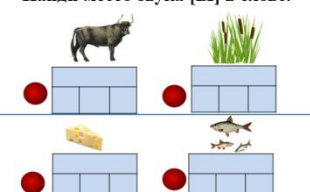

7.	<p>Добавь последний слог ДА и ДЫ к словам.</p> 	Добавь последний слог к словам!	Картинки-ответы появляются по щелчку и накладываются одна поверх другой
8.	<p>Сколько звуков [Д] ты услышал?</p> 	Назови, выделяя звук <i>Д</i> в словах! Сколько звуков <i>Д</i> услышал?	Картинки по очереди появляются по щелчку. Ответ-цифра по щелчку
9.	<p>Чего не стало?</p> 	Чего не стало?	Картинки (три предмета) щелчком по одной исчезают и появляются для проверки
10-12.	<p>Что изменилось?</p> 	Что изменилось?	Картинки по щелчку меняются местами (три раза)
13.	<p>Определи место звука [Д] в слове.</p> 	Определи место звука <i>Д</i> в слове!	Картинки-схемы с кружочками появляются по щелчку. Ребёнок на интерактивной доске перетягивает кружки в схему
14.	<p>Определи место звука [Д] в слове.</p> 	Как стучит маленький дятел? Слушай внимательно и топни ножкой когда услышишь звук <i>Д</i> !	Нажать на рупор, слышен звук и по щелчку появляется картинка. Нажать на букву <i>Д</i> , слышен звуковой ряд

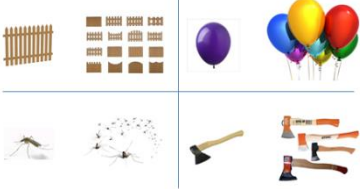

15.	<p style="text-align: center;">ДДД</p> <p>Как стучит маленький дятел? Топни ножкой.</p> 	Определи место звука <i>Д'</i> в слове!	Картинки схемы с кружочками появляются по щелчку. Ребёнок на интерактивной доске перетягивает кружки в схему
16.	<p>Определи место звука [Д'] в слове.</p> 	Скажи наоборот: <i>да-дя, до-..., ду-..., ды-...; дя-да, ди-..., дю-...!</i>	Нажать на мячик, он летит к ребёнку, ребёнок нажимает на мячик, то летит обратно к ребёнку
18.	<p>Найди имя на звук [Д]. Найди имя на звук [Д']!</p> 	Найди имя на звук <i>Д</i> и звук <i>Д'</i> !	Картинки по одной появляются на экране
19.	<p>Подари подарки Диме и Даше. Нет кого? Нет чего?</p> 	Подари подарки Диме и Даше! Подарки-слова, начинающиеся на тот же звук, что имена детей. Нет кого? Нет чего?	На интерактивной доске дети перетаскивают картинки-подарки. По щелчку картинки по очереди исчезают
20.	<p>Отгадай загадки.</p> <p>К вечеру улетает, Получу оживает. </p> <p>Он в своей лесной палате Носит пёстрый халатик. Он деревья лечит, Постучит — шалестик. </p> <p>Кто же с маминной сестрой Приезжает к маме порой? На меня с улыбкой гляди, Зараставай! — говорит мне... </p> <p>Весной влетает, Летом заледит, Осенью пугает, Зимой согревает. </p>	Отгадай загадки и определи первый звук в словах-отгадках!	Отгадки-картинки появляются на экране по щелчку
21.	<p>На что похожа буква <i>Д</i>?</p> <p>Д - с высокой крышей дом. В этом доме мы живём. </p> 	На что похожа буква <i>Д</i> ?	Картинки появляются на экране по щелчку
22.	<p>Составь слово. Прочитай. Найди места звуков в слове.</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>Д Д д м а о у и м</p>	Составь слово под диктовку! Прочитай! Найди места звуков в слове!	На интерактивной доске дети перетягивают буквы и кружочки

Tēma: Skaņa un burts **l** (1. slaidi)

Attīstošie korekcijas uzdevumi:

- precizēt ar bērnu automatizēto runas rindu elementu secību;
- mācīt atšķirt patskaņus pēc balss stipruma (klusī, skaļi);
- iemācīt pareizi izrunāt skaņu **l**, izcelt to vārda vidū un beigās;
- mācīt izvēlēties vārdu pēc pirmās uzdotās zilbes;
- vingrināties lietvārdu daudzskaitļa darināšanā;
- mācīt analizēt un salīdzināt vārdus.

Slaidis p. k.	Slaida attēls	Vingrinājumi vai uzdevumi	IT aktivitātes
2.	<p>Что за чем?</p> <p>1 2 3 4 5</p> <p>6 7 8 9 10</p>	<p>Ответь, какая цифра первая? Последняя? Перед цифрой 5? После 5? Между 7 и 9?</p>	<p>Щелчком определяется правильный ответ</p>
3.	<p>ЫЫЫ</p> <p>Угадай звук! Поймай звук.</p> <p>Ы</p>	<p>Угадай звук! Слушай внимательно и поймай звук l!</p>	<p>Нажать на рупор, слышен звук и по щелчку появляется картинка. Нажать на букву l, слышен звуковой ряд</p>
4.	<p>Назови слова со звуком [Ы].</p> 	<p>Назови слова! Назови слова, в которых есть звук l!</p>	<p>Слова появляются на экране по щелчку</p>
5.	<p>Найди место звука [Ы] в слове.</p> 	<p>Найди место звука в слове l!</p>	<p>Картинки-схемы с кружочками появляются по щелчку. Ребёнок на интерактивной доске перетягивает кружки в схему</p>
6.	<p>Договори последний слог ТЫ. Назови последний звук в слове.</p> 	<p>Договори последний слог в словах, назови последний звук в них!</p>	<p>Картинки-ответы появляются по щелчку</p>

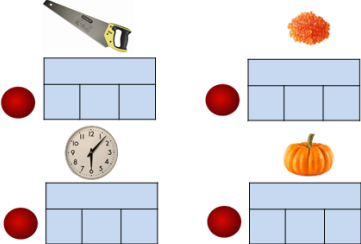

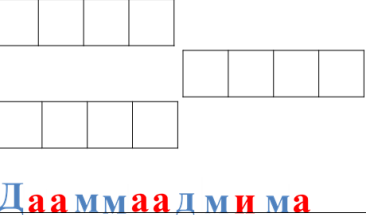
7.	<p>Договори последний слог ДЫ. Назови последний звук в слове.</p> 	<p>Договори последний слог в словах, назови последний звук в них!</p>	<p>Картинки-ответы появляются по щелчку</p>
8.	<p>Один-много.</p> 	<p>Назови картинки! Какой одинаковый последний звук появился во всех этих словах?</p>	<p>Картинки появляются на экране по щелчку</p>
9.	<p>На что похожа буква Ы?</p> <p>С палкой ходит буква Ы, Ищет ягоды, грибы.</p> <p><small>© Гофман</small></p> 	<p>На что похожа буква Ы!</p>	<p>Картинки появляются на экране по щелчку</p>

Tēma: **Skaņas un burti Ъ – И** (1. slaidis)

Attīstošie korekcijas uzdevumi:

- mācīt bērnu uzmanīgi klausīties un atšķirt mūzikas ritmus;
- mācīt atskaņot vienkāršu mūzikas ritmu pēc parauga;
- mācīt diferencēt skaņas Ъ – И pēc dzirdes un izrunas;
- iepazīstināt bērnu ar noteikumu, ka skaņa И mīkstina iepriekšējo līdzskani;
- mācīt analizēt un veidot dažādus vārdus no iepriekš apgūtiem burtiem.

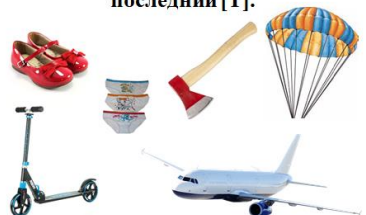
Slaidis p. k.	Slaida attēls	Vingrinājumi vai uzdevumi	IT aktivitātes
2.	<p>Слушай внимательно.</p> <p>Узнай песенку. Повтори за мной. Топни ножкой.</p> 	<p>Узнай песенки! Повтори за мной! Топни ножкой!</p>	<p>Нажать на картинки по очереди – слышны песенки и звуковой ряд</p>
3.	<p>Назови слова со звуком [Ъ]. Назови слова со звуком [И].</p> 	<p>Назови слова! Назови слова со звуком Ъ! Назови слова со звуком И!</p>	<p>Картинки появляются на экране по щелчку.</p>
4.	<p>Чего не стало?</p> 	<p>Чего не стало?</p>	<p>Картинки (три предмета) щелчком по одной исчезают и появляются для проверки</p>
5.-7.	<p>Что изменилось?</p> 	<p>Что изменилось?</p>	<p>Картинки по щелчку меняются местами (три раза)</p>

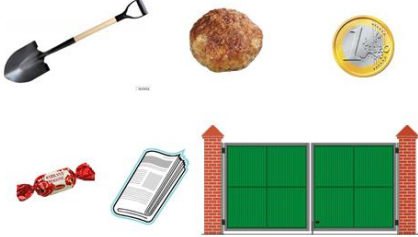

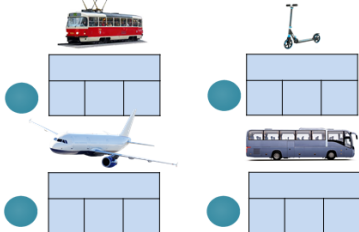
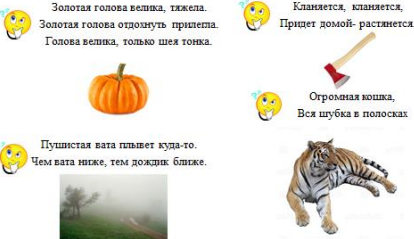

8.	<p style="text-align: center;"><small>Pāreiza darbam ar lat.</small></p> <p>Найди место звука [Б] в слове. Найди место звука [И] в слове.</p> 	Найди место звука в слове!	Картинки появляются по щелчку. Ребёнок на интерактивной доске перетягивает кружки в схему
9.	<p style="text-align: center;"><small>Pāreiza darbam ar lat.</small></p> <p>Что лишнее?</p> 	Что лишнее?	Картинки появляются по щелчку. Ребёнок нажимает на интерактивной доске картинку и слышен голос
10.	<p style="text-align: center;">Один-много.</p> 	Назови слова в един. и множ. числе! Произнеси последний звук в словах множ. числа!	Картинки появляются по щелчку
11.	<p style="text-align: center;">Маленькие- большие.</p> 	Назови слова ласково, выделяя последний звук!	Картинки появляются по щелчку и увеличиваются в размере
12.	<p style="text-align: center;"><small>Pāreiza darbam ar lat.</small></p> <p>Составь слова. Прочитай.</p> 	Составь слова под диктовку! Прочитай! Какие из этих слов надо написать с большой буквы и почему?	Ребёнок на интерактивной доске перетягивает буквы в схему

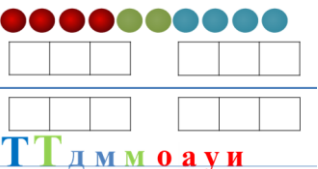

Tēma: Skaņas *T, T'*. Burts *T* (1. slaidis)

Attīstošie korekcijas uzdevumi:

- mācīt bērnam atšķirt apkārtnes skaņas pēc garuma;
- mācīt bērnam uzmanīgi ieklausīties pieaugušo runā, atrast izlaisto elementu runas rindā;
- iemācīt pareizi izrunāt skaņas *T* un *T'*, diferencēt tās pēc dzirdes un izrunas; iepazīstināt ar nebalsīgajiem līdzskaņiem;
- mācīt atskaņot zilbju rindu no diviem elementiem, akcentējot ar balsi uzsvāra zilbi;
- mācīt analizēt un salīdzināt vārdus *Том, Тум*; nostiprināt pareizrakstības noteikumu rakstīt īpašvārdus ar lielo burtu;
- mācīt lasīt un norakstīt vienkāršus teikumus pēc parauga (izpratne par vārdu atdalīto rakstīšanu teikumā, punktu teikuma beigās, lielā burta lietošanu teikuma sākumā).

Slaidis p. k.	Slaida attēls	Vingrinājumi vai uzdevumi	IT aktivitātes
2.	<p>Длинный звук- короткий звук.</p> 	<p>Определи длительность звука!</p>	<p>Нажать на нотку, слышен длинный и короткий звуки. По щелчку звучат ещё четыре звука</p>
3.	<p>Что пропущено?</p> 	<p>Что пропущено?</p>	<p>После щелка слышен голос</p>
4.	<p>Угадай звук! Топни ножкой</p> 	<p>Угадай звук! Топни ножкой, когда услышишь звук <i>T</i>!</p>	<p>Нажать на рупор, слышен звук молотка. Нажать на букву <i>T</i>, слышен звуковой ряд</p>
5.	<p>Найди слова в которых звук первый [Т]. Найди слова в которых звук последний [Т].</p> 	<p>Назови слова, выделяя звук <i>T</i>! Найди слова, в которых звук <i>T</i> первый, последний!</p>	<p>Картинки появляются на экране по щелчку</p>

6.	<p>Договори последний звук [Т].</p> 	<p>Назови слова, договори последний звук в слове! Что получилось?</p>	<p>Картинки появляются на экране по щелчку</p>
7.	<p>Договори последний слог ТА.</p> 	<p>Договори последний слог в словах!</p>	<p>Картинки-ответы появляются на экране по щелчку</p>
8.	<p>Назови одним словом.</p> 	<p>Назови слова! Назови одним словом! Определи место звука Т в слове "транспорт"! Сколько звуков Т в этом слове?</p>	<p>Картинки-ответы появляются на экране по щелчку</p>
9.	<p>Найди место звука [Т] в слове.</p> 	<p>Найди место звука Т в слове!</p>	<p>Картинки появляются по щелчку. Ребёнок на интерактивной доске перетягивает кружки в схему</p>
10.	<p>Отгадай загадки.</p> <p>Золотая голова вешка, тяжела. Золотая голова отдохнуть прилегла. Голова вешка, только шея тонка.</p> <p>Кланяется, кланяется, Придет домой- растянется.</p> <p>Огромная кошка, Вся шубка в полосках.</p> <p>Пушистая вата плывет куда-то. Чем вата ниже, тем дождик ближе.</p> 	<p>Отгадай загадки! Где слышится звук Т в словах-отгадках? Какой звук слышится в последнем слове-отгадке? Назови слова, выделяя звуки Т, Т'!</p>	<p>По щелчку появляются слова-отгадки</p>
11.	<p>ТТТ</p> <p>Угадай звук! Хлопни в ладошки.</p> 	<p>Угадай звук! Хлопни в ладошки, когда услышишь звук Т!</p>	<p>Нажать на рупор, слышно звук часов. Нажать на букву Т, слышен звуковой ряд</p>

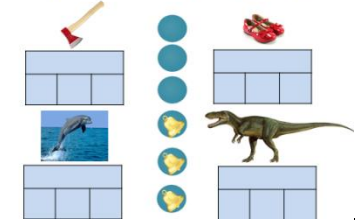

<p>12.</p>	<p>Загнуть пальчики если услышишь звук [Т']</p> 	<p>Назови слова, выделяя звук Т'! Сосчитай, сколько звуков Т' в словах!</p>	<p>Картинки-ответы появляются на экране по щелчку. Отгадка-цифра появляется на экране по щелчку</p>
<p>13.</p>	<p>На что похожа буква Т?</p> <p>Т- трудилась целый день, Забивала гвозди в пень. <small>О.Тодман</small></p> 	<p>На что похожа буква Т?</p>	<p>Картинки-ответы появляются на экране по щелчку</p>
<p>14.</p>	<p>Составь слова. Прочитай.</p> 	<p>Составь слово! Прочитай! Составь схему! Почему эти слова надо писать с большой буквы?</p>	<p>Ребёнок на интерактивной доске перетягивает буквы и кружочки в схему</p>
<p>15.</p>	<p>Кто тут?</p> <p>Тут мама Тут Том Тут Тим Тут Тома</p> 	<p>Кто тут? Прочитай!</p>	<p>Картинки с предложениями появляются на экране по щелчку</p>

Tēma: **Skaņas T – Д, Т' – Д'** (1. slaidis)

Attīstošie korekcijas uzdevumi:

- mācīt bērnam mainīt kustību tempu atkarībā no mūzikas ritma izmaiņām;
- attīstīt roku motoriku;
- mācīt diferencēt balsīgos un nebalsīgos līdzskaņus: T – Д, Т' – Д';
- mācīt bērnam vārdu zilbju sintēzi;
- mācīt analizēt un salīdzināt vārdus.

Slaidis p. k.	Slaida attēls	Vingrinājumi vai uzdevumi	IT aktivitātes
2.	<p>Следи за звуком.</p> 	Следи за звуком!	При щелчке появляется колокольчик и движется в определённом направлении
3.	<p>Звуки [т] и [д].</p> 	Слушай внимательно! Назови первый звук в именах детей, выделяя звуки Т – Д!	Картинки появляются на экране по щелчку
4.	<p>Скажи наоборот.</p> 	Скажи наоборот: та-да, то-...; да-та, ду-...!	Нажать на мячик, он летит к ребёнку, ребёнок нажимает на мячик, то летит обратно к ребёнку
5.	<p>Поймай звук [Т]. Выбери картинки со звуками [Т] и [Д].</p> 	Поймай звук и выбери картинки со звуками!	На интерактивной доске дети перетягивают картинки к буквам
6.	<p>Составь слово.</p> 	Составь слово!	По щелчку на нотку слышатся слоги слова. Ответ-картинка появляется по щелчку

7.	<p style="text-align: center;">Что лишнее?</p> <p style="text-align: right; font-size: small;">Pāreiza darbām ar lat.</p> 	Произнеси слова! Что лишнее?	При нажатии на картинку она исчезает
8.	<p style="text-align: center;">Назови предметы.</p> 	Назови и запомни предметы!	По щелчку появляются картинки на экране
9.	<p style="text-align: center;">Чего не стало?</p> 	Чего не стало?	Картинки (3) по одной по очереди появляются и исчезают по щелчку
10-12	<p style="text-align: center;">Что изменилось?</p> 	Что изменилось?	При щелчке картинки по парам меняются местами
13.	<p style="text-align: center;">Определи место звуков [Т] и [Д].</p> 	Определи место звуков Т, Д в слове!	Ребёнок на интерактивной доске перетягивает кружочки в схему
14, 15.	<p style="text-align: center;">Замени звук [Т] на [Д].</p> 	Замени звук Т на звук Д (квазиомонимы)! Какие слова получились?	Слово с вместе картинкой появляется по щелчку

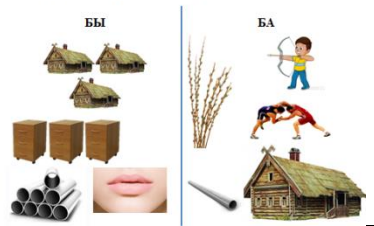

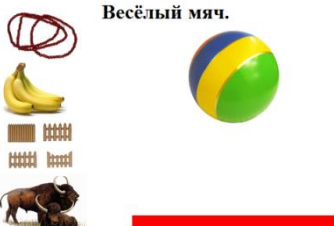
	<p>Замени звук [Т] на [Д].</p> <p>трава дрова</p> <p>тушь душ</p> <p>Что лишнее?</p> 		
16.	<p>Составь слово.</p> 	Составь слово из слогов!	По щелчку на нотку слышатся слоги слова. Ответ-картинка появляется по щелчку
17.	<p>Хлопни в ладошки.</p> 	Хлопни в ладошки!	Нажать на букву Д, слышен звуковой ряд. По щелчку появляется сюрприз – воздушные шары
18.	<p>Замени звук [Т'] на [Д'].</p> <p>тебя дель</p> <p>Тима Дима</p> 	Замени звук Т' на звук Д' (квазиомонимы)! Какие слова получились?	Слово с вместе картинкой появляется по щелчку
19.	<p>Подари подарки Тиме и Диме.</p> <p>Тима Дима</p> 	Прочитай имена детей! Подари подарки Тиме и Диме!	Дети на интерактивной доске перетаскивают картинки
20.	<p>Проведи звуковой анализ и сравни слова.</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>Д Д Т Т а а и и М М М</p>	Напиши слова под диктовку! Проведи звуковой анализ и сравни слова!	Дети на интерактивной доске перетаскивают кружочки и буквы

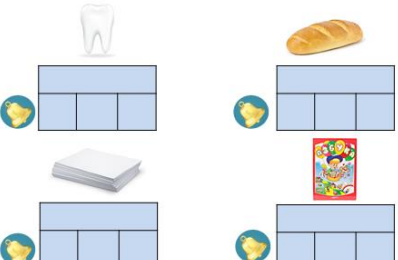

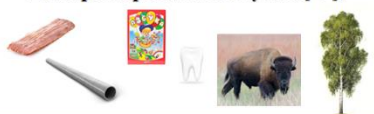
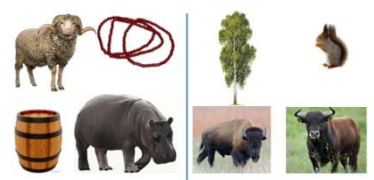

21.	<p style="text-align: right; font-size: small;">Планирование урока</p> <p>Проведи звуковой анализ и сравни слова.</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-top: 10px;"> <div style="border: 1px solid black; width: 30px; height: 20px; display: flex; gap: 5px;"> </div> <div style="border: 1px solid black; width: 30px; height: 20px; display: flex; gap: 5px;"> </div> </div> <hr style="border: 0.5px solid blue; margin: 5px 0;"/> <div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-top: 10px;"> <div style="border: 1px solid black; width: 30px; height: 20px; display: flex; gap: 5px;"> </div> <div style="border: 1px solid black; width: 30px; height: 20px; display: flex; gap: 5px;"> </div> </div> <p style="margin-top: 10px; color: blue; font-weight: bold; font-size: 1.2em;">Д Д О О Т Т М М М И</p>	<p>Напиши слова под диктовку! Проведи звуковой анализ и сравни слова!</p>	<p>Дети на интерактивной доске перетаскивают кружочки и буквы</p>
-----	--	---	---

Tēma: Skaņas **Б, Б'**. Burts **Б**

Attīstošie korekcijas uzdevumi:

- mācīt bērnam akcentēt ritmikā zīmējuma elementu ar uzsvaru;
- attīstīt bērnam dinamisko praksi;
- mācīt bērnam skaidri izrunāt skaņas **Б, Б'**; diferencēt tās pēc dzirdes un izrunas;
- iemācīt bērnam dalīt zilbēs divu trīs zilbju vārdus bez līdzskaņu kombinācijas;
- turpināt mācīt atrast noteiktam vārdam radniecīgos vārdus;
- mācīt vārdu skaņu analīzi.

Slaidis p. k.	Slaida attēls	Vingrinājumi vai uzdevumi	IT aktivitātes
2.	<p>Слушай внимательно.</p> <p>Повтори. Поймай звук Звук Б</p> 	<p>Угадай звук! Поймай звук! Повтори скороговорку!</p>	<p>Нажать на барабан, два разных ритма. Нажать на букву Б, звуковой ряд, скороговорка</p>
3.	<p>Договори последний слог:</p> <p>БЫ БА</p> 	<p>Договори в словах последний слог!</p>	<p>По щелчку появляются картинки</p>
4.	<p>Подбери слова к первому слогу:</p> <p>БА БУ БО</p> 	<p>Подбери слова к первому слогу!</p>	<p>По щелчку появляются картинки</p>
5.	<p>Весёлый мяч.</p> 	<p>Раздели слова на слоги, проговаривая слово по слогам, на каждый слог мячом ударяя по красной линии! Сколько слогов в слове?</p>	<p>При щелчке мяч ударяет по линии</p>

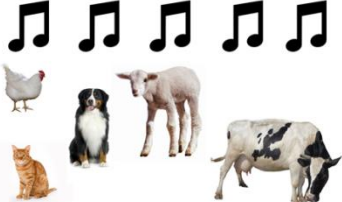
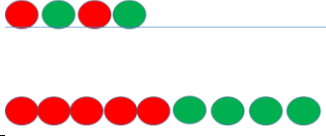

6.	<p style="text-align: right; font-size: small;">PāreĶa darbām ar lat.</p> <p>Найди место звука [Б] в слове.</p> 	Найди место звука в слове!	Дети на интерактивной доске перетаскивают кружочки
7.	<p style="text-align: center; font-size: large; color: green;">БББ</p> <p style="text-align: center; font-size: large; color: green;">Б</p> <p style="font-size: x-small;">Угадай звук! Поймай звук</p> 	Угадай звук! Поймай звук!	Нажать на рупор, слышен звук барабана. Нажать на букву Б, слышен звуковой ряд
8.	<p style="text-align: right; font-size: small;">PāreĶa darbām ar lat.</p> <p>Выбери картинку со звуком [Б'].</p> 	Выбери картинку со звуком Б' и перенеси её вниз за линию!	Дети перетаскивают картинки вниз
9.	<p style="text-align: right; font-size: small;">PāreĶa darbām ar lat.</p> <p>Убери лишнее.</p> 	Убери лишнее!	Картинка при нажатии исчезает
10.	<p style="text-align: center;">Отгадай загадки.</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="text-align: center;"> <p style="font-size: x-small;">Без хвоста, а быстрее птицы С дерева на дерево перелетает.</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p style="font-size: x-small;">Стоит в поле остренькая, Шапка беленькая, Шапочки зеленые.</p> </div> </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-top: 10px;"> <div style="text-align: center;"> <p style="font-size: x-small;">Что на сковородку наливают, Да в четыре углают.</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p style="font-size: x-small;">По горам, по долам, Ходит шуба и кафтан.</p> </div> </div>	Отгадай загадки! Определи место звука в словах-отгадках!	По щелчку появляются картинки-отгадки
11.	<p style="text-align: center;">На что похожа буква Б?</p> <p style="text-align: center; font-size: x-small;">Б- большая бочка с краном, Пьем из бочки утром рано. О. Горькая</p> 	На что похожа буква Б?	Картинки на экране появляются по очереди

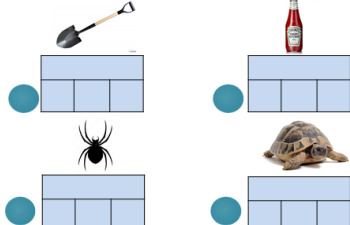
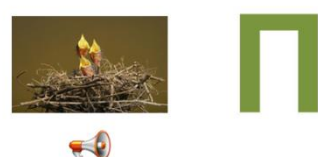

12.	<p style="text-align: center;"><small>Рисунки: Илья Смирнов</small></p> <p style="text-align: center;">Составь слова. Проведи звуковой анализ. Прочитай.</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-top: 5px;"> <div style="border: 1px solid black; width: 30px; height: 20px; display: flex; justify-content: space-between;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 30px; height: 20px; display: flex; justify-content: space-between;"></div> </div> <hr style="border: 0.5px solid red; margin: 5px 0;"/> <div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-top: 5px;"> <div style="border: 1px solid black; width: 30px; height: 20px; display: flex; justify-content: space-between;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 30px; height: 20px; display: flex; justify-content: space-between;"></div> </div> <p style="text-align: center; color: green; font-weight: bold; margin-top: 10px;">Б Б Б И Б Б Б Д М А А</p>	<p>Составь слова! Проведи звуковой анализ слов! Прочитай!</p>	<p>Дети на интерактивной доске перетаскивают буквы, кружочки</p>
-----	--	---	--

Тēма: Skaņas П, П'. Burts П

Attīstošie korekcijas uzdevumi:

- mācīt bērnam atpazīt tuvus cilvēkus pēc balss;
- mācīt veikt grafiskos vingrinājumus;
- iemācīt skaidri izrunāt skaņas П, П', diferencēt tās pēc dzirdes un izrunas;
- mācīt bērnam izrunāt zilbju sēriju ar līdzskaņu kombinācijām;
- attīstīt fonemātiskos priekšstatus;
- mācīt patstāvīgi analizēt vārdu *пана*, veidot teikumus pēc atbalsta vārdiem.

Slaidis p. k.	Slaida attēls	Vingrinājumi vai uzdevumi	IT aktivitātes
2.	<p>Угадай чей это голос.</p> 	Угадай, чей это голос?	При нажатии на нотку слышны голоса животных
3.–5.	<p>Продолжи строчку.</p> 	Продолжи строчку!	Дети перетаскивают фигурки
6.	<p>Поймай звук. Скажи на оборот.</p> 	Хлопни в ладошки, когда услышишь звук П! Скажи наоборот!	Нажать на букву, слышен звуковой ряд. Нажать на мячик, он летит ребёнку. Ребёнок нажимает на мячик...
7.	<p>Назови слова со звуком [П].</p> 	Назови слова, выделяя звук П. В каких словах есть звук П?	Картинки по щелчку появляются на экране
8.	<p>Чего не стало?</p> 	Чего не стало?	Картинки (3) по одной по щелчку появляются и исчезают

<p>9.–11.</p>	<p>Что изменилось?</p> 	<p>Что изменилось?</p>	<p>При щелчке картинки по парам меняются местами</p>
<p>12.</p>	<p>Найди место звука [П] в слове.</p> <p><small>Pāreja darbām ar lat.</small></p> 	<p>Найди место звука в слове!</p>	<p>Дети на интерактивной доске перетаскивают кружочки в схемы</p>
<p>13.</p>	<p>Угадай звук! Хлопни в ладошки.</p> <p>Угадай звук! Хлопни в ладошки.</p> 	<p>Угадай звук! Поймай звук!</p>	<p>Нажать на рупор, слышен звук. При нажатии на букву П слышен звуковой ряд</p>
<p>14.</p>	<p>Подбери слова к первому слогу:</p> <p>пи пе</p> 	<p>Подбери слова к первому слогу!</p>	<p>Картинки по щелчку появляются на экране</p>
<p>15.</p>	<p>Отгадай загадки.</p> <p>Зубастый сверек Грывает со свистом дубок</p> <p>Всех, а вовремя буржу Хоть часов не заложу.</p> <p>Намек, наплетет Сидит и добачи ждет</p> <p>Набита пушом, Ложат под ухом</p> 	<p>Отгадай загадки! Определи место звука в словах-отгадках!</p>	<p>По щелчку появляются картинки-отгадки</p>
<p>16.</p>	<p>На что похожа буква П.</p> <p>По пропунке из ворот Детский сад пошел в поход. <small>© Голяше</small></p> 	<p>На что похожа буква П?</p>	<p>Картинки на экране появляются по очереди</p>
<p>17.</p>	<p>Составь слова. Составь схему. <small>Pāreja darbām ar lat.</small></p> <p>Прочитай.</p> <p>П П П П а а а п п п и</p>	<p>Составь слово! Составь схему! Почитай! Найди одинаковые буквы!</p>	<p>Дети на интерактивной доске перетаскивают буквы и кружочки</p>

18.	<p data-bbox="319 168 710 235">Составь предложение со словом папа.</p> <p>The first image shows a man in a green shirt using a hammer on a nail. The second image shows a man in a grey shirt painting a wall red. The third image shows a man in a blue plaid shirt cooking at a stove with a bowl and a plate of food nearby.</p>	Составь предложение!	Картинки на экране появляются по очереди
-----	--	----------------------	--

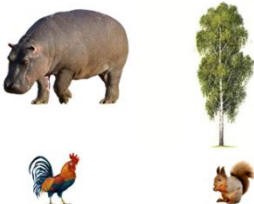
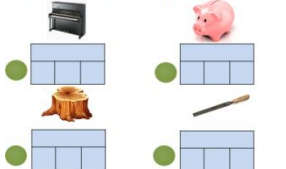

Тēma: Skaņas Б – П, Б' – П'

Attīstošie korekcijas uzdevumi:

- mācīt rotaļā atpazīt dzīvniekus un putnus pēc balsis;
- mācīt rotaļā atdarināt dzīvnieku un putnu balsis;
- mācīt diferencēt skaņas Б – П, Б' – П' pēc dzirdes un izrunas (balsīgo un nebalsīgo, cieto un mīksto līdzskaņu diferencēšana);
- turpināt mācīt vārdu, zilbju analīzi un sintēzi bez līdzskaņu kombinācijām;
- mācīt veidot teikumus pēc atbalsta vārdiem;
- mācīt analizēt un salīdzināt vārdus;
- nostiprināt elementāru pareizrakstības noteikumu zināšanas (darbs ar teikumu).

Slaidis p. k.	Slaida attēls	Vingrinājumi vai uzdevumi	IT aktivitātes
2.	<p>Следи за звуком.</p> 	Следи за звуком!	При щелчке появляется пчёлка и движется в определённом направлении
3.	<p>Угадай чей это голос.</p> 	Угадай, чей голос!	Нажать на нотку, слышны голоса животных
4.	<p>Назови первый звук.</p> 	Назови слова и выдели первый звук!	Картинки на экране появляются по очереди
5.	<p>Назови последний звук.</p> 	Назови слова и выдели последний звук!	Картинки на экране появляются по очереди
6.	<p>Хлопни в ладошки.</p> 	Хлопни в ладошки, когда услышишь звук П!	Нажать на букву П, слышен звуковой ряд

7.	<p>Составь слово по слогам.</p> 	Составь слово по слогам!	Нажать на нотку, слышен голос, произносящий слово (животных) по слогам
8.	<p>Какое слово длиннее.</p> 	Назови картинки! Определи, сколько слогов в слове! Какое слово длиннее?	Картинки на экране появляются по очереди
9.	<p>Зачеркни лишнее.</p> 	Назови картинки! Зачеркни лишнее!	Картинки на экране появляются по очереди. Ребёнок на интерактивной доске зачёркивает лишнее
10.	<p>Заменяй звук [П] на [Б].</p> 	Заменяй звук П на звук Б!	Картинки со словами появляются на экране одновременно.
11.	<p>Назови первый звук.</p> 	Назови первый звук!	Картинки на экране появляются по очереди
12.	<p>Топни ножкой.</p> 	Топни ножкой, когда услышишь звук Б!	Нажать на букву, слышен звуковой ряд

13.	<p style="text-align: center;"><small>Pāreiza darbām ar lat.</small></p> <p style="text-align: center;">Зачеркни лишнее.</p> 	Зачеркни лишнее!	Ребёнок на интерактивной доске зачёркивает лишнее
14. 15.	<p style="text-align: center;"><small>Pāreiza darbām ar lat.</small></p> <p style="text-align: center;">Найди место звука [П'] в слове.</p> <p style="text-align: center;"><small>Pāreiza darbām ar lat.</small></p> <p style="text-align: center;">Найди место звука [Б'] в слове.</p> 	Найди место звука <i>Б', П'</i> в слове!	Картинки на экране появляются по очереди. Дети на интерактивной доске перетаскивают кружочки в схему
16.	<p style="text-align: center;"><small>Pāreiza darbām ar lat.</small></p> <p style="text-align: center;">Разложи по корзинам.</p> 	Разложи по корзинам!	Дети на интерактивной доске перетаскивают предметы в корзинки
17.	<p style="text-align: center;"><small>Pāreiza darbām ar lat.</small></p> <p style="text-align: center;">Разложи по коробкам.</p> 	Разложи по коробкам!	Дети на интерактивной доске перетаскивают предметы по коробкам
18.	<p style="text-align: center;">Составь предложение.</p> 	Составь предложение!	Показ слайда

Tēma: Skaņas **B, B'**. Burts **B**

Attīstošie korekcijas uzdevumi:

- turpināt mācīt uzmanīgi ieklausīties un atšķirt apkārtnes skaņas;
- turpināt mācīt veikt grafiskos vingrinājumus;
- iemācīt skaidri izrunāt skaņas **B, B'**, diferencēt tās pēc dzirdes un izrunas;
- mācīt skaidri atskaņot zilbju rindu ar līdzskaņu kombinācijām no 2–4 elementiem;
- iepazīstināt ar prievārdiem **в, у**. Teikumu veidošana ar šiem prievārdiem;
- mācīt analizēt vārdus un teikumus. Vārdu ar prievārdiem pareizrakstības noteikumi.

Slaidis p. k.	Slaida attēls	Vingrinājumi vai uzdevumi	IT aktivitātes
2.	<p>Определи на слух что я делаю?</p> 	Определи на слух, что я делаю!	Нажать на нотки – слышны звуки
3.	<p>Продолжи строчку.</p> 	Продолжи строчку!	На интерактивной доске дети перетягивают фигурки
4.	<p>Звук [В].</p> 	Назови слова, выделяя звук В !	Картинки на экране появляются по очереди
5.	<p>ВВВ</p> <p>Угадай звук! Хлопни в ладоши</p> 	Угадай звук! Хлопни в ладошки!	Нажать на рупор, слышен звук барабана. Нажать на букву В , слышен звуковой ряд
6.	<p>Сосчитай сколько звуков [В].</p> 	Назови слова, выделяя звук В ! Сосчитай, сколько звуков В !	Картинки на экране появляются по очереди. Ответ-цифра появляется на экране по щелчку

7.	<p>Найди в каких словах есть звуки [В] и [В']!</p> 	<p>Произнеси слова, выделяя звуки В, В'! Найди, в каких словах есть звуки В, В'!</p>	<p>Картинки на экране появляются по очереди</p>
8.	<p>Чего не стало?</p> 	<p>Чего не стало?</p>	<p>Картинки (3) по одной по щелчку появляются и исчезают</p>
9-11.	<p>Что изменилось ?</p> 	<p>Что изменилось?</p>	<p>При щелчке картинки по парам меняются местами</p>
12.	<p>Замени первый звук в словах на звук [В].</p> <p>дата сага врач врач</p> <p>корова ворона голос волос</p> 	<p>Замени первый звук в словах на звук В!</p>	<p>Картинки со словами на экране появляются по очереди</p>
13.	<p>Предлоги в, у.</p> <p>• • □ □</p>	<p>Выполни инструкцию! Что ты сделал?</p>	<p>На интерактивной доске перетаскивают предметы</p>
14.	<p>Выбери правильный предлог.</p> <p>у у в в</p>	<p>Выбери предлог!</p>	<p>На интерактивной доске перетаскивают предлоги</p>
15.	<p>Составь предложения.</p> <p>идти в</p> <p>у</p>	<p>Составь предложение!</p>	<p>На интерактивной доске перетаскивают слова и картинки</p>

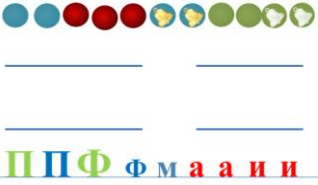

Tēma: Skaņas **Ф**, **Ф'**. Burts **Ф**

Attīstošie korekcijas uzdevumi:

- mācīt atšķirt pēc tembra maksimāli saīsinātu skaņu kompleksu;
- mācīt atskaņot vienas un tās pašas skaņas rakstura, tembra un emocionālās nokrāsas izmaiņas;
- iemācīt skaidri izrunāt skaņas **Ф**, **Ф'**, diferencēt tās pēc dzirdes un izrunas;
- nostiprināt zilbju analīzes un sintēzes prasmi;
- paplašināt dzirdes, runas atmiņas apjomu;
- attīstīt runas intonatīvo izteiksmīgumu;
- mācīt analizēt īsu tekstu, noteikt nosaukumu, teikumu skaitu.

Slaidis p. k.	Slaida attēls	Vingrinājumi vai uzdevumi	IT aktivitātes
2.	<p>Кто это?</p> 	Кто это?	Нажать на нотку, слышен звук
3.	<p>Узнай по описанию.</p> 	Узнай по описанию!	Нажать на нотку, слышен голос
4.	<p>Угадай звук! Хлопни в ладошки.</p> 	Угадай звук! Хлопни в ладошки!	Нажать на рупор, слышен звук барабана. Нажать на букву Ф, слышен звуковой ряд
5.	<p>Определи место звука в словах.</p> 	Произнеси слова, выделяя звук Ф' ! Определи место звука Ф' в словах!	Картинки со словами на экране появляются по очереди

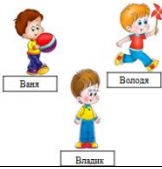

6.	<p><small>Pāreiza darbam ar lat.</small></p> <p>Определи место звука [Ф] в словах.</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; width: 100%; height: 40px; border: 1px solid black; margin-top: 10px;"></div>	Определи место звука Ф в словах!	Перетянуть картинки на интерактивной доске
7.	<p><small>Pāreiza darbam ar lat.</small></p> <p>Какое слово самое длинное?</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; width: 100%; height: 30px; border: 1px solid black; margin-top: 10px;"></div>	Раздели слова на слоги! Какое слово самое длинное?	Перетянуть картинки на интерактивной доске
8.	<p><small>Pāreiza darbam ar lat.</small></p> <p>Исправь ошибку?</p> <p>Нашла я в вишне </p> <p>Надела Маша </p> <p>На клене зеленеет </p> <p>На верх нас поднимает </p>	Произнеси слова! Исправь ошибку!	Перетянуть картинки на интерактивной доске
9.	<p>Слушай внимательно?</p> <div style="display: flex; justify-content: space-between;"> <div style="width: 45%;"> <p><small>Топни ножкой.</small></p> </div> <div style="width: 45%;"> <p><small>Отгадай загадку.</small></p> <p><small>Днем спит, ночью летает, Прохожих пугает.</small></p> </div> </div>	Топни ножкой! Отгадай загадку!	Нажать на букву Ф – слышен звуковой ряд. Картинки-отгадки появляются по щелчку
10.	<p>Составь слово?</p> 	Составь слово!	Нажать на нотку, слышен голос
11.	<p><small>Pāreiza darbam ar lat.</small></p> <p>Зачеркни лишнее.</p> 	Зачеркни лишнее!	Картинки со словами на экране появляются по очереди. На интерактивной доске обводим картинку
12.	<p>На что похожа буква [Ф].</p> <p><small>Подбоченься, пляшет лихо, Ф- большая шеголиха. © Гофине</small></p> 	На что похожа буква Ф?	Картинки со словами на экране появляются по очереди

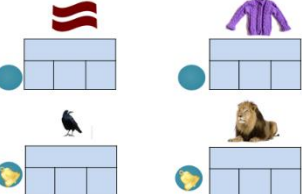

<p>13.</p>	<p>Составь слово.</p> 	<p>Составь слово! Прочитай!</p>	<p>Дети на интерактивной доске перетаскивают буквы, кружочки</p>
<p>14.</p>	<p>Напиши предложение и прочитай.</p> 	<p>Составь предложение! Прочитай!</p>	<p>Дети на интерактивной доске перетаскивают буквы</p>

Tēma: Skaņas **B – Ф; B' – Ф'**

Attīstošie korekcijas uzdevumi:

- mācīt atpazīt pasakas varoņus pēc balss augstuma, kā arī pašam mainīt balss augstumu;
- turpināt mācīt demonstrēt vienas un tās pašas skaņas rakstura, tembra un emocionālās nokrāsas izmaiņas;
- mācīt diferencēt balsīgos un nebalsīgos līdzskaņus **B – Ф, B' – Ф'**;
- iemācīt īsu vārdu skaņu sintēzi;
- mācīt veidot vienkāršus teikumus no dotajiem vārdiem.

Slaidis p. k.	Slaida attēls	Vingrinājumi vai uzdevumi	IT aktivitātes
2.	<p>Угадай по голосу.</p> 	Угадай по голосу!	Нажать на нотку, слышен голос
3.	<p>Сравни артикуляцию звуков.</p> <p>Назови первый звук</p> <p>Назови последний звук</p> 	<p>Назови первый звук!</p> <p>Назови последний звук!</p> <p>Сравни артикуляцию звуков!</p>	Картинки со словами на экране появляются по очереди
4.	<p>Будь внимательным?</p> <p>Подними карточку.</p> <p>Соедини звуки в слово.</p> 	<p>Подними карточку, когда услышишь звук В в слове!</p> <p>Соедини звуки в слово!</p>	<p>Нажать на букву В, слышен звуковой ряд.</p> <p>Нажать на смайлик, слышны звуки слова (5 слов)</p>
5.	<p>Скажи на оборот.</p> 	Скажи наоборот!	Нажать на мячик, он летит к ребёнку. Ребёнок нажимает на мячик...
6.	<p>Закончи слово слогом:</p> <p>ВЫ</p> <p>ФЫ</p> 	Закончи слово слогом!	Картинки на экране появляются по очереди

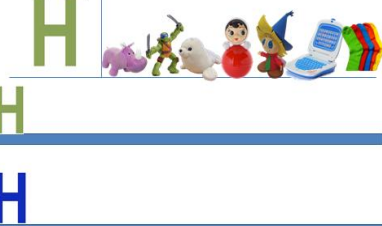

7.	<p>Где живет какое слово?</p> 	<p>Назови слово, выделяя звуки! Где живёт какое слово?</p>	<p>На интерактивной доске дети перетягивают картинки</p>
8.	<p>Найди место звуков [Ф] и [В] в словах.</p> 	<p>Найди место звуков В и Ф в словах!</p>	<p>На интерактивной доске дети перетягивают картинки</p>
9.	<p>Зачеркни лишнее.</p> 	<p>Произнеси слова, выделяя звуки В и Ф! Зачеркни лишнее!</p>	<p>На интерактивной доске дети зачёркивают картинки</p>
10.	<p>Зачеркни лишнее.</p> 	<p>Произнеси слова выделяя звуки В и Ф! Зачеркни лишнее!</p>	<p>На интерактивной доске дети зачёркивают картинки</p>
11.		<p>МОЛОДЕЦ!</p>	

Tēma: Skaņas *H, H'*. Burts *H*

Attīstošie korekcijas uzdevumi:

- mācīt noteikt, cik tālu atrodas skaņas objekts, reproducēt skaņu kompleksus ar dažādu balss spēku;
- mācīt orientēties lapā;
- mācīt skaidri izrunāt skaņas *H, H'*, diferencēt tās pēc dzirdes un izrunas;
- mācīt paturēt atmiņā vārdu virkni, atrast izlaisto vārdu virknē;
- iepazīstināt bērnu ar prievārdiem *на, над*, veidot teikumus ar šiem prievārdiem;
- mācīt analizēt un pārveidot vārdus;
- turpināt mācīt analizēt īsu tekstu, atrast teikumu ar prievārdiem.

Slaidis p. k.	Slaida attēls	Vingrinājumi vai uzdevumi	IT aktivitātes
2.	<p>Далеко- близко.</p> 	<p>Определи, как звучит звук!</p>	<p>Нажать на нотку, слышен звук</p>
3.	<p>Выполни задание.</p> 	<p>Перетяни снежинку в правый верхний угол... и т. д.!</p>	<p>На интерактивной доске дети перетягивают снежинку</p>
4.	<p>Будь внимательным.</p> <p>Подними карточку.</p> <p>Договори последний звук.</p> 	<p>Подними карточку! Договори последний звук и произнеси всё слово!</p>	<p>Нажать на букву <i>H</i>, слышен звуковой ряд. Картинки на экране появляются по очереди</p>
5.	<p>Отгадай.</p> <p>На пальце одном Велерко вверх двом</p> <p>Всю жизнь ходят в обгонку А догнать друг друга не могут</p> 	<p>Отгадай загадки!</p>	<p>Картинки-отгадки на экране появляются по очереди</p>

6.	<p style="text-align: right; font-size: small;">Pāreiza darbība ar lat.</p> <p>Найди слова со звуком [Н].</p> <p>□ □ □ □ □ □ □ □ □</p>	<p>Назови предметы! Найди слова со звуком <i>Н</i>! Определи место звука <i>Н</i> в слове! Найди схему!</p>	<p>На интерактивной доске дети перетягивают картинки</p>
7.	<p>Сколько звуков [Н] в словах?</p> <p>5</p>	<p>Назови картинки, выделяя звук <i>Н</i>! Сколько звуков <i>Н</i> ты услышал?</p>	<p>Картинки на экране появляются по очереди. Цифра-отгадка появляется на экране по щелчку</p>
8.	<p style="text-align: right; font-size: small;">Pāreiza darbība ar lat.</p> <p>Подбери слова-предметы к слову:</p> <p>Надеть</p> 	<p>Подбери слова к слову надеть! Скажи полным предложением!</p>	<p>На интерактивной доске дети перетягивают картинки</p>
9.	<p style="text-align: right; font-size: small;">Pāreiza darbība ar lat.</p> <p>Предлог над, на.</p> <p>Составь предложение. Поставь предлог правильно.</p> 	<p>Составь предложение с предлогами! Поставь предлог правильно!</p>	<p>Картинки на экране появляются по очереди. На интерактивной доске дети перетягивают предлоги</p>
10.	<p style="text-align: right; font-size: small;">Повзми карточку.</p> <p>Найди игрушкам полку.</p> <p>Н</p> <p>Н</p>	<p>Подними карточку! Найди игрушкам полку!</p>	<p>Нажать на букву <i>Н</i>, слышен звуковой ряд</p>
11.	<p>Найди звук [Н'] в словах.</p> <p>3</p>	<p>Назови слова, выделяя звук <i>Н'</i>! Сколько звуков <i>Н'</i> ты услышал?</p>	<p>Картинки на экране появляются по очереди. Цифра-отгадка появляется по щелчку</p>

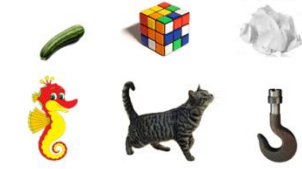

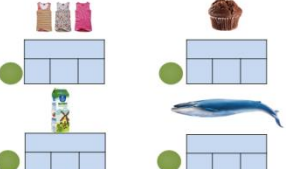

12.	<p>На что похожа буква [Н].</p> <p>Н похожа на насест. Есть где курочке присесть. О. Гофман</p> 	На что похожа буква <i>Н</i> ?	Картинки на экране появляются по очереди
13.		Молодец!	

Tēma: Skaņas K, K'. Burts K

Attīstošie korekcijas uzdevumi:

- mācīt iegaumēt vienādu pēc zilbju struktūras vārdu sēriju;
- mācīt precīzi izpildīt vienkāršas komandas, kas saistītas ar orientēšanos telpā;
- iemācīt skaidri izrunāt skaņas K, K', diferencēt tās pēc dzirdes un izrunas;
- turpināt mācīt īsu vārdu skaņu sintēzi;
- turpināt mācīt analizēt vienkāršus vārdus (patstāvīgi bez pieaugušo palīdzības), pārveidot vārdus;
- iepazīstināt bērnu ar prievārdiem *к, от*;
- iemācīt bērnam rakstīt vienkāršus redzes diktātus.

Slaidis p. k.	Slaida attēls	Vingrinājumi vai uzdevumi	IT aktivitātes
2.	<p><small>Pāreja darbībā ar lat.</small></p> <p>Выполни инструкции. Что ты сделал?</p>	<p>Выполни инструкции! Скажи, что ты сделал?</p>	<p>На интерактивной доске дети перетягивают рисунок мальчика</p>
3.	<p>ККК</p> <p>Угадай звук. Подними руку.</p>	<p>Угадай звук! Подними руку!</p>	<p>Нажать на рупор, слышен звук. Нажать на букву, слышен звуковой ряд</p>
4.	<p>Угадай слово.</p>	<p>Угадай слово!</p>	<p>По щелчку слышен голос. Второй щелчок, появляется картинка-ответ</p>
5.	<p><small>Pāreja darbībā ar lat.</small></p> <p>Убери лишние.</p>	<p>Назови слова! Убери лишнее!</p>	<p>Картинки на экране появляются по очереди. Ребёнок на интерактивной доске нажимает на картинку, картинка исчезает</p>
6.	<p>Отгадай.</p>	<p>Отгадай загадки!</p>	<p>Картинки-отгадки появляются на экране по щелчку</p>

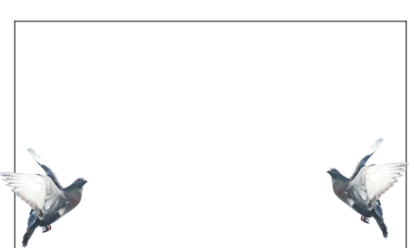

7.	<p align="center"><small>Pāreiza darbība ar lat.</small></p> <p align="center">Размести картинки.</p> 	<p>Назови слова, выделяя звук К!</p> <p>Размести картинки!</p>	<p>На интерактивной доске дети перетягивают картинки!</p>
8.	<p align="center">Добавь последний звук [К].</p> 	<p>Добавь последний звук К!</p> <p>Повтори слово, выделяя звук К!</p>	<p>Картинки появляются на экране по щелчку</p>
9.	<p align="center">Сколько звуков [К] в каждом слове. Найди место звука [К] в слове.</p> 	<p>Назови слова!</p> <p>Сколько звуков К в каждом слове?</p> <p>Найди место звука К в слове!</p>	<p>Картинки появляются на экране по щелчку</p>
10.	<p align="center">К К К</p> <p align="center"><small>Угадай звук! Подними руку.</small></p> 	<p>Угадай звук!</p> <p>Подними руку!</p>	<p>Нажать на рупор, слышен звук.</p> <p>Нажать на букву, слышен звуковой ряд</p>
11.	<p align="center">Найди слова со звук [К'].</p> 	<p>Назови слова, выделяя звуки К и К'!</p> <p>Произнеси слова со звуком К' и определи место звука в слове!</p>	<p>Картинки появляются на экране по щелчку</p>
12.	<p align="center"><small>Pāreiza darbība ar lat.</small></p> <p align="center">Найди место звука [К'] в слове.</p> 	<p>Найди место звука К' в слове!</p>	<p>На интерактивной доске дети перетягивают кружочки в схему</p>
13.	<p align="center"><small>Pāreiza darbība ar lat.</small></p> <p align="center">Убери лишние.</p> 	<p>Назови слова, выделяя звуки К и К'!</p> <p>Убери лишнее!</p>	<p>Картинки появляются на экране по щелчку.</p> <p>При нажатии на картинку картинка исчезает</p>

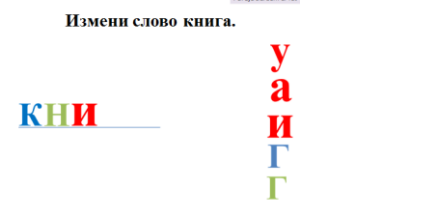

<p>14.</p>	<p style="text-align: center;"><small>Pārejo darbām ar lat.</small></p> <p style="text-align: center;">Подари подарки Кате и Кириллу.</p> 	<p>Подари подарки!</p>	<p>На интерактивной доске дети перетягивают картинки</p>
<p>15.</p>	<p style="text-align: center;">На что похожа буква К.</p> <p style="text-align: center;">Клюв раскрыла буква К- Хочет скушать паука. <small>О. Гофман</small></p> 	<p>На что похожа буква К?</p>	<p>Картинки появляются на экране по щелчку</p>
<p>16.</p>		<p>Получи подарок!</p>	<p>По щелчку</p>

Tēma: Skaņas Г, Г'. Burts Г

Attīstošie korekcijas uzdevumi:

- turpināt mācīt izrunāt vienādu pēc zilbju struktūras vārdu sēriju;
- mācīt saprast un precīzi izpildīt komandas (sarežģītu instrukciju izpratne);
- iemācīt skaidri izrunāt skaņas Г, Г', diferencēt tās pēc dzirdes un izrunas;
- turpināt mācīt rakstīt vienkāršus redzes diktātus.

Slaidis p. k.	Slaida attēls	Vingrinājumi vai uzdevumi	IT aktivitātes
2.	<p>Г Г Г</p> <p>Угадай звук Хлопни в ладоши</p> 	<p>Угадай звук! Хлопни в ладошки!</p>	<p>Нажать на рупор, слышен звук. Нажать на букву, слышен звуковой ряд</p>
3.	<p>Выполни задание.</p> <p><small>Pāreja darbām ar lat.</small></p> 	<p>Где голубь?</p>	<p>По щелчку голубь меняет место</p>
4.	<p>Добавь первый звук [Г].</p> 	<p>Добавь первый звук Г! Произнеси слово!</p>	<p>Картинки появляются на экране по щелчку</p>
5.	<p>Отгадай Угадай кто ?</p> <p>Голова на ножке, В голове- горошки.</p> <p>Стоит под елкой крошка- Только шапка да ножка.</p> 	<p>Отгадай загадки! Угадай, кто?</p>	<p>Картинки-отгадки появляются на экране по щелчку</p>
6.	<p>Добавь к целому слову первый звук [Г].</p> 	<p>Добавь к целому слову первый звук Г! Какое слово получится?</p>	<p>Картинки появляются на экране по щелчку</p>

7.	<p>Угадай чей голос? Хлопни в ладошки!</p> 	Угадай, чей голос? Хлопни в ладошки!	Нажать на рупор, слышен звук. Нажать на букву, слышен звуковой ряд
8.	<p>Назови первый звук.</p> <p>Обведи лишнее.</p> 	Назови слова, выделяя первый звук Г! Назови лишнее!	Картинки появляются на экране по щелчку
9.	<p>Подари подарок Гене и Гале.</p> 	Подари подарки!	На интерактивной доске дети перетягивают картинки
10.	<p>Один- много.</p> 	Назови слова, обрати внимание на звуки Г, Г!	Картинки появляются на экране по щелчку. Дети обводят картинку на интерактивной доске
11.	<p>Измени слово книга.</p> <p>у а и Г Г</p> 	Измени слово "книга", напиши, прочитай!	Дети на интерактивной доске перетягивают буквы
12.	<p>Подбери слова по первому слогу:</p> <p>га го</p> 	Подбери слова по первому слогу!	Картинки появляются на экране по щелчку
13.	<p>На что похожа буква Г.</p> <p>Букву Г я не боюсь. Г- не злой, а добрый гусь. О. Гофман</p> 	На что похожа буква Г?	Картинки появляются на экране по щелчку

Tēma: Skaņas X, X'. Burts X

Attīstošie korekcijas uzdevumi:

- iemācīt diferencēt pareizu un nepareizu pazīstama vārda izrunu (balstoties uz uzskati);
- iepazīstināt ar prievārdu *под*, mācīt atšķirt prievārdus *под*, *над* pēc nozīmes;
- iemācīt pareizi izrunāt skaņas X – X', diferencēt tās pēc dzirdes un izrunas;
- nostiprināt prasmes vārda zilbju analizē un sintēzē, mācīt atrast vārdus ar noteiktu zilbju skaitu;
- turpināt mācīt patstāvīgi veikt īsu vārdu pilnu skaņu zilbju analīzi, pārvērst vārdus;
- turpināt mācīt rakstīt redzes diktātus.

Slaidis p. k.	Slaida attēls	Vingrinājumi vai uzdevumi	IT aktivitātes
2.	<p>Предлоги ПОД, НАД.</p>	<p>Выполни команды! Что ты сделал? Куда положил мяч?</p>	<p>Дети на интерактивной доске перетягивают мяч</p>
3.	<p>Следи за птичкой.</p>	<p>Следи за птичкой!</p>	<p>По щелчку предмет движется, и слышится звук</p>
4.	<p>Вставить нужный предлог (на, под, по).</p>	<p>Вставить нужный предлог! Составь предложение!</p>	<p>На интерактивной доске дети перетягивают предлоги</p>
5.	<p>Угадай звук! Подними карточку.</p> <p>XXX</p>	<p>Угадай звук! Подними карточку!</p>	<p>Нажать на рупор, слышен звук. Нажать на букву, слышен звуковой ряд</p>
6.	<p>Договори последний звук.</p> <p>Отгадай.</p> <p>Летел, а не гол, забрал, а не гол, белый, а не голый. Но ответ все.</p> <p>Не вкусно без соли, не озеро без...</p>	<p>Договори последний звук! Отгадай загадки!</p>	<p>Картинки появляются на экране по щелчку</p>

7.	<p>Составь слово.</p> 	Составь слово!	Нажать на нотку, слышен звук
8.	<p>Угадай звук! Подними карточку.</p> <p>X X X</p> 	Угадай звук! Подними карточку!	Нажать на рупор, слышен звук. Нажать на букву, слышен звуковой ряд
9.	<p>Зачеркни лишнее.</p> 	Убери лишнее!	При нажатии на картинку картинка исчезает
10.	<p>Скажи на оборот.</p> 	Скажи наоборот!	Нажать на мячик, он летит к ребёнку, ребёнок нажимает на мячик, то летит обратно к ребёнку
11.	<p>На что похожа буква X.</p> <p>Хорошо хвалить, хихикать, Худо, хвастаться и хныкать. © Гофман</p> 	На что похожа буква X?	Картинки появляются на экране по щелчку

Tēma: Skaņas K–Г, K'–Г'; K–Х, K'–Х'

Attīstošie korekcijas uzdevumi:

- mācīt atšķirt no vairākiem vienādiem pēc zilbju sastāva vārdiem pēc skaņu sastāva atšķirīgu vārdu;
- precizēt prievārda *в* nozīmi, iepazīstināt ar prievārdu *из*;
- mācīt skaņu K – Г, K' – Г', K – Х, K' – Х' diferencēšanu pēc dzirdes, izrunas;
- nostiprināt zilbju un pozicionālo vārdu skaņu analīzes prasmi;
- turpināt mācīt patstāvīgi veidot teikumus no dotajiem vārdiem, izmantojot apgūtos prievārdus;
- mācīt analizēt vārdus ar diviem līdzskaņiem pēc kārtas.

Slaidis p. k.	Slaida attēls	Vingrinājumi vai uzdevumi	IT aktivitātes
2.	<p>Предлоги <i>в, из</i>.</p>	<p>Выполни действия с предметами! Ответь на вопросы!</p>	<p>Дети на интерактивной доске перетягивают мяч и книжку</p>
3.	<p>Замени звук [К] на звук [Г] в словах.</p>	<p>Замени в словах первый звук К на Г!</p>	<p>Картинки появляются на экране по щелчку</p>
4.	<p>Скажи на оборот.</p>	<p>Скажи наоборот!</p>	<p>Нажать на мячик, он летит к ребёнку, ребёнок нажимает на мячик, то летит обратно к ребёнку</p>
5.	<p>Выбери только те слова где есть звук [К] или звук [Г].</p>	<p>Выбери только те слова, где есть звуки К или Г!</p>	<p>Картинки появляются на экране по щелчку</p>
6.	<p>Убери лишнее.</p>	<p>Убери лишнее!</p>	<p>При нажатии на картинку картинка исчезает</p>

7.	<p>Побери слова к первому слогу:</p> <p>ки ги</p> 	Подбери слова к первому слогу!	Картинки появляются на экране по щелчку
8.	<p>Выбери картинки где есть звук [К] или звук [Х].</p> 	Выбери только те слова, где есть звук К] или Х!	Картинки появляются на экране по щелчку. Дети на интерактивной доске перетягивают картинки
9.	<p>Убери лишнее.</p> <p><small>Pāreiza darbām ar lat.</small></p> 	Убери лишнее!	При нажатии на картинку картинка исчезает
10.	<p>Замени звук [Х] на звук [К] в словах.</p> <p><small>Pāreiza darbām ar lat.</small></p> <p>МаХ → _____</p> <p>МоХ → _____</p> <p>ПуХ → _____</p> <p>УМ аМ КП КО К</p>	Замени в словах звук Х на К! Какие слова получились? Составить предложения с этими словами!	Дети на интерактивной доске перетягивают буквы
11.	<p>Закончи слово нужным слогом КИ или ХИ.</p> 	Закончить слова нужным слогом!	Картинки появляются на экране по щелчку
12.	<p>Составь слова под картинками.</p> <p><small>Pāreiza darbām ar lat.</small></p> <p>МММмааааХКККнуу</p>	Произнеси слова! Составь слова под картинками!	Дети на интерактивной доске перетягивают буквы
13.	<p>Следи за мухой.</p> 	Следи за мухой!	По щелчку предмет движется медленно, повторный щелчок, быстро в другую сторону

<p>14.</p>	<p><small>Pāreiza darbība ar lat.</small></p> <p>Составь слова под картинками.</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>ММММХХХХоаииуу</p>	<p>Произнеси слова! Составь слова под картинками!</p>	<p>Дети на интерактивной доске перетягивают буквы</p>
<p>15.</p>	<p><small>Pāreiza darbība ar lat.</small></p> <p>Составь слова под диктовку.</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>ММКОООМКХ ММКООаМКК</p>	<p>Составь слова под диктовку!</p>	<p>Дети на интерактивной доске перетягивают буквы</p>
<p>16.</p>	<p><small>Pāreiza darbība ar lat.</small></p> <p>Напиши слова.</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>ККИИННГгаи</p>	<p>Напиши слова! Прочитай! Выложи схему!</p>	<p>Дети на интерактивной доске перетягивают буквы и кружочки</p>
<p>17.</p>	<p><small>Pāreiza darbība ar lat.</small></p> <p>Чтение и списывание предложений.</p> <p>Вот Гога. У Гоги книга. Вот Дима.</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>У Димы книга. У Димы и Гоги книги.</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	<p>Чтение и списывание предложений</p>	<p>Дети на интерактивной доске пишут</p>

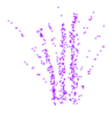
Tēma: Skaņas П – Т – К

Attīstošie korekcijas uzdevumi:

- turpināt mācīt atrast rindā vārdu, kas atšķiras no pārējiem pēc skaņu sastāva;
- mācīt skaņu П – Т – К diferencēšanu pēc dzirdes, izrunas;
- iepazīstināt bērnu ar prievārdu *по*, nostiprināt pareizu prievārdu *на, под* lietošanu runā;
- turpināt mācīt veikt skaņu zilbju analīzi vārdos ar diviem līdzskaņiem pēc kārtas;
- iepazīstināt ar jautājuma zīmes lietošanu teikuma beigās, vingrināties teikumu lasīšanā,ievērojot jautājuma un stāstījuma intonācijas.

Slaidis p. k.	Slaida attēls	Vingrinājumi vai uzdevumi	IT aktivitātes
2.	<p>Продолжи строчку.</p>	Выложи ряд!	На интерактивной доске дети перетягивают фигурки
3.	<p>Отгадай.</p>	Отгадай!	Картинки на экране появляются по очереди
4.	<p>Закончи слово(п, т, к).</p>	Закончи слово! П, Т, К	Картинки на экране появляются по очереди
5.	<p>Закончи слово(па, та, ка).</p>	Закончи слово! КА, ТА, ПА	Картинки на экране появляются по очереди
6.	<p>Составь предложение с предлогом по.</p>	Составь предложение с предлогом!	Показ слайда

7.	<p>Подбери слова к первому слогу (па, по, пы, пу).</p> 	Подбери слова к первому слогу!	Картинки на экране появляются по очереди
8.	<p>Подобрать слова к первому слогу (ка, ко, ку).</p> 	Подбери слова к первому слогу!	Картинки на экране появляются по очереди
9.	<p>Подобрать слова к первому слогу (та, то, ту).</p> 	Подбери слова к первому слогу!	Картинки на экране появляются по очереди
10.	<p>Найди звук [П],[Т],[К] в словах.</p> 	Найди звук в словах!	Картинки на экране появляются по очереди
11.	<p>Замени звук [К] на звук [Т] в словах.</p> <p>кочка точка кучка тучка</p> 	Замени в словах звук К на Т!	Картинки на экране появляются по очереди
12.	<p>Вставить нужный предлог (на, под, по).</p> <p>→ □ ● Pāreiza darbām ar lat.</p> <p>под под на на по по</p>	Вставить нужный предлог! Составить предложение!	На интерактивной доске дети перетягивают предлоги

13.	<p style="text-align: center;">Звуко - слоговой анализ.</p> 	Звуко-слоговой анализ слов со стечением согласных. Выложи схему из кружков! Выложи слова из букв, прочитай!	На интерактивной доске дети перетягивают кружочки, схемы и буквы
14.	<p style="text-align: center;">Кто тут?</p> <p>Тут птаха. Тут птахи. Тут Тима. Тут Том.</p> 	Прочитай предложения с соблюдением вопросительной и повествовательной интонации!	Картинки на экране появляются по очереди
15.		Салют	По щелчку

Tēma: Skaņas un burtu Э

Attīstošie korekcijas uzdevumi:

- mācīt atrast rindā vārdu, kas atšķiras no pārējiem pēc skaņu sastāva;
- mācīt atšķirt dzīvās būtnes no priekšmetiem, mācīt uzdot atbilstošus jautājumus: *Кмо это? Чмо это?*
- iemācīt skaidri izrunāt skaņu Э;
- vingrināties izrunāt sarežģītas zilbju struktūras vārdus;
- mācīt lasīt teikumus, ievērojot jautājuma un stāstījuma intonācijas;
- iemācīt atspoguļot jautājuma un stāstījuma intonācijas, rakstot ar punktu un jautājuma zīmi.

Slaidis p. k.	Slaida attēls	Vingrinājumi vai uzdevumi	IT aktivitātes
2.	<p>Отгадай.</p> <p>Живет без тела, Говорит без языка. Никто его не видит, А всякий слышит.</p> <p>Э</p>	<p>Отгадай загадку! Угадай! Хлопни в ладошки!</p>	<p>Картинка-отгадка появляется по щелчку. По щелчку появляется звук. Нажать на букву Э, слышен звуковой ряд</p>
3.	<p>Сколько звук [Э] в словах.</p> <p>5</p>	<p>Произнеси слова, выделяя звук Э! Сколько звуков Э в словах?</p>	<p>Картинки на экране появляются по щелчку. Цифра-отгадка появляется по щелчку</p>
4.	<p>Прочитай и повтори серию слогов.</p> <p>птэ – ктэ – бдэ - гдэ</p> <p>ктэ – бдэ – птэ - гдэ</p> <p>бдэ – ктэ – гдэ - птэ</p> <p>гдэ – бдэ – птэ - ктэ</p>	<p>Прочитай и повтори серию слогов!</p>	<p>Серия слогов появляется по щелчку</p>
5.	<p>Сосчитай сколько слогов. Какое слово лишнее.</p> 	<p>Сосчитай, сколько слогов в ряду слов, и скажи, что лишнее!</p>	<p>Ответ-картинка исчезает с экрана по щелчку</p>
6.	<p>Обведи лишнее.</p> 	<p>Обведи лишнее!</p>	<p>На интерактивной доске обводят картинку</p>

7.	<p>Скажи по слогам. Определи самое длинное и самое короткое слово.</p> 	<p>Скажи по слогам! Определи самое короткое и самое длинное слово!</p>	<p>Картинки на экране появляются по щелчку</p>
8.	<p>Ответ на вопрос.</p> <p>Кто это? Что это?</p> 	<p>Ответ на вопрос!</p>	<p>На интерактивной доске дети перетягивают картинки</p>
9.	<p>Зачеркни лишнее</p> 	<p>Зачеркни лишнюю картинку!</p>	<p>На интерактивной доске дети зачёркивают картинку</p>
10.	<p>На что похожа буква Э.</p> <p>Буква Э открыла рот: То ль зевает, то ль поет. О. Герман</p> 	<p>На что похожа буква Э?</p>	<p>Картинки на экране появляются по щелчку</p>
11.	<p>Это кто? Это кто тут?</p> <p>Это кот. Это Эдик. Это муха.</p> 	<p>Прочитай вопрос! Прочитай ответ! Проверь себя!</p>	<p>Вопросы, ответы и картинки на экране появляются по щелчку</p>
12.		<p>Ура!</p>	<p>По щелчку</p>

Tēma: Skaņas C, C'. Burts C

Attīstošie korekcijas uzdevumi:

- turpināt mācīt atrast rindā vārdu, kas atšķiras no pārējiem ar savu zilbju struktūru;
- iemācīt pareizi izrunāt skaņas C un C', diferencēt pēc dzirdes un izrunā;
- mācīt aizstāt skaņas vārdos par skaņu C dažādās pozīcijās, sekot līdzī vārda nozīmes izmaiņām, mainot tajā vienu skaņu;
- iepazīstināt ar prievārdiem c, co, vingrināties to lietošanā;
- mācīt paplašināt teikumus, saskaitīt vārdus tajos;
- mācīt analizēt vārdus un teikumus.

Slaidis p. k.	Slaida attēls	Vingrinājumi vai uzdevumi	IT aktivitātes
2.	<p>Посчитай сколько слогов. Какое слово лишнее.</p>	<p>Внимательно прослушай ряд слов и назови слово, которое отличается от остальных по своему слоговому составу!</p>	<p>Картинки появляются на экране по щелчку. По щелчку одна картинка в ряду исчезает</p>
3.	<p>ССС</p> <p>Угадай звук! Хлопни в ладоши.</p>	<p>Угадай звук! Хлопни в ладошки!</p>	<p>Нажать на рупор, слышен звук барабана. Нажать на букву С, слышен звуковой ряд</p>
4.	<p>Закончи слово слогом:</p> <p>СА СЫ СОК</p>	<p>Закончи слово слогом!</p>	<p>Картинки на экране появляются по очереди</p>
5.	<p>Отгадай.</p> <p>Не говорит, не поет, А кто мозгами идет, Она знает лает.</p> <p>Белый камень во рту тает.</p> <p>На дне, где тихо и темно, Лежит усатое бревно.</p> <p>Под крашей - четыре ножки, На краше - суп да ложки.</p>	<p>Отгадай загадки!</p>	<p>Слово отгадка появляется по щелчку</p>
6.	<p>Сосчитай сколько звуков [С].</p>	<p>Произнеси слова, выделяя звук С! Сосчитай, сколько раз встречается звук С в словах!</p>	<p>Картинки на экране появляются по очереди</p>

7.	<p>Зачеркни лишнее.</p> 	Зачеркни лишнее!	По щелчку проверка
8.	<p>Посуда на звук [С].</p> 	Назови картинки! Найди слова на звук С!	Картинки на экране появляются по очереди
9.	<p>Замени первый звук в слове на звук [С].</p> <p>мух сух дом сох лес сох</p> 	Замени первый звук в слове на звук С!	Картинки на экране появляются по очереди
10.	<p>Замени третий звук в слове на звук [С].</p> <p>марка маска парта паста лес лес</p> 	Замени третий звук в слове на звук С!	Картинки на экране появляются по очереди
11.	<p>Угадай звук!</p> <p>Угадай звук! Хлопни в ладоши.</p> 	Угадай звук! Хлопни в ладошки!	Нажать на рупор, слышен звук барабана. Нажать на букву С, слышен звуковой ряд
12.	<p>Какой одинаковый звук в словах.</p> 	Какой одинаковый звук во всех этих словах?	Картинки на экране появляются по щелчку
13.	<p>Выбери те слова где есть звук [С*]. Сосчитай.</p> 	Назови слова, выделяя звук С*! Сосчитай, сколько звуков С*!	Картинки на экране появляются по очереди. Ответ-цифра появляется на экране по щелчку

<p>14.</p>	<p><small>Pāreja darbām ar lat.</small></p> <p>Назови слово и найди ему схему.</p> 	<p>Назови слово и найди ему схему!</p>	<p>Перетягивание картинки на интерактивной доске.</p>
<p>15.</p>	<p><small>Pāreja darbām ar lat.</small></p> <p>Убери лишнее.</p> 	<p>Убери лишнее!</p>	<p>На интерактивной доске нажимают на слово, и оно исчезает с экрана</p>
<p>16.</p>	<p><small>Pāreja darbām ar lat.</small></p> <p>Отнеси в домик.</p> 	<p>Произнеси слова, выделяя звук С, С'!</p> <p>Отнеси в домик с тем звуком, который слышится в словах!</p>	<p>Перетягивание картинок на интерактивной доске</p>
<p>17.</p>	<p>Большой - маленький.</p> 	<p>Большой-маленький</p>	<p>Картинки на экране появляются по щелчку</p>
<p>18.</p>	<p><small>Pāreja darbām ar lat.</small></p> <p>Предлоги с, со.</p> 	<p>Выполни задание!</p> <p>Что ты сделал?</p>	<p>Картинки на экране появляются по щелчку.</p> <p>Перетягивание картинок на интерактивной доске</p>
<p>19.</p>	<p><small>Pāreja darbām ar lat.</small></p> <p>Составь предложение.</p> <p>со с</p>	<p>Составь предложение!</p> <p>Поставь нужный предлог!</p>	<p>Перетягивание картинок на интерактивной доске</p>
<p>20.</p>	<p>На что похожа буква С.</p> <p>Букву С писать мне просто. С как серп, кривой и острый. О. Гофман</p> 	<p>На что похожа буква С?</p>	<p>Картинки на экране появляются по щелчку</p>

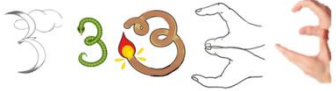
21.	<p>Составь слова и схемы.</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>Смсаиок</p>	<p>Составь схему слова! Составь слово! Прочитай! Напиши!</p>	<p>Перетягивание букв и кружочков на интерактивной доске</p>
22.	<p>Составь слова и схемы.</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>ТТККааааыссНН</p>	<p>Составь схему слова! Составь слово! Прочитай! Напиши!</p>	<p>Перетягивание букв и кружочков на интерактивной доске</p>
23.	<p>Чтение и списывание предложения.</p> <p>Вот Сима. У Симы стакан. У Симы сок.</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>У Тимы и Димы стаканы. Там сок.</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	<p>Прочитай! Спиши! Сколько слов в предложении? Найди и назови предлог!</p>	<p>Письмо на интерактивной доске</p>
24.		<p>Сюрприз</p>	<p>По щелчку</p>

Tēma: Skaņas 3, 3'. Burts 3

Attīstošie korekcijas uzdevumi:

- mācīt salīdzināt vārdus pēc zilbju skaņu sastāva;
- iemācīt pareizi izrunāt skaņas 3 un 3', diferencēt pēc dzirdes un izrunas;
- nostiprināt prasmes skaņu zilbju vārdu analīzē;
- turpināt mācīt veidot teikumus ar noteiktu vārdu, izmantojot zināmos prievārdus, kā arī pārveidot deformētās frāzes;
- mācīt analizēt vārdus, teikumus ar šiem vārdiem;
- iepazīstināt ar prievārdiem *za, uz-za*, vingrināties to lietošanā.

Slaidis p. k.	Slaida attēls	Vingrinājumi vai uzdevumi	IT aktivitātes
2.	Следи за бабочкой. 	Следи за бабочкой!	По щелчку предмет движется
3.	333 Угадай звук. Топни ножкой. 	Угадай слово! Топни ножкой!	Нажать на рупор, слышен звук барабана. Нажать на букву 3, слышен звуковой ряд
4.	Закончи слова слогами: за зы Подобрать слово к его началу: ЗА 	Закончи слова слогами! Подбери слово к его началу!	Картинки на экране появляются по щелчку
5.	Отгадай загадки. 	Отгадай загадки!	Картинки-отгадки на экране появляются по щелчку
6.	Предлоги за, из-за. из-за за	Составь предложение!	По щелчку на экране движутся предметы

7.	<p>333</p> <p>Угадай звук. Махни головой.</p> <p>З</p>	Угадай слово! Махни головой!	Нажать на рупор, слышен звук барабана. Нажать на букву З, слышен звуковой ряд
8.	<p>Скажи на оборот.</p> 	Скажи наоборот!	Нажать на мячик, он летит ребёнку. Ребёнок нажимает на мячик...
9.	<p>Убери лишнее.</p> 	Убери лишнее!	На интерактивной доске нажимают на слово и оно исчезает с экрана
10.	<p>Назови лишнее слово.</p> 	Назови лишнее!	На интерактивной доске нажимают на слово, и оно исчезает с экрана
11.	<p>На что похожа буква З.</p> <p>З загнулась, как змея, Но ей не загнуть меня. О. Гофман</p> 	На что похожа буква З?	Картинки на экране появляются по щелчку
12.	<p>Чтение и списывание предложения.</p> <p>Вот Зина. У Зины зонт. Вот Дима.</p> <p>У Димы зонт. У Зины и Димы зонты.</p>	Прочитай! Сколько слов в предложении? Спиши предложение!	Пишут на интерактивной доске

Tēma: Skaņas C – 3, C' – 3'

Attīstošie korekcijas uzdevumi:

- attīstīt valodas un atskaņu sajūtu;
- mācīt diferencēt skaņas C – 3, C' – 3' pēc dzirdes, izrunas;
- mācīt vārdu skaņas un zilbju sintēzi;
- mācīt noteikt teikumā vārdus ar noteiktu skaņu;
- mācīt salīdzināt vārdus pēc skaņu sastāva, analizēt teikumus ar šiem vārdiem.

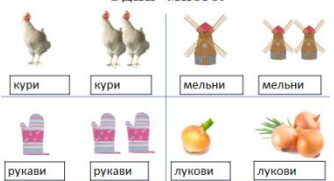

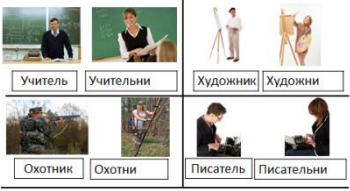
Slaidis p. k.	Slaida attēls	Vingrinājumi vai uzdevumi	IT aktivitātes
2.	Следи за лисой. 	Следи за лисой!	По щелчку предмет движется
3.	Составь слово. 	Слушай внимательно! Составь слово!	При щелчке слышен звуковой ряд, и после повторного щелчка появляется картинка-отгадка
4.	Угадай слово. 	Слушай внимательно! Составь слово!	При щелчке слышен звуковой ряд, и после повторного щелчка появляется картинка-отгадка
5.	Закончи слово нужным слогом СЫ или ЗЫ. 	Закончи слово! Повтори слово, выделяя звук! Скажи в ед. числе!	Картинки на экране появляются по щелчку
6.	Обведи лишнее. 	Подумай. Обведи лишнее.	Картинки на экране появляются по щелчку.

7.	<p>Замени звук [С] на [З].</p> <p>суп зуб коса коза</p> <p>ром ром саба зэба</p> 	Замени в слове звук С на З!	Картинки на экране появляются по щелчку
8.	<p>Составь слово.</p> 	Слушай внимательно! Составь слово из услышанных звуков!	Картинки-ответы на экране появляются по щелчку
9.	<p>Чтение и списывание предложения.</p> <p><small>Писать по слогам</small></p> <p>Вот Степа. У Степы лиса. Вот Лиза. У Лизы коза.</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>Тут Лиза и Степа. У Лизы лиса и коза. У Степы лиса и коза.</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	Прочитай! Сколько слов в предложении? Спиши предложение!	Пишут на интерактивной доске

Tēma: Skaņa un burts Ц

Attīstošie korekcijas uzdevumi:

- turpināt attīstīt valodas un atskaņu sajūtu;
- iemācīt pareizi izrunāt skaņu Ц;
- pilnveidot skaņu, zilbju analīzes prasmes;
- turpināt mācīt veidot teikumus ar doto vārdu;
- mācīt noteikt tekstā vārdus ar noteiktu skaņu;
- vingrināties vārdu darināšanā un pārveidošanā.

Slaidis p. k.	Slaida attēls	Vingrinājumi vai uzdevumi	IT aktivitātes
2.	<p style="text-align: center;">ЦЦЦ</p> <p>• Угадай звук.</p> <p style="text-align: center;">Ц</p>	<p>Будь внимательным! Угадай звук! Топни ножкой!</p>	<p>Нажать на рупор, слышен звук. Нажать на букву Ц, слышен звуковой ряд</p>
3.	<p style="text-align: center;">Закончить слово.</p> <p>Ц</p> <p>ЦА</p> 	<p>Закончи слово на звук, слог! Повтори всё слово, выделяя этот звук, слог!</p>	<p>Картинки-ответы появляются на экране по щелчку</p>
4.	<p style="text-align: center;">Один- много.</p> <p><small>Pārņirz darbām ar lat.</small></p> <p>ца ца ца ца цы цы цы цы</p>	<p>Посмотри внимательно на картинки! Назови! Допиши последний слог!</p>	<p>Картинки появляются по щелчку. На интерактивной доске перетаскивают слоги</p>
5.	<p style="text-align: center;">Большой- маленький.</p> 	<p>Назови слова ласково!</p>	<p>Картинки появляются по одной по щелчку</p>
6.	<p style="text-align: center;">Назови женскую профессию.</p> <p><small>Pārņirz darbām ar lat.</small></p> <p>ца ца ца ца</p>	<p>Назови профессию, а затем назови ее в женском роде, выделяя голосом последний слог! Допиши слово!</p>	<p>Картинки по очереди появляются на экране. Слоги перетягивают на интерактивной доске</p>

7.	<p>Отгадать загадку.</p> <p>Нарядные сестрички Весь день гостей встречают, Медом угощают.</p> <p>Японка в желтой шубке, Прощайте, две скарлатины.</p> 	<p>Зачеркни лишнее.</p> 	<p>Отгадай загадку! Зачеркни лишнее!</p>	<p>Картинки по очереди появляются на экране</p>
8.	<p>Выбери слова где есть звук [Ц].</p> <p>6</p>		<p>Назови слова! Сколько слов, где есть звук Ц?</p>	<p>Картинки по очереди появляются на экране. Цифра-ответ появляется по щелчку</p>
9.	<p>Чего не стало?</p> <p><small>Pāreja darbām ar lat.</small></p> 		<p>Посмотри внимательно! Чего не стало?</p>	<p>Картинки по очереди появляются на экране. На интерактивной доске сами могут передвинуть предметы</p>
10-12.	<p>Что изменилось?</p> <p><small>Pāreja darbām ar lat.</small></p> 		<p>Что изменилось на картинке?</p>	<p>Картинки по очереди появляются на экране. На интерактивной доске сами могут передвинуть предметы</p>
13.	<p>На что похожа буква Ц.</p> <p>Что за хвостик на конце- На конце у буквы Ц? Этот хвостик не вяляет, Комаров не отгоняет. О. Гофман</p> 		<p>На что похожа буква Ц?</p>	<p>Картинки по очереди появляются на экране</p>
14.			<p>Молодец!</p>	<p>По щелчку</p>

Tēma: Skaņas Ц – С

Attīstošie korekcijas uzdevumi:

- mācīt skaņu Ц – С diferencēšanu pēc dzirdes, izrunas;
- turpināt pilnveidot skaņu, zilbju analīzes un sintēzes prasmes, attīstīt fonemātiskos priekšstatus;
- turpināt attīstīt atskaņu un valodas sajūtu.

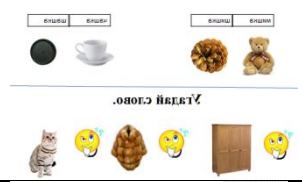

Slaidis p. k.	Slaida attēls	Vingrinājumi vai uzdevumi	IT aktivitātes
2.	<p>Каким звуком надо закончить слова.</p> <p>Замени звук [С] на [Ц].</p> 	<p>Закончи слова, выделяя последний звук в слове! Замени звук С на Ц! Какое слово получилось?</p>	<p>Картинки появляются на экране по щелчку</p>
3.	<p>Закончи слово нужным слогом:</p> <p>ЦА или СА </p> <p>ЦО или СО </p> <p>ЦЫ или СЫ </p>	<p>Выбери, каким слогом ты закончишь слово!</p>	<p>Картинки появляются на экране по щелчку</p>
4.	<p>Махни головой.</p> <p>Составь слово.</p> 	<p>Махни головой, когда услышишь звук С! Соедини услышанные звуки в одно слово! Что получилось?</p>	<p>Нажать на букву, слышен звуковой ряд. Нажать на нотку, слышен голос</p>
5.	<p>Назови лишнее слово.</p> 	<p>Назови слова! Что лишнее и почему?</p>	<p>Картинки появляются на экране по щелчку. Можно убрать на интерактивной доске лишнюю картинку</p>
6.	<p>Назови слова со звуком [С] и [Ц].</p> 	<p>Произнеси слова! Назови слова со звуком С, выделяя звук голосом! Назови слова со звуком Ц, выделяя звук голосом!</p>	<p>Картинки появляются на экране по щелчку</p>
7.	<p>Найди слова со звуком [С] и [Ц], и подчеркни их.</p> <p>Лариса идет на улицу. У сони теплые рукавицы. В лесу живут зайцы. Саня поцарапал палец. Соня купила яйца.</p>	<p>Найди слова со звуком С! Подчеркни! Найди слова со звуком Ц! Подчеркни!</p>	<p>Подчёркиваем на интерактивной доске</p>

8.	<p style="text-align: center;"><small>Рисунок можно не рисовать.</small></p> <p style="text-align: center;">Звуковой анализ.</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>ссыуупп</p>	<p>Составь слово под диктовку! Проведи звуковой анализ! Напиши!</p>	<p>На интерактивной доске перетягиваем буквы и кружочки</p>
9.	<p style="text-align: center;"><small>Рисунок можно не рисовать.</small></p> <p style="text-align: center;">Звуковой анализ.</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>ыа ппцц</p>	<p>Составь слово под диктовку! Проведи звуковой анализ! Напиши!</p>	<p>На интерактивной доске перетягиваем буквы и кружочки</p>

Tēma: Skaņa un burts **Ш**

Attīstošie korekcijas uzdevumi:

- iemācīt pareizi izrunāt skaņu **Ш**;
- mācīt noteikt skaņu secību vārdos, pilnveidot analītiski sintētiskās darbības iemaņas, attīstīt zilbju skaņu priekšstatus;
- mācīt patstāvīgi veikt vārdu skaņu, zilbju analīzi;
- mācīt pārveidot vārdus;
- mācīt lasīt teikumus, atrast teikumos pazīstamos prievārdus.

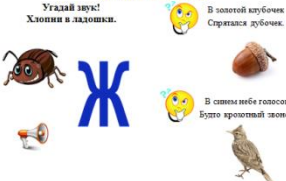

Slaidis p. k.	Slaida attēls	Vingrinājumi vai uzdevumi	IT aktivitātes
2.		<p>Слушай внимательно! Узнай звук! Топни ножкой!</p>	<p>Нажать на рупор, слышен звук. Нажать на букву Ц, слышен звуковой ряд</p>
3.	<p>Отгадай.</p> <p>Сколу вярван, Не вярван на локон.</p> <p>Растет на суку, Голова в локон.</p> <p>Бел На се</p> <p>ША ШИ ШУ ШИ</p> 	<p>Отгадай загадки! Вспомни слова, начинающиеся на слоги...!</p>	<p>Картинки-ответы появляются на экране по щелчку</p>
4.	<p>Закончить слово слогом ША, ШИ.</p> 	<p>Закончи слово слогом...! Произнеси слова, выделяя звук голосом! Закончи слово слогом ША (ШИ)! Какие слова получились? Какой из этих слогов образует множественное число существительных? Составь предложение!</p>	<p>Картинки появляются на экране по щелчку</p>
5.	<p>..[Ш] ждас ви жвалогс я ждас ййаврэн шнэмвг</p> <p>шпавшш шпавшш</p> <p>шпавшш шпавшш</p> <p>..овогс йвдвгтг</p> 	<p>Замени первый звук в словах на звук Ш! Какие слова получились? Составить предложения с каждой парой слов! Угадай слово!</p>	<p>Картинки появляются на экране по щелчку. По щелчку слышен голос и появляется слово-ответ</p>
6.	<p>Найди место звука [Ш] в слове.</p> 	<p>Назови слова-картинки! Произнеси, выделяя звук Ш! Какая схема подходит к слову?</p>	<p>Картинки появляются на экране по щелчку</p>

7.	<p>На что похоже на букву Ш.</p> <p>Буква Ш с тремя шинами – Не хватай ее руками. О. Гофман</p> 	На что похожа буква Ш?	Картинки появляются на экране по щелчку
8.	<p>Звуковой анализ.</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>шш аа ФКбу</p>	Составь слово под диктовку! Проведи звуковой анализ! Напиши!	На интерактивной доске перетягиваем буквы и кружочки
9.	<p>Чтение и списывание предложения.</p> <p>Вот Даша. У Даши шуба. Шубу в шкафу.</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>Кошка под шкафом. Кот за шкафом.</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	Прочитай! Сколько слов в предложении? Найди предлог! Спиши предложение!	Пишут на интерактивной доске

Tēma: Skaņa un burts Ж

Attīstošie korekcijas uzdevumi:

- attīstīt dzirdes uzmanību un loģisko domāšanu, risinot loģikas uzdevumus;
- iemācīt pareizi izrunāt skaņu Ж;
- turpināt mācīt noteikt skaņu secību noteiktā vārdā;
- pilnveidot analītiski sintētiskās darbības iemaņas, attīstīt zilbju skaņu priekšstatus;
- attīstīt dzirdes, runas atmiņu;
- turpināt mācīt veidot teikumus no dotajiem vārdiem;
- mācīt patstāvīgi veikt vārdu skaņu, zilbju analīzi.

Slaidis p. k.	Slaida attēls	Vingrinājumi vai uzdevumi	IT aktivitātes
2.	Следи за кузнечиком. 	Следи за кузнечиком!	По щелчку предмет движется
3.	Угадай звук! Хлопни в ладошки. Ж В золотой клубочек Спрятался зубочек. В синем небе голубок, Будто крошечный звонок. 	Угадай звук! Хлопни в ладошки! Отгадай загадки!	Нажать на рупор, слышится звук. При нажатии на букву Ж, слышится звуковой ряд
4.	Подобрать слова, заканчивающиеся на слог: ЖИ ЖА 	Доскажи словечко! Повтори, выделяя последний слог!	По щелчку появляется картинка
5.	Найди звук [Ж]. 	Назови слова! Сколько слов со звуком Ж? Найди место звука Ж в слове!	По щелчку по одной появляются картинки. Цифра-отгадка появляется на экране последней
6.	Кто? Что? 	Игры со словами	При нажатии мячик движется в другую сторону

7.	<p>Большой – маленький.</p> 	<p>Назови предмет! Скажи ласково!</p>	<p>По щелчку появляется картинка. Повторный щелчок, картинка увеличивается</p>
8.	<p>Замени первый звук в словах на звук [Ж].</p> <p>дух жук билет жлет</p> <p>баба жаба жуток жуток</p> 	<p>Замени первый звук на звук Ж! Произнеси пары слов!</p>	<p>Картинка вместе со словом появляется по щелчку</p>
9.	<p>Подобрать слова, начинающиеся на слог [ЖА].</p> <p>жа </p> <p>жу </p> <p>жи </p>	<p>Доскажи словечко! Повтори слово, которое получилось!</p>	<p>По щелчку появляется картинка</p>
10.	<p>На что похожа буква Ж.</p> <p>Ж похожа на жука, Это-Ж, Только не жужжит пока. А это-К, О. Гофман Целый жук и полжука.</p> 	<p>На что похожа буква Ж?</p>	<p>По щелчку появляется картинка</p>
11.	<p>Чтение и списывание предложения</p> <p>Вот Дима и Ната. У Димы жук.</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>У Наты жаба. У Димы и Ната жук и жаба.</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	<p>Прочитай! Спиши! Сколько слов в предложении? Сколько предложений?</p>	<p>Письмо на интерактивной доске</p>

Tēma: Skaņas Ш – Ж

Attīstošie korekcijas uzdevumi:

- turpināt mācīt risināt loģikas uzdevumus. Attīstīt dzirdes uzmanību un loģisko domāšanu;
- mācīt diferencēt skaņas Ш un Ж pēc dzirdes, izrunas;
- turpināt mācīt noteikt skaņu secību vārdos, pilnveidot zilbju skaņu analīzes prasmes;
- vingrināties izrunāt vārdus ar sarežģītu zilbju struktūru;
- iepazīstināt ar ШИ, ЖИ pareizrakstības noteikumiem;
- mācīt pārveidot vārdus.

Slaidis p. k.	Slaida attēls	Vingrinājumi vai uzdevumi	IT aktivitātes
2.	<p>Поймай звук.</p> <p>Назови лишнее слово.</p> <p>Узнай по описанию.</p> <p>Скажи по слогам.</p> 	<p>Поймай звук! Узнай по описанию! Назови лишнее слово! Скажи по слогам!</p>	<p>Нажать на букву Ж, слышен звуковой ряд. Нажать на нотку, слышен голос. Картинка появляется по щелчку</p>
3.	<p>Скажи на оборот.</p> 	<p>Скажи наоборот!</p>	<p>При нажатии мячик движется в другую сторону</p>
4.	<p>Закончи слово подходящим слогом ШИ или ЖИ.</p> 	<p>Договори словечко!</p>	<p>Картинка появляется по щелчку</p>
5.	<p>Назови, кто это?</p> 	<p>Кто это?</p>	<p>Картинка появляется по щелчку</p>
6.	<p>Подари подарки Жене и Шуре.</p> 	<p>Подари подарки Жене и Шуре!</p>	<p>Перетягивание картинок на интерактивной доске</p>

7.	<p align="center">Скороговорки.</p> <p align="center">У ежа – ежата, у ужа - ужата.</p> <hr/> <p align="center">Шесть мышат в камышах шушат.</p> <p>6 </p>	Скажи быстро!	Картинка появляется по щелчку
8.	<p>Чтение и списывание предложения.</p> <p align="center">У Луши ужи. У Луши жук.</p> <hr/> <hr/> <hr/> <p align="center">У Жанны жаба. А жаба в камышах.</p> <hr/> <hr/> <hr/>	Прочитай! Спиши! Сколько предложений? Сколько слов в предложении?	Письмо на интерактивной доске

8.	<p style="text-align: center;"><small>Упражнение 10</small></p> <p>Чтение и списывание предложения</p> <p>Саша, сушка. У Саши сушка.</p> <hr/> <hr/> <p>Жанна, сушка. У Жанны сушка.</p> <hr/> <hr/>	<p>Прочитай! Спиши! Сколько предложений? Сколько слов в предложении?</p>	<p>Письмо на интерактивной доске</p>
----	---	--	--------------------------------------

Tēma: Skaņas 3 – Ж

Attīstošie korekcijas uzdevumi:

- mācīt uzmanīgi ieklausīties pieaugušo runā, labot kļūdas lietvārdu locījuma galotņu nepareizā lietojumā;
- mācīt skaņu 3 – Ж diferencēšanu pēc dzirdes, izrunas;
- mācīt patstāvīgi analizēt vārdus; pilnveidot analītiski sintētiskās darbības prasmes;
- mācīt noteikt skaņu secību vārdā;
- mācīt atšķirt pareizu un traucētu skaņu izrunu citu cilvēku runā;
- iepazīstināt ar prievārda *между* lietošanu.

Slaidis p. k.	Slaida attēls	Vingrinājumi vai uzdevumi	IT aktivitātes
2.	Следи за жуком. 	Следи за звуком!	По щелчку предмет движется
3.	 Обведи лишнее.	Хлопни в ладошки! Отгадай загадки! Назови предметы! Обведи лишнее!	Нажать на букву Ж, слышен звуковой ряд. На интерактивной доске обводят картинку
4.	 Предлог между:	Игры с предметами. Выполни инструкцию!	Перетягивание предметов на интерактивной доске
5.	 Предлог между:	Игры с предметами. Выполни инструкцию!	Перетягивание предметов на интерактивной доске
6.	Составь слово. 	Составь слово!	По щелчку слышен звуковой ряд
7.	Закончи слово слогом: ЖА или ЗА ЖИ или ЗИ 	Доскажи словечко!	Картинка появляется по щелчку

<p>8.</p>	<p>Звуковой анализ</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>К К О О Ы Я З Ж</p>	<p>Составь слова под диктовку! Сделай звуко-буквенный анализ слова!</p>	<p>Перетягивание кружочков и букв на интерактивной доске</p>
<p>9.</p>	<p>Чтение и списывание предложения</p> <p>Тут Зоя. У Зои жуки. Вот Дима.</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>У Димы козы. У Зои и Димы жуки и коза.</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	<p>Прочитай! Спиши! Сколько предложений? Сколько слов в предложении?</p>	<p>Письмо на интерактивной доске</p>

Tēma: Skaņu un burtu Ч

Attīstošie korekcijas uzdevumi:

- mācīt atšķirt pēc dzirdes pareizu un nepareizu darbības vārdu personas galotņu lietošanu;
- iemācīt pareizi izrunāt skaņu Ч;
- pilnveidot analītiski sintētiskās darbības iemaņas, attīstīt fonemātiskos priekšstatus;
- vingrināt bērnu vārdu darināšanā;
- iepazīstināt ar jēdzieniem “vārds”, “tēva vārds”, “uzvārds”; atcerēties personvārdu pareizrakstības noteikumus;
- iepazīstināt ar prievārda *через* lietošanu;
- mācīt patstāvīgi veikt vārdu zilbju skaņu analīzi;
- mācīt pārveidot vārdus, izmantojot sagriežamās ābece burtus, lasīt un rakstīt īsus teikumus drukātiem burtiem.

Slaidis p. k.	Slaida attēls	Vingrinājumi vai uzdevumi	IT aktivitātes
2.		Угадай звук! Поймай звук!	Нажать на букву Ч, слышен звуковой ряд. Нажать на рупор, слышен звук. Картинка появляется по щелчку
3.		Назови слова, выделяя звук Ч!	Картинки появляются по щелчку
4.		Доскажи словечко! Замени звуки!	Картинки появляются по щелчку
5.		Отгадай загадки!	Картинки появляются по щелчку
6.		Назови предмет ласково!	Картинки появляются по щелчку

7.	<p>Найди место звука [Ч] в слове.</p> 	Найди место звука в слове!	Картинки появляются по щелчку. Кружочки перетягиваем на интерактивной доске
8.	<p>Предлог <i>через</i>.</p> 	Составь предложение и выполни действие!	Предметы перетягиваем на интерактивной доске
9.	<p>На что похоже на букву Ч.</p> <p>С арифметикой я в мире: Ч похожа на четыре. О. Гофман</p> 	На что похожа буква Ч.	Картинки появляются по щелчку
10.	<p>Звуковой анализ.</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>ччссаяа</p>	Составь слова под диктовку! Сделай звуко-буквенный анализ слова!	Перетягивание кружочков и букв на интерактивной доске
11.	<p>Преобразуй слова.</p> <p>а<u>ч</u>ка о<u>ч</u>ка у<u>ч</u>ка</p> <p><u>д</u> <u>к</u> <u>п</u> <u>т</u> <u>б</u> <u>м</u></p>	Придумай слова с буквами! Прочитай!	Перетягивание букв на интерактивной доске

Tēma: Skaņas Ч – Т'

Attīstošie korekcijas uzdevumi:

- mācīt uzmanīgi ieklausīties pieaugušā runā, atrast un labot kļūdas darbības vārdu personas galotņu lietošanā;
- mācīt diferencēt skaņas Ч – Т' pēc dzirdes, izrunas;
- pilnveidot analītiski sintētiskās darbības prasmes;
- attīstīt dzirdes, runas atmiņu;
- vingrināties vārdu darināšanā.

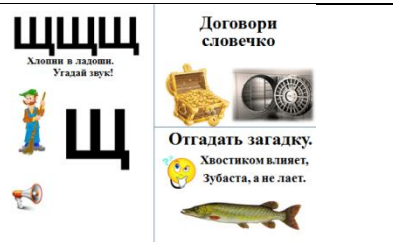
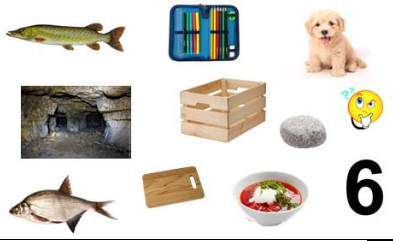

Slaidis p. k.	Slaida attēls	Vingrinājumi vai uzdevumi	IT aktivitātes
2.	<p>Исправь ошибки.</p>	Исправь ошибки!	По щелчку слышен голос, и качается картинка
3.	<p>Почему лишнее?</p>	Найди лишнее слово и объясни, почему!	При нажатии на картинку она исчезает
4.	<p>Замени звук [Ч] на звук[Т'].</p>	Замени звуки! Произнеси слова, выделяя в слове звуки Ч, Т'!	Картинки появляются по щелчку
5.	<p>Исправь ошибки. Поймай звук</p>	Слушай предложение и исправь ошибки! Поймай звук!	При щелчке слышен голос. При нажатии на букву Ч слышен звуковой ряд
6.	<p>Скажи на оборот.</p>	Скажи наоборот!	При нажатии мячик движется в другую сторону

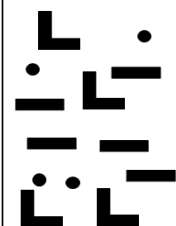

<p>7.</p>	<p style="text-align: center;">Pāreiza darbība ar lat.</p> <p style="text-align: center;">Разложи предметы на две стопки.</p> <p style="text-align: center;">[Ч] [Г]</p> <hr/> 	<p>Подумай, куда положить предмет-картинку!</p>	<p>Перетягивание картинок на интерактивной доске</p>
-----------	--	---	--

Tēma: Skaņu un burtu Ц

Attīstošie korekcijas uzdevumi:

- mācīt uzmanīgi ieklausīties pieaugušā runā, atšķirt pēc dzirdes pareizu un nepareizu darbības vārdu laika formu lietošanu;
- iemācīt izrunāt skaņu Ц;
- mācīt noteikt skaņu skaitu vārdā pēc dzirdes bez vizuāla atbalsta;
- pilnveidot analītiski sintētiskās darbības prasmes;
- mācīt veidot vienkāršu teikumu shēmas bez prievārda, noteikt vārda vietu teikumā;
- vingrināties izrunāt vārdus ar sarežģītu zilbju struktūru;
- mācīt patstāvīgi veikt vārdu zilbju skaņu analīzi, lasīt un rakstīt īsus teikumus drukātiem burtiem.

Slaidis p. k.	Slaida attēls	Vingrinājumi vai uzdevumi	IT aktivitātes
2.		<p>Угадай звук! Хлопни в ладошки! Договори словечко! Отгадай загадку!</p>	<p>Нажать на букву, слышен звуковой ряд. Нажать на рупор, слышен звук. Картинки появляются по щелчку</p>
3.	<p>Найди звук [Щ].</p> 	<p>Назови слова, выделяя звук Ц! Сколько слов с звуком Ц?</p>	<p>Картинки появляются по щелчку. Цифра-отгадка появляется по щелчку</p>
4.	<p>Кто это?</p> 	<p>Назови профессии: он..., она...!</p>	<p>Картинки появляются по щелчку</p>
5.	<p>Найди лишнее и объясни почему.</p> 	<p>Найди лишнее слово и объясни, почему!</p>	<p>При нажатии на картинку она исчезает</p>

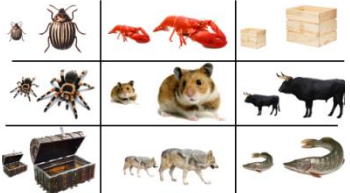

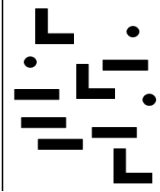
6.	<p>Замени первый звук в слове на [Щ].</p> <p>хит щит вевок щевок</p> <p>кешки щепки мука шука</p> 	<p>Замени звуки! Произнеси слова, выделяя в слове звуки Ч, Т'!</p>	<p>Картинки появляются по щелчку</p>
7.	<p>Составь схему предложения. Найди слово с звуком Щ.</p> 	<p>Послушай предложение и составь схему!</p>	<p>Части схемы перетягиваем на интерактивной доске</p>
8.	<p>На что похоже на буква Щ?</p> <p>Щ- это щетка с загнутой ручкой. Все перечислим щеткой- колочкой. О. Гофман</p> 	<p>На что похожа буква Щ?</p>	<p>Картинки появляются по щелчку</p>
9.	<p>Звуковой анализ.</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>ЩЩУИАТК</p>	<p>Составь слова под диктовку! Сделай звуко-буквенный анализ слова!</p>	<p>Перетягивание кружочков и букв на интерактивной доске</p>
10.	<p>Чтение и списывание предложения.</p> <p>Вот Дима. У Димы шука.</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>Вот вода. В воде шука.</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	<p>Прочитай! Спиши! Сколько предложений? Сколько слов в предложении?</p>	<p>Письмо на интерактивной доске</p>
11.		<p>Сюрприз</p>	<p>По щелчку</p>

Tēma: Skaņas Ч – Щ

Attīstošie korekcijas uzdevumi:

- mācīt uzmanīgi ieklausīties pieaugušā runā, atrast un labot kļūdas darbības vārdu laika formu lietošanā;
- mācīt diferencēt skaņas Ч – Щ pēc dzirdes, izrunas;
- mācīt veikt pozicionālu vārda skaņu analīzi bez uzskatāma atbalsta;
- pilnveidot analītiski sintētiskās darbības prasmes;
- mācīt pārveidot vārdus;
- turpināt mācīt analizēt un veidot vienkāršu teikumu shēmas bez prievārdiem.

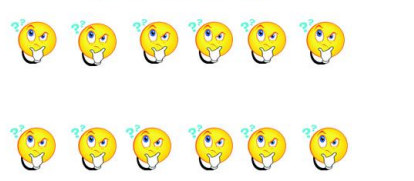

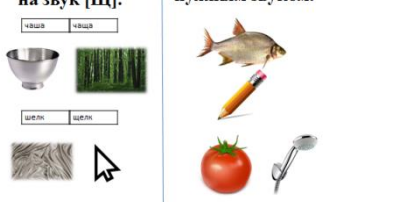

Slaidis p. k.	Slaida attēls	Vingrinājumi vai uzdevumi	IT aktivitātes
2.	<p>Поставь предметы так, чтобы в каждом столбце и каждой строке встречалась одна картинка.</p>	Поставь предметы по инструкции!	Перетягивание предметов на интерактивной доске
3.	<p>Исправь ошибки.</p> <p>Хлопни в ладоши.</p>	Исправь ошибки! Хлопни в ладошки!	По щелчку слышится голос. При нажатии на букву Щ слышится звуковой ряд
4.	<p>Скажи на оборот.</p>	Скажи наоборот!	При нажатии мячик движется в другую сторону
5.	<p>Закончи слово:</p>	Доскажи словечко!	Картинки появляются по щелчку
6.	<p>Замени звук [Ч] на [Щ].</p> <p>Составь предложения.</p>	Замени звуки Ч и Щ! Произнеси слова, выделяя звуки Ч, Щ! Составь предложения!	Картинки появляются по щелчку

7.	<p>Маленький - большой.</p> 	<p>Назови предмет, если он огромный!</p>	<p>Картинки появляются по щелчку</p>
8.	<p>Что лишнее и почему?</p> 	<p>Найди лишнее слово и объясни почему!</p>	<p>При нажатии на картинку она исчезает</p>
9.	<p>Составь схему предложения. Найди слово со звуком....</p> 	<p>Послушай предложение и составь схему!</p>	<p>Части схемы перетягиваем на интерактивной доске</p>
10.	<p>Чтение и списывание предложения.</p> <p>Щука, шучка, шучки.</p> <hr/> <hr/> <hr/> <p>Саня поймал щуку.</p> <hr/> <hr/> <hr/>	<p>Прочитай! Спиши! Сколько предложений? Сколько слов в предложении?</p>	<p>Письмо на интерактивной доске</p>

Tēma: Skaņas Ш – Щ. Burti Ш – Щ

Attīstošie korekcijas uzdevumi:

- mācīt uzmanīgi ieklausīties pieaugušā runā, noteikt pēc dzirdes pareizu un nepareizu īpašības vārdu dzimtes galotņu lietošanu;
- mācīt diferencēt skaņas Щ – Ш pēc dzirdes, izrunas;
- pilnveidot analītiski sintētiskās darbības prasmes;
- mācīt analizēt vienkāršus teikumus ar prievārdu, veidot shēmas.

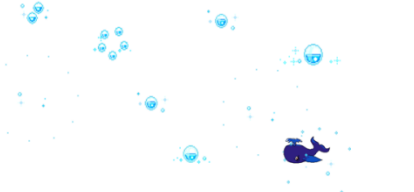

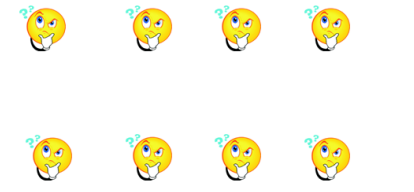

Slaidis p. k.	Slaida attēls	Vingrinājumi vai uzdevumi	IT aktivitātes
2.	<p>Следи за осьминогом.</p> 	Следи за осьминогом!	Предмет движется по щелчку
3.	<p>Правильно ли это?</p> 	Правильно ли это?	
4.	<p>Составь слово. Поймай звук.</p> 	Составь слово!	
5.	<p>Замени звук [Ш] на звук [Щ]. Закончи слово нужным звуком.</p> 	Замени звук Ш на звук Щ! Закончи слово нужным звуком!	
6.	<p>Раздели слово на слоги.</p> 	Найди, в каком домике живет каждый предмет!	

7.	<p style="text-align: right;"><small>Pāreja darbam ar lat.</small></p> <p style="text-align: center;">Преобразуй слова.</p> <p style="text-align: center;"> <u>ча а ши и ши у</u> <u>ча а ши и ши у</u> </p> <p style="text-align: center;"> ш щ ш щ ш щ </p>	<p>Поставь, убери букву <i>ь</i> в слове! Прочитай, что получилось! Составь предложение с этим словом!</p>	<p>На интерактивной доске дети перетаскивают буквы</p>
8.	<p style="text-align: right;"><small>Pāreja darbam ar lat.</small></p> <p style="text-align: center;">Скажи на оборот.</p> <div style="text-align: center;"> </div>	<p>Скажи наоборот!</p>	<p>При нажатии мячик движется в другую сторону</p>
9.	<p style="text-align: right;"><small>Pāreja darbam ar lat.</small></p> <p style="text-align: center;">Чтение и списывание предложения.</p> <p style="text-align: center;">Вот Шура. У Шуры щука.</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	<p>Прочитай! Спиши! Сколько предложений? Сколько слов в предложении?</p>	<p>Письмо на интерактивной доске</p>

Tēma: **Skaņas Щ – Ц'**

Attīstošie korekcijas uzdevumi:

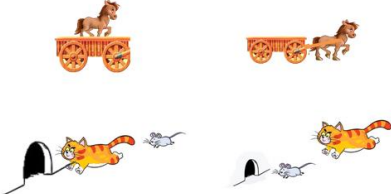

- mācīt uzmanīgi ieklausīties pieaugušā runā, labot kļūdas nepareizā īpašības vārdu dzimtes galotņu lietošanā;
- mācīt diferencēt skaņas Щ – Ц' pēc dzirdes, izrunas;
- pilnveidot analītiski sintētiskās darbības prasmes;
- turpināt mācīt veidot teikumus pēc atbalsta vārdiem, analizēt šos teikumus.

Slaidis p. k.	Slaida attēls	Vingrinājumi vai uzdevumi	IT aktivitātes
2.	<p>Следи за китом.</p> 	Следи за китом!	Предмет движется по щелчку
3.	<p>Продолжи ряд.</p> 	Продолжи ряд!	Картинки-предметы перетягиваем на интерактивной доске
4.	<p>Исправь ошибки.</p> 	Слушай внимательно! Исправь ошибку!	При нажатии на смайлик слышится голос
5.	<p>Обведи лишнее.</p> 	Найди лишнее и объясни, почему ты так думаешь!	На интерактивной доске обводим
6.	<p>Хлопни в ладоши.</p> 	Хлопни в ладошки!	При нажатии на букву Щ слышен звуковой ряд

Tēma: Skaņa un burts Й

Attīstošie korekcijas uzdevumi:

- mācīt uzmanīgi ieklausīties pieaugušā runā, pareizi saprast loģiski gramatiskās konstrukcijas;
- iemācīt pareizi izrunāt skaņu Й;
- pilnveidot analītiski sintētiskās darbības prasmes, attīstīt skaņu zilbju priekšstatus;
- mācīt analizēt teikumus, atrast teikumā prievārdu un vārdus ar noteiktu skaņu;
- mācīt pārveidot vārdus;
- mācīt rakstīt īsus diktāta teikumus, ievērojot elementārus pareizrakstības noteikumus.

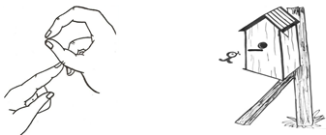
Slaidis p. k.	Slaida attēls	Vingrinājumi vai uzdevumi	IT aktivitātes
2.	<p>Следи за мишками.</p> 	Следи за мышкой!	По щелчку движется предмет
3.	<p>Как правильно?</p> 	Как правильно? Составь предложение!	Картинки появляются по щелчку
4.	<div style="display: flex; justify-content: space-between;"> <div style="width: 45%;"> <p>Й</p> <p>Зачеркни лишнее.</p> </div> <div style="width: 45%;"> <p><small>Pāreize darbības ar lat.</small></p> <p>Отгадай.</p> <p>Варос в п... и колмай, Во все... и голмай,</p> <p>Йо г... зина Через... шетса.</p> <p>Повтори звук [Й].</p> <p>ЙЙЙЙ</p> </div> </div>	Хлопни в ладоши! Зачеркни лишнее! Отгадай загадки! Повтори звук Й!	Картинки появляются по щелчку
5.	<div style="display: flex; justify-content: space-between;"> <div style="width: 45%;"> <p>Назови последний звук в словах.</p> </div> <div style="width: 45%;"> <p>Закончи слова слогом [КА].</p> </div> </div>	Доскажи словечко!	Картинки появляются по щелчку

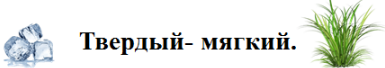

6.	<p>Заменить третий звук в словах звуком [Й].</p> <p>чашка чайка лапка лайка</p> <p>леска лейка речка рейка</p> 	Заменить третий звук в словах звуком Й!	Картинки появляются по щелчку!
7.	<p>Заменить третий звук в словах звуком [Й].</p> <p>шашка шайка мошка мойка</p> <p>майки маки сойки Соки</p> 	Заменить третий звук в словах звуком Й!	Картинки появляются по щелчку
8.	<p>На что похожа буква Й.</p> <p>Вот Й краткое, взгляни-ка. Три иголки, сверху нитка. О. Гофман</p> 	На что похожа буква Ю?	Картинки появляются по щелчку
9.		Сюрприз!	По щелчку

Tēma: **Burti Я, Е, Ё, И, Ю, Ъ**

Attīstošie korekcijas uzdevumi:

- mācīt uzmanīgi ieklausīties pieaugušā runā, pareizi saprast loģiski gramatiskās konstrukcijas un atbildēt uz jautājumiem;
- iemācīt diferencēt skaņas А – Я, О – Ё, У – Ю, Ъ – И, Э – Е pēc dzirdes, izrunas;
- iepazīstināt ar burtiem Я, Е, Ю, Ё, Ъ;
- izskaidrot divus līdzskaņu mīkstinājuma apzīmēšanas veidus, rakstot ar patskaņiem И, Я, Ю, Е, Ё, kā arī ar Ъ vārdu beigās un vidū.

Slaidis p. k.	Slaida attēls	Vingrinājumi vai uzdevumi	IT aktivitātes
1.	<p>На что похожа буква Ю.</p> <p>Целый день юла юлила, Даже голову вскружила, А потом она устала, Покачнулась и упала.</p> <p>О.Гофман</p> 	На что похожа буква Ю?	Картинки появляются по щелчку
2.	<p>На что похожа буква Е.</p> <p>Ежи делали прически- Поломали все расчески. А ежиха так старалась- Лишь три зубчика осталось.</p> <p>О.Гофман</p> 	На что похожа буква Е?	Картинки появляются по щелчку
3.	<p>На что похожа буква Ё.</p> <p>Е- как ель с тремя ветвями, Ё- как ёлочка с шарами.</p> <p>В.Ковшиков</p> 	На что похожа буква Ё?	Картинки появляются по щелчку
4.	<p>На что похожа буква Я.</p> <p>От яхты якорь- буква Я. Поднимем якорь- и в моря.</p> <p>В.Ковшиков</p> 	На что похожа буква Я?	Картинки появляются по щелчку

5.	<p> Твердый- мягкий.</p> <table border="1" data-bbox="300 226 692 465"> <tr> <td>Т - Д</td> <td>А</td> <td>Я</td> <td>Т - Д</td> </tr> <tr> <td>П - Б</td> <td>О</td> <td>Ё</td> <td>П - Б</td> </tr> <tr> <td>С - З</td> <td>Э</td> <td>Е</td> <td>С - З</td> </tr> <tr> <td>К - Г</td> <td>У</td> <td>Ю</td> <td>К - Г</td> </tr> <tr> <td>В - Ф</td> <td>Ы</td> <td>И</td> <td>В - Ф</td> </tr> </table>	Т - Д	А	Я	Т - Д	П - Б	О	Ё	П - Б	С - З	Э	Е	С - З	К - Г	У	Ю	К - Г	В - Ф	Ы	И	В - Ф	<p>Произнеси согласные звуки справа! Произнеси согласные звуки слева! Что ты слышишь?</p>	<p>Пары согласных букв появляются на экране вместе</p>
Т - Д	А	Я	Т - Д																				
П - Б	О	Ё	П - Б																				
С - З	Э	Е	С - З																				
К - Г	У	Ю	К - Г																				
В - Ф	Ы	И	В - Ф																				
6.	<p><small>Pāreja darbām ar lat.</small></p> <p>Скажи на оборот.</p> 	<p>Скажи наоборот!</p>	<p>Мячик при нажатии на него движется в противоположную сторону</p>																				
7.	<p><small>Pāreja darbām ar lat.</small></p> <p>Игры со слогами.</p> <p>МЭ МЕ ВЭ ВЕ БЕ БЭ СЫ ТЮ ТУ ЗИ ЗЫ КИ КЫ СИ</p>	<p>Игры со слогами. Найди пару слогу! Произнеси слоги! Чем они отличаются?</p>	<p>Слоги передвигаются на интерактивной доске</p>																				
8.	<p>Игры со словами.</p> <p>мышка _____ мишка _____ лук _____ лук _____</p> <p>Закончи слова.</p> <p>Я </p> <p>Ё </p>	<p>Чем отличаются слова? Произнеси слова в паре! Закончи слово буквой!</p>	<p>Картинки появляются по щелчку</p>																				
9.	<p><small>Pāreja darbām ar lat.</small></p> <p>Составь пару.</p> <p>МЁЛ _____ МАЛ _____ МЭРИ _____ МЫЛ _____ ТОК _____ ПУТЫ _____</p> <p>_____</p> <p>МЯЛ ПУТИ ТЁК МЕРЫ МОЛ МИЛ</p>	<p>Найди пару слову! Объясни слова!</p>	<p>Картинки перетаскиваем на интерактивной доске</p>																				
10.	<p>На что похожа буква Ъ?</p> <p>Как кресло, мягкий- мягкий знак. Присядешь- и не встать никак. <small>В.Ковешко</small></p> 	<p>На что похожа буква Ь?</p>	<p>Картинки появляются по щелчку</p>																				

11.	<p style="text-align: center;"><small>Pāreģistrētiem ir lab.</small></p> <p style="text-align: center;">Игра с буквой Ъ.</p> <p style="text-align: center;">СОСТЬ УДАЬ ТРОЬ</p> <hr style="border: 1px solid red;"/> <p style="text-align: center;">Ь Ъ Ъ</p> <hr style="border: 1px solid red;"/> <p style="text-align: center;">ЖАРЬ СТАЬ ПРИМЕРЬ</p>	<p>Поставь, убери букву Ъ в словах! Прочитай, что получилось! Составь предложение с этим словом!</p>	<p>На интерактивной доске дети перетаскивают буквы</p>
-----	--	--	--

Tēma: Skaņas Л, Л'; Л' – Й. Burts Л

Attīstošie korekcijas uzdevumi:

- mācīt uzmanīgi ieklausīties pieaugušā runā, pareizi saprast loģiski gramatiskās konstrukcijas un atbildēt uz jautājumiem;
- iemācīt pareizi izrunāt skaņas Л un Л', diferencēt tās pēc dzirdes un izrunas;
- pilnveidot analītiski sintētiskās darbības prasmes vārda un teikuma līmenī;
- mācīt patstāvīgi analizēt vārdus;
- mācīt pārveidot vārdus.

Slaidis p. k.	Slaida attēls	Vingrinājumi vai uzdevumi	IT aktivitātes				
2.	<p>Следи за пчелкой.</p> 	Следи за пчёлкой!	По щелчку предмет начинает движение				
3.	<p>ЛЛЛ</p> <p>Сама не ем, А людей кормлю.</p> 	Отгадай звук! Отгадай загадку!	При нажатии на рупор слышен звук. Отгадка-ответ появляется при нажатии на знак вопроса				
4.	<p>Произнеси звук.</p> <p>ЛЛЛЛЛЛ лллллл</p> 	Произнеси звук Л – самолёт удаляется Произнеси звук л – самолёт приближается!	Картинки появляются по щелчку				
5.	<p>Скажи наоборот.</p> <p>ла-ал; ал-ла; лу-...; ул-...; лы-...; бл-...; ло-...; ол-...; лэ-... эл-...</p>	Скажи наоборот! Напиши слог!	Пишем на интерактивной доске				
6.	<p>Повтори серию слогов.</p> <table border="1" data-bbox="343 1848 609 2056"> <tr> <td>ла-ло-лу-лы</td> </tr> <tr> <td>ал-ол-ул-ил</td> </tr> <tr> <td>кла-кло-клу-клы</td> </tr> <tr> <td>акл-окл-укл-икл</td> </tr> </table>	ла-ло-лу-лы	ал-ол-ул-ил	кла-кло-клу-клы	акл-окл-укл-икл	Прочитай серию слогов, выделяя звук Л!	Серия слогов появляется на экране по щелчку
ла-ло-лу-лы							
ал-ол-ул-ил							
кла-кло-клу-клы							
акл-окл-укл-икл							

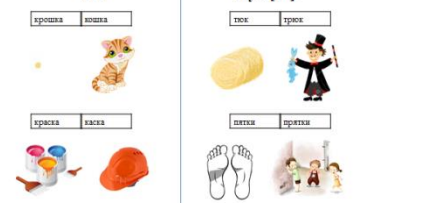

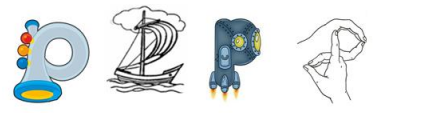
7.	<p style="text-align: center;"><small>Pāreja darbām ar lat.</small></p> <p style="text-align: center;">Закончи слова.</p> <table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 33%;">Звуком Л</td> <td style="width: 33%;">Слогом ЛА</td> <td style="width: 33%;">Слогом ЛЫ</td> </tr> <tr> <td>сто...</td> <td>пи...</td> <td>со...</td> </tr> <tr> <td>сту...</td> <td>ска...</td> <td>ска...</td> </tr> <tr> <td>по...</td> <td>ма...</td> <td>пи...</td> </tr> <tr> <td>уко...</td> <td></td> <td>шо...</td> </tr> <tr> <td>камзо...</td> <td></td> <td>шпа...</td> </tr> </table>	Звуком Л	Слогом ЛА	Слогом ЛЫ	сто...	пи...	со...	сту...	ска...	ска...	по...	ма...	пи...	уко...		шо...	камзо...		шпа...	<p>Доскажи словечко! Прочитай, выделяя звук Л!</p>	<p>Пишем на интерактивной доске</p>
Звуком Л	Слогом ЛА	Слогом ЛЫ																			
сто...	пи...	со...																			
сту...	ска...	ска...																			
по...	ма...	пи...																			
уко...		шо...																			
камзо...		шпа...																			
8.	<p style="text-align: center;"><small>Pāreja darbām ar lat.</small></p> <p style="text-align: center;">Добавь слог ля.</p> <p>ля: Ко , Га , О , То , Ва .</p> <hr/> <p style="text-align: center;">Замени первый звук на звук [Л].</p> <p>мёд, лёд, тюк, пень, печь, песок, вещь.</p>	<p>Добавь к первому слогу слог –ля! Что получилось? Почему это слово написано с большой буквы?</p>	<p>Пишем слог на интерактивной доске</p>																		
9.	<p style="text-align: center;"><small>Pāreja darbām ar lat.</small></p> <p style="text-align: center;">Скажи на оборот.</p> 	<p>Скажи наоборот!</p>	<p>Мячик при нажатии на него движется в противоположную сторону</p>																		
10.	<p style="text-align: center;">Отгадай загадки.</p> <table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 50%; vertical-align: top;"> <p>Деревянная дорога, Вверх идет она отлого, Что ни шаг- то овраг.</p> </td> <td style="width: 50%; vertical-align: top;"> <p>Над домами дорожки Висит кусок лепешки.</p> </td> </tr> <tr> <td style="vertical-align: top;"> <p>Падают с ветки Золотые монетки.</p> </td> <td style="vertical-align: top;"> <p>Под крышей- четыре ножки, А на крыше- супи ложки.</p> </td> </tr> </table>	<p>Деревянная дорога, Вверх идет она отлого, Что ни шаг- то овраг.</p> 	<p>Над домами дорожки Висит кусок лепешки.</p> 	<p>Падают с ветки Золотые монетки.</p> 	<p>Под крышей- четыре ножки, А на крыше- супи ложки.</p> 	<p>Отгадай загадки! Слова-отгадки произнеси, выделяя звук Л!</p>	<p>Картинка-отгадка появляется на экране при нажатии на знак вопроса</p>														
<p>Деревянная дорога, Вверх идет она отлого, Что ни шаг- то овраг.</p> 	<p>Над домами дорожки Висит кусок лепешки.</p> 																				
<p>Падают с ветки Золотые монетки.</p> 	<p>Под крышей- четыре ножки, А на крыше- супи ложки.</p> 																				
11.	<p style="text-align: center;"><small>Pāreja darbām ar lat.</small></p> <p style="text-align: center;">Убери лишнее.</p> 	<p>Найди лишнее и объясни, почему ты так думаешь!</p>	<p>Картинка при нажатии на неё исчезает</p>																		
12.	<p style="text-align: center;">На что похожа буква Л?</p> <p>Л устоялась на шапю: «Мы похожи как две капли: Ноги длинные у цапли, Как у буквы Л, не так ли?» О.Гюфман</p> 	<p>На что похожа буква Л?</p>	<p>Картинки при щелчке появляются на экране</p>																		

Tēma: Skaņas P, P'; P – P'. Burts P

Attīstošie korekcijas uzdevumi:

- mācīt uzmanīgi ieklausīties pieaugušā runā, pareizi saprast loģiski gramatiskās konstrukcijas un atbildēt uz jautājumiem;
- iemācīt pareizi izrunāt skaņas P un P', atšķirt tās pēc dzirdes un izrunas;
- pilnveidot analītiski sintētiskās darbības prasmes;
- mācīt izdomāt teikumus ar noteiktu vārdu skaitu;
- mācīt analizēt vārdus bez un ar savienotiem līdzskaņiem;
- vārdu pāru salīdzināšanas ceļā nostiprināt b pareizrakstības noteikumus līdzskaņu mīkstinājuma apzīmēšanai.

Slaidis p. k.	Slaida attēls	Vingrinājumi vai uzdevumi	IT aktivitātes
2.	Следи за зайчиком. 	Следи за зайчиком!	При щелчке предмет движется
3.	Р Р Р Угадай звук! Хлопни в ладоши. 	Угадай звук! Хлопни в ладошки!	При нажатии на рупор слышен звук. Нажав на букву Р, слышен звуковой ряд
4.	Составь слово? 	Будь внимательным! Послушай и назови слово!	Картинки-ответы появляются на экране по щелчку
5.	Доскажи словечко. РА РО РУ РЫ 	Доскажи словечко!	Картинки-ответы появляются на экране по щелчку

6.	<p>Отгадать загадки.</p> <p>Течет, течет, не вытечет, Бежит, бежит, не выбежит.</p> <p>Новая посудина, а вся в дырках.</p> <p>Крашеное коромысло Над рекой повисло.</p> <p>Зубов много, а ничего не ест.</p> <p>Кто ни прикасается- За того цепляется.</p> <p>Под водой живет, Ходит задом наперед.</p> 	<p>Отгадай загадки! Произнеси слово-отгадку, выделяя звук Р в слове!</p>	<p>Картинки-ответы появляются на экране при нажатии на знак вопроса</p>
7.	<p>Р Р Р</p> <p>Угадай звук! Поймай звук.</p> 	<p>Угадай звук! Поймай звук!</p>	<p>При нажатии на рупор слышен звук. Нажав на букву Р, слышен звуковой ряд</p>
8.	<p>Убери из слова звук [Р].</p> <p>корова кошка</p> <p>краска каска</p> <p>После первого звука в слове произнеси звук [Р].</p> <p>тук тук</p> <p>пята прятки</p> 	<p>Убери из слова звук Р! Что получилось? Составь с этим словом предложение!</p>	
9.	<p>Скажи на оборот.</p> 	<p>Скажи наоборот!</p>	<p>Мячик при нажатии на него движется в противоположную сторону</p>
10.	<p>Найди лишнее слово.</p> 	<p>Найди лишнее и объясни, почему!</p>	<p>Картинка при нажатии на исчезает</p>
11.	<p>На что похожа буква Р.</p> <p>Буква Р- рука в кармане, Буква Р- подарок маме. О.Гофман</p> 	<p>На что похожа буква Р?</p>	<p>Картинки появляются на экране по щелчку</p>

12.	<p>Чтение и списывание предложения.</p> <p><small>Pāreize darbam ar iet.</small></p> <p>У Ромы репка. У Риты ручка.</p> <hr/> <hr/> <hr/>	<p>Прочитай! Спиши предложение!</p>	<p>На интерактивной доске дети пишут. Результат сохраняется</p>
-----	--	---	---

Тēма: Skaņas *Л – Р, Л' – Р'*

Attīstošie korekcijas uzdevumi:

- mācīt uzmanīgi ieklausīties pieaugušā runā, pareizi saprast loģiski gramatiskās konstrukcijas un atbildēt uz jautājumiem;
- mācīt diferencēt skaņas *Л – Р, Л' – Р'* pēc dzirdes, izrunas;
- pilnveidot analītiski sintētiskās darbības prasmes;
- mācīt analizēt un pārveidot vārdus, izmantojot sagriežamās ābece burtus;
- turpināt mācīt izrunāt vārdus ar sarežģītu skaņu, zilbju struktūru (izolēti un teikuma kontekstā);
- mācīt izdomāt teikumus ar noteiktu vārdu skaitu, kā arī ar noteiktiem vārdiem – lietvārdu un prievārdu.

Slaidis p. k.	Slaida attēls	Vingrinājumi vai uzdevumi	IT aktivitātes
2.	<p>Следи за птичкой.</p> 	Следи за птичкой!	По щелчку движется предмет
3.	<p>Закончи слово нужным слогом [ЛЫ],[РЫ].</p> 	Доскажи словечко!	Картинки появляются по щелчку
4.	<p>Замени звук [Л] на [Р].</p> <p>лак рак ложка рожки</p> <p>лама рама свалка сварка</p> 	Замени звук <i>Л</i> на <i>Р</i> !	Картинки появляются по щелчку
5.	<p>Составь пару.</p> <p>ЛОВ _____ МИЛ _____</p> <p>ЛУКА _____ ИГЛА _____</p> <p>БАЛ _____ ЖАЛ _____</p> <hr/> <p>РУКА РОВ ЖАР ИГРА МИР БАР _____</p>	Найди пару для слова, заменив <i>Л</i> на <i>Р</i> !	Картинки появляются по щелчку

6.	<p style="text-align: right; font-size: small;">Pāreja darbām ar iat</p> <p style="text-align: center;">Скажи на оборот.</p> 	Скажи наоборот!	Мячик при нажатии на него движется в противоположную сторону															
7.	<p style="text-align: right; font-size: small;">Pāreja darbām ar iat</p> <p style="text-align: center;">Найти лишнее слово.</p> 	Найди лишнее и объясни, почему!	Картинка при нажатии на исчезает															
8.	<p style="text-align: right; font-size: small;">Pāreja darbām ar iat</p> <p style="text-align: center;">Подари подарки.</p> 	Подари подарки детям!	Дети перетаскивают картинки на интерактивной доске															
9.	<p style="text-align: right; font-size: small;">Pāreja darbām ar iat</p> <p style="text-align: center;">Звуковой анализ.</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p style="text-align: center;">К Р Р Л С а и и О Ы</p>	Напиши под диктовку, проведи звукобуквенный анализ! Прочитай, выделяя звуки <i>Л</i> и <i>Р</i> !	Дети перетаскивают буквы и кружочки на интерактивной доске															
10.	<p style="text-align: right; font-size: small;">Pāreja darbām ar iat</p> <p style="text-align: center;">Игра с буквами.</p> <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="border-bottom: 1px solid red; width: 33%; text-align: center;">ИГ А</td> <td style="border-bottom: 1px solid red; width: 33%; text-align: center;">АК</td> <td style="border-bottom: 1px solid red; width: 33%; text-align: center;">АМА</td> </tr> <tr> <td></td> <td style="text-align: center;">Р Р Л Л</td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td style="text-align: center;">Р Р Л Л</td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td style="text-align: center;">Р Р Л Л</td> <td></td> </tr> <tr> <td style="border-bottom: 1px solid red; text-align: center;">ЖИ</td> <td style="border-bottom: 1px solid red; text-align: center;">ИГ Ы</td> <td style="border-bottom: 1px solid red; text-align: center;">ОТ</td> </tr> </table>	ИГ А	АК	АМА		Р Р Л Л			Р Р Л Л			Р Р Л Л		ЖИ	ИГ Ы	ОТ	Поставь букву <i>Р</i> или <i>Л</i> в слово! Прочитай, что получилось! Составь предложение!	Дети перетаскивают буквы на интерактивной доске
ИГ А	АК	АМА																
	Р Р Л Л																	
	Р Р Л Л																	
	Р Р Л Л																	
ЖИ	ИГ Ы	ОТ																

11.		Сюрприз!	По щелчку
-----	---	----------	-----------

3. nodaļa

INTERAKTĪVĀS SPĒLES ROTAĻNODARBĪBU DARBAM

Daugavpils 4. pirmsskolas izglītības iestādes skolotāja Irina ARHIPOVA

Interaktīvas spēles izmantošana rotaļnodarbībā „Brīnišķīgās lāsītes”

Mērķis: noskaidrot un paplašināt bērnu zināšanas par ūdeni, tā nozīmi dzīvībai un veselībai.

Sasniedzamais rezultāts:

- zina par ūdens nozīmi cilvēka dzīvē;
- prot veikt eksperimentus;
- prot novērot, izvirzīt hipotēzes un izdarīt secinājumus;
- izpauž savu viedokli pēc novērojumiem, eksperimentiem;
- saprot taupīgas attieksmes pret ūdeni nozīmi.

Nodarbības gaita

Bērni, šodien mums ir neparasta rotaļnodarbība. Mēs atkal atrodamies “Kāpēcīšu laboratorijā”. Mūs gaida interesanti eksperimenti un atklājumi. Vai jūs esat gatavi?

Pārsteiguma moments – “Mākonis ar lāsītēm”:

Aizveriet acis un gatavojieties iepazīties ar “Kāpēcīšu laboratorijas” un arī mūsu šodienas nodarbības galvenajiem varoņiem (skan klusa mūzika). Skolotāja uzdod mīklu: *“Jūrās un upēs dzīvo, bet bieži pa debesi līdinās. Ja viņai garlaicīgi līdināties, uz zemi atgriežas atkal. Kas tas ir?”* (Ūdens, ūdens lāsītes)

Šodien brīnišķīgas lāsītes ar mums spēlēsies, iemācīs mums kaut ko jaunu un interesantu.

Un pirmā mums ir taupīgā lāsīte.

1. Taupīgā lāsīte

Pirmā lāsīte – taupīgā lāsīte. Viņa atnesa jums šo priekšmetu (rāda globusu).

Vai jūs zināt, kas tas ir? Kā to sauc? Tas ir globuss. Tā ir mūsu planēta Zeme, kas ir daudzas reizes samazināta.

Zilā krāsa uz zemeslodes nozīmē ... ko? Ūdeni.

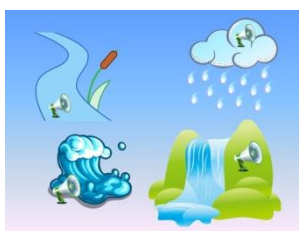
Kā jūs domājat, vai uz mūsu planētas ir daudz ūdens? Daudz.

Pagriezīsim globusu ātri ātri. Tagad šķiet, ka visa planēta ir zila, pārklāta ar ūdeni. Patiešām, uz Zemes ir daudz ūdens. Gandrīz viss ūdens ir jūrās un okeānos, bet kā tas garšo? Tas ir sāļš. Vai sālsūdens ir piemērots dzeršanai? Nē, sālsūdens nav dzerams.

Ūdens, kas nav sāļš, ir saldūdens un uz mūsu planētas tā nav daudz. Ir tādas vietas uz zemes, kur cilvēkiem trūkst saldūdens. Tāpēc nevajadzētu to liet veltīgi. Saldūdeni mums vajag taupīt. Tagad mēs iesim uz vannas istabu un sagatavosim visu eksperimentam “Taupi ūdeni!”.

Eksperiments “Taupi ūdeni!”

Bērni atgriež ūdens krānu un pēc tam to pilnībā neaizgriež. Vai daudz ūdens no krāna tek veltīgi? Nedaudz. Noliksim tagad spaini zem pilošā krāna un paskatīsimies, cik daudz ūdens būs sakrājies spainī līdz mūsu nodarbības beigām.

2. Skanošā lāsīte

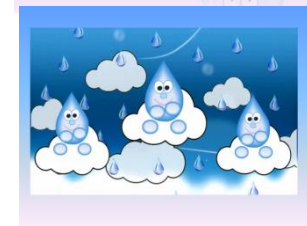
Jaunā slaidā, lasot dzejoli katrā ekrāna stūrī, tiek parādītas bildes, kur ir redzams strauts, jūra, ūdenskritums, lietus.

Tad bērni klausās audio ierakstus ar ūdens skaņām, ūdens, kas plūst strautā, jūrā, ūdenskritumā, kad līst lietus. Bērni ar acīm meklē attēlus, kas atbilst attiecīgajai skaņai un min, kas tā skan.

3. Strādīgā lāsīte

Ūdeni ne tikai dzer un tajā mazgā. Ūdens var arī strādāt, no tā var gūt kādu labumu. Ūdens ir visplašākais, ērtākais ceļš. Pa upēm, okeāniem, jūrām visu laiku peld kuģi - tie pārvadā smagas kravas un pasažierus. Vai esat redzējuši kuģus Rīgas jūras līcī? (parāda attēlu).

Ūdens ne tikai padzirda ikvienu, bet arī baro. Jūrās, okeānos visu laiku peld tūkstošiem lielo un mazo zvejas kuģu, kas zvejo zivis (parāda attēlu).

4. Rotaļīgā lāsīte

Dinamiskā pauze ar kustībām, dziesma "Lasītes" (ekrānā ir dziesma ar video – https://www.youtube.com/watch?v=f4_dBsOQJjg)

5. Dzīvā lāsīte

Ir tāds sakāmvārds: "Kur ir ūdens – tur ir dzīvība". Ūdens ir nepieciešams ikviena cilvēka dzīvē.

Lietus laikā dzer un mazgājas arī mūsu zaļie draugi – koki. Dzert un mazgāties vajag arī dzīvniekiem un putniem. Cilvēks nevar dzīvot bez ūdens.

Kas notiks ar mūsu telpaugiem, ja mēs nelaistīsim tos? Tie novītīs un ies bojā. Un kāda būs mūsu grupa, ja mums nebūs ūdens, lai izmazgātu grīdu? Kļūs netīra. Un kas notiks, ja mēs pārtrauksim mazgāt rokas? Mēs varam saslimt ar dažādām slimībām. Un, ja cilvēks nedzērs ūdeni, viņš nevarēs izdzīvot. Bez ūdens cilvēks nevar nodzīvot ilgāk par trīs dienām.

Eksperiments: ņemam 4 glāzes ar ūdeni, ieberam katrā glāzē pārtikas krāsvielas (var arī gvaša krāsa), un ieliekam tajās vienu papīra dvieļa lapu. Tur tos atstājam uz minūti. Un kas notiek? Lūk, lapa ir nokrāsojusies. Tāpat arī augi uzsūc ūdeni, un tā tie baro savus ziedus un lapas. Tas ir saistīts ar to, ka ūdens pats cenšas aizpildīt plānās caurulītes auga iekšpusē. Tādā veidā barojas ziedi, zaļe un lielie koki. Uzsūcot krāsaino ūdeni, tie maina krāsu.

Un tagad mums taupīgā lāsīte atgādina, ka ir pienācis laiks paskatīties, vai spainī ir sakrājies ūdens? Paskatieties, kā no nelielām lāsītēm ir piepildījies spainis ar ūdeni. Re, cik daudz ūdens tika izšķiests veltīgi. Tāpēc taupīsim ūdeni!

Protams, šis ūdens, kas ir spainī, netiks zaudēts. Kā to var izmantot? Piedāvāt risinājumus. Ar to var palaistīt istabas augus, atdod auklei trauku mazgāšanai vai grīdu mazgāšanai, izmantot zīmēšanai.

Kamēr bērni skatījās uz ūdens spaini, krūze ar lāsītēm tiek nomainīta pret krūzi ar tīru dzeramo ūdeni. Bērniem tiek piedāvāts padzert ūdeni.

Skolotāja pateicas bērniem par aktīvu dalību. Skolotāja aicina bērnus pastāstīt, kas šodien viņiem likās visinteresantākais. Aicina pastāstīt vecākiem par to, ko viņi uzzinājāt šodien.

Nākamreiz pie mums ciemos atnāks vēl citas māsas - lāsītes un arī spēlēsies ar mums, iemācīs mums kaut ko jaunu un interesantu!

Izmantotie avoti:

- attēli: www.google.lv → attēli
- ūdens skaņas: <https://wav-library.net/> → ūdens skaņas
- video fragments "Par ūdeni" no "Akvafor" reklāmas: <https://www.youtube.com/watch?v=rykqHDSuJIE>
- dziesma "Lasītes" (krievu valodā): https://www.youtube.com/watch?v=f4_dBsOQJjg

Interaktīvas spēles izmantošana integrētā rotaļnodarbībā “Es un mana Latvija”

Nosaukums: “Es un mana Latvija”

Integrētas rotaļnodarbības temats: “Piederība manai valstij”

Mērķis: apzināties savu piederību valstij un integrēt valstiskās un patriotiskās audzināšanas elementus.

Uzdevumi:

- audzināt patriotisma un lepnuma jūtas pret savu valsti;
- attīstīt bērnu radošās un organizatoriskās spējas;
- piedāvāt iespēju pašizpausties;
- iepazīstināt ar simboliku, paplašināt un konkretizēt zināšanas par dzimteni.

Aktivitātes nodrošinājums: iepriekš sagatavota *Power Point* prezentācija, kur visu ierosina lelle Baiba. Ja tehnisku iemeslu dēļ nav iespējams izmantot datoru, tad konspekts ir skolotājam. Attēli ar Latvijas dabas skatiem, valsts simboliem, skaņas instruments – kogle, ieraksts ar Latvijas valsts himnu.

Integrēta rotaļnodarbība iekļauj:

- sociālās zinības;
- dabas zinības;
- mūziku;
- gleznošanu.

Nodarbības gaita

Pirms sākuma uz tāfeles ir pirmais slaidis – spēles nosaukums.

Labdien, bērni! Ak vai, cik neparasti jūs esat! Vai diena ir īpaša?! Kādi jūs šodien esat skaisti un sapucējušies! Sakiet, lūdzu, kad cilvēki satiekas, ko parasti viņi dara? (bērni atbild). Pareizi, jūs viens otram uzsmaidāt!

Lūk, bērni, mums ir vēstule!

2. slaidis

Parādās pārsteigums – lelle Baiba vai turpina skolotāja. *Šodien piedāvāju jums apmeklēt Latviju. Vai jūs zināt, kas ir LATVIJA? (bērnu atbildes). Pareizi, Latvija – tā ir zeme, maza un skaista, kurā mēs dzīvojam, augam, mācāmies un strādājam. Tā ir ļoti brīnumaina zeme. Latvijā ir skaista daba. Pavasarī tā kokiem uzvelk zaļu pumpuru segu. Vasarā ietērpta zaļā lapu kleitā. Rudenī tā iepinas lapu zeltā, bet ziemā – baltās, dziļās kupenās. Mums tiešām ir par ko parunāties un ir ko redzēt. Caur Latviju vijas simtiem upju. Vispazīstamākās ir Venta, Gauja, Lielupe un Daugava. Latvija var lepoties ar savu ūdenskritumu, kas atrodas Kuldīgā. Nekur nav tik biezas un skaistas miglas novembra dienās. Tā saudzīgi apklāj kailos laukus un klusi ieaijā zemi ziemas miegā. Bērni, lai kļūtu par šīs valsts pilntiesīgu pilsoni ir nepieciešams iegādāties biļeti uz burvju vilcienu. Tad mēs varēsim doties ceļojumā. Kaut gan mēs esam te un tagad, taču mums ir jāiedziļinās valsts burvestībā* (skolotāja ieskandina zvaniņu).

Lai iegādātos biļeti ir nepieciešams atbildēt uz jautājumiem. Vai esat gatavi? Tad uzmanīgi klausieties jautājumus un mēģiniet atbildēt uz tiem! Slaidā ir doti iespējamie varianti.

Kāds ir mūsu valsts nosaukums? (Latvija)

Nosauciet mūsu valsts galvaspilsētu? (Rīga)

Vai Latvijā ir ūdenskritums? (JĀ)

Nu ko, dosimies ceļā?! (Saņem biļetes)

Lai mūsu vilciens uzsāktu braukt, noskaitīsim brīnumainu dzejoli par mūsu mūsu dzimteni:

Maza mana Tēvuzeme
Divu roku platumā
Mīļa mana Tēvuzeme
Divu roku siltumā
Dziļa mana Tēvuzeme
Visa mūža garumā.

valsti,

Mūsu priekšā paveras pirmā Jaunā pilsoņa stacija – Simbolikas stacija.

Visām pasaules valstīm ir sava simbolika. Kāda? (attēli: ģerbonis, karogs, himna.

— Paskatieties, tas ir pirmais simbols – mūsu valsts Latvijas ģerbonis.

— Otrais simbols – karogs. Latvijas karogs ir karmīnsarkans ar horizontālu baltu svītru vidusdaļā.

— Trešais simbols – himna. Varbūt kāds no jums zina, kas ir himna? (bērnu atbildes).

Latvijas himna — tā ir galvenā un vissvinīgākā valsts dziesma. Tā tiek atskaņota īpaši svinīgos gadījumos, kad tiek pacelts valsts karogs, valsts svētku laikā, kara rituālu un sporta sacensību laikā. Skatot himnai, labākajiem cilvēkiem tiek pasniegti apbalvojumi un medaļas, karavīri sniedz zvērestu. Kā ir jāuzvedas, kad skan valsts himna? (bērnu atbildes) Pareizi, kad skan himna, ir jāstāv kājās, nedrīkst novērsties un sarunāties. Kad tiek atskaņota jebkuras valsts himna, cilvēki to klausās, stāvot kājās, vīrieši noņem galvas segas, tā tiek izrādīta cieņa pret valsti. Noklausieties himnu!

Laiks doties tālāk!

1. STACIJA

Simbolikas

JA TU ESI GATAVS, UZ PRIEKŠU!

1. simbols

Ģerbonis

2. simbols

Karogs

3. simbols

Himna

Lai mūsu vilciens uzsāktu braukt, noskaitīsim vēlreiz dzejoli par mūsu valsti – mūsu dzimteni:

“Maza mana Tēvuzeme
Divu roku platumā
Mīļa mana Tēvuzeme
Divu roku siltumā
Dziļa mana Tēvuzeme
Visa mūža garumā”

Un tā, nākamā stacija – Upju stacija!

Prezentācijas slaidā ir attēli ar dažādiem Latvijas ūdens skatiem.

Skolotāja ierosina kustību rotaļu “Lietus mākonis un pilītes”.

Skolotāja – mamma – mākonītis, bērni – lāsītes.

Rotaļas gaita:

Skolotāja: “Visi mani bērni skrien pie manis, visas manas lāsītes. Lūk, kāds tagad mākonītis liels. Pēkšņi sacēlās vējš (lāsītes dejo mūzikas pavadījumā), (mūzika apklust, bērniņi pietupstas) nokļuva uz zemes, apklusā, skumīgi kļuva lāsītēm vienatnē, un lāsītes apkopojās mazos strautiņos. Satikās visi strautiņi un kļuva par lielu upi (sadodoties rokās, bērni mūzikas pavadījumā izpilda vingrinājumu “čūska”). Peldēja lāsītes lielajā upē Daugava un tika Baltijas jūrā (bērni izveido apli un apsēžas), tad arī atcerējās lāsītes par mammu, ka lāsītes solīja atgriezties mājās mākonī. Kā reiz arī saulīte uzspīdēja, lāsītes kļuva vieglas vieglas un lēnām cēlās pie savas mammas mākonī (bērni pieceļas un paceļ rokas augšā). Visas lāsītes iztvaikoja saules staru dēļ un atgriezās pie mammas – lielā mākoņa.”

Dosimies līdz nākamajai stacijai, vēlreiz skaitot dzejolīti par dzimteni!

“Maza mana Tēvuzeme
Divu roku platumā
Mīļa mana Tēvuzeme
Divu roku siltumā
Dziļa mana Tēvuzeme
Visa mūža garumā”

Mēs dodamies tālāk.....uhūūūū!

Nākamā jaunā pilsoņa stacija ir Muzikālā.

Slaidā attēlots instruments, fonā skan kokles! ♪

Katrai valstij ir savas nacionālās dziesmas. Mūsu valstī ir savs oriģināls nacionālais instruments – kokle.

Un mums ir bērni, kuri var mums parādīt, kā viņi spēlē kokli.

Esam nedaudz piekusuši, bet priekšā ir pēdējā stacija-vissinteresantākā. Lai mūsu vilciens uzsāktu braukt ir atkal jāatceras dzejoli par mūsu valsti - mūsu dzimteni:

“Maza mana Tēvuzeme
Divu roku platumā
Mīļa mana Tēvuzeme
Divu roku siltumā
Dziļa mana Tēvuzeme
Visa mūža garumā”

Ceturrtā un pēdējā ceļojuma stacija ir JAUNO PILSONU STACIJA.

Kā jūs domājat, kādu cilvēku var saukt par pilsoni? Tādu, kurš mīl savu valsti!

Bērni ar pilniem, paplašinātiem teikumiem saka, kāpēc viņi mīl mūsu valsti.

Man padomā ir uzspēlēt vēl kādu neparastu spēli “Paņem sirsniņu” (bērni ar pilniem, paplašinātiem teikumiem saka, ko viņi grib novēlēt mūsu valstij).

Mūsu ceļojums Jaunā pilsoņa zemē tuvojas noslēgumam, laiks atgriezties mājās.

Parādās lelle Baiba: “Paldies, bērni! Jūs esat malači! Šī diena kļūs patiešām neaizmirstama. Apsveicu, Jūs visi tagad esat Jauno Latvijas pilsoņu kārtā! Atā!”

Vai jūs zināt, kad Latvijai ir dzimšanas diena? Bērni atbild.

Uzdāvināsim mūsu dzimtenei, Latvijai, salūtu. Mēs to uzzīmēsim netradicionālā tehnikā. Gleznojam!

Nobeigums/refleksija

Jautājumi bērniem:

- Kas jums patika visvairāk?
- Ko vakarā pastāstīsiet vecākiem?
- Ko gribētos atkārtot vēlreiz?

Izmantotie avoti:

- Attēli: www.google.lv → attēli
- dažādas skaņas: <https://wav-library.net/> → skaņas
- Latvijas Himna: <https://www.youtube.com/watch?v=LG8d009MS1E>
- dziesma “Daudz laimes Latvija”:
<https://www.youtube.com/watch?v=ldyc4PBO1KY>
- dažādas muzikālas kompozīcijas: www.poiskm.com
- dzejolis “Maza mana Tēvu zeme...”: <http://blogi.oho.lv/?kid=241891>

Kokle – nacionālais instruments

UZ PIRKŠĀU

4. STACIJA

Jauno Pilsoņa

Ja tu esi gatavs, UZ PIRKŠĀU

Paņem

UZ PIRKŠĀU

Mana Latvija

Dāvana manai Latvijai!

Interaktīvas spēles izmantošana matemātikas rotaļnodarbībā “Matemātikas ceļojums pilsētā”

Nosaukums: “Matemātikas ceļojums pilsētā”

Mērķis – veidot prasmi skaitīt augošā secībā un rēķināt piemērus.

Izglītojošie uzdevumi:

- nostiprināt bērnu priekšstatus par skaitli un tā saikni ar ciparu;
- rosināt skaitīt līdz 10;
- attīstīt prasmi orientēties plaknē;
- attīstīt uzmanību, atjautību;
- turpināt veidot interesi par matemātiku.

Aktivitātes nodrošinājums: iepriekš sagatavota PP prezentācija, kur visu ierosina Vinnijs Pūks. Ja tehnisku iemeslu dēļ nav iespējams izmantot datoru, tad konspekts ir skolotājam.

Nodarbības gaita

Uz tāfeles ir pirmais slaidis un skan mūzika.

Labdien, bērni! Ak vai, cik neparasti sapucējušies un skaisti jūs esat šodien! Vai diena ir īpaša?! Sakiet, lūdzu, kad cilvēki satiekas, ko parasti viņi dara? (bērni atbild). Pareizi, jūs viens otram uzsmaidāt!

Lūk, bērni, mums ir dāvana! Lai uzzinātu, kas ir tajā, jānospiež uz tās. Un tālāk mēs visi kopā saskaitīsim līdz 10! (uz ekrāna parādās skaitļi, un bērni visi kopā skaita)

Pēc tam parādās vārds “PĀRSTEIGUMS”, nospiežam uz tā un skatāmies, kāds pārsteigums mūs gaida.

Parādās pārsteigums – Vinnijs Pūks, vai turpina skolotāja. *Sveiki, mani mīļie draugi! Esmu ļoti noilgojies! Un šodien sagatavoju jums pārsteigumu. Atbraucu pie jums ciemos uz jūsu lielo un skaisto pilsētu Daugavpili. Aicinu jūs uz pastaigu pa pilsētu kopā ar mani. Bet pastaiga nebūs vienkārša, tā būs matemātiska. Esat aktīvi un uzmanīgi! Nu ko, paspēlēsim?! Tad uz priekšu!*

“Acu vingrošana”. Pirms ceļojuma vingrosim ar acīm! Sekojiet Vinnijam tikai ar acīm – kurp dodas Vinnijs, turp seko jūsu acis, bet galva šajā laikā ir statiska un nekustās.

Agā, nu tagad mēs esam gatavi! Dosimies ceļojumā! Pēc tam nospiežam taustiņu “Uz priekšu”.

Un tur mūs gaida ceļojuma 1. uzdevums “Maršruts”. Šajā slaidā bērniem tiek piedāvāts pēc parauga iziet noteiktu maršrutu. Pirmais variants ir diezgan vienkāršs, otrs – sarežģītāks. Šie maršruti ir katram bērnam izdrukātā veidā arī uz galda.

Skaidrojums: darbība ir veicama virzienos pa labi, pa kreisi un uz augšu. Ir jābūt pietiekami uzmanīgiem, veicot uzdevumu. Veidojot maršrutu, ir iespējams sevi pārbaudīt. Uzspiežot pareizā virziena funkciju, varam doties tālāk.

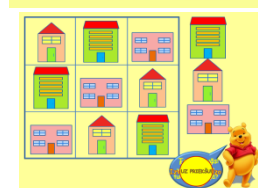
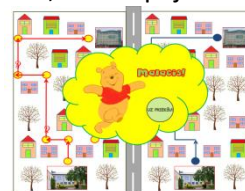
Mums izdevās! Mēs varam ceļot tālāk!

Un tālāk mūs gaida ceļojuma 2. uzdevums “Mājiņas”.

Šajā slaidā bērniem tiek piedāvāta loģiskā domāšana.

Jāizvēlas “pareizā mājiņa” un jānoklikšķina uz tās. Ja mājiņa ir pareizā, tad tā parādīsies lodziņā, ja nē, tad jāmēģina vēlreiz.

Vienlaicīgi bērni saņem šim slaidam paredzēto izdrukāto lapu, kuru aizpilda, uzzīmējot nepieciešamo.

Mūsu priekšā paveras jauna ceļojuma lapaspuse “Muzikālā pauzīte”. Es skatos, ka jums ļoti patīk ceļot, bet tagad jūs varat mazliet atpūsties!
Dinamiskā pauzīte “Draugu deļa” (bērni atkārtoti kustības dziesmas pavadībā).
Mēs dodamies tālāk... Uhūūūū!

Un šeit mūs gaida ceļojuma 3. uzdevums “Saskaiti!” Bērni, paskatieties, kādas skaistas mašīnas un jaukas mājiņas. Vai jums tās patīk?

Vispirms mums jāskaita katras mājiņas logi un jāizvēlas (jānospiež) pareizais cipars! Šeit kopā ar bērniem var pārrunāt arī par logu formu un krāsu. Tālāk rēķinām piemērus un izvēlamies pareizo atbildi no piedāvātā (piedāvātie varianti atrodas pašā apakšā auto riepā).

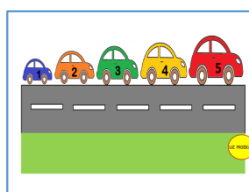
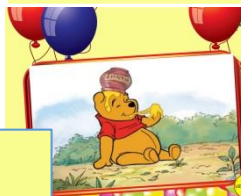
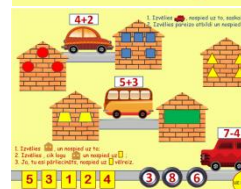
Arī šis uzdevumu slaidis var būt piedāvāts izdrukātā veidā.

Mums izdevās izpildīt šo uzdevumu! Nospiediet pogu “Uz priekšu”.

Parādās Vinnijs Pūks: *“Bērni, jūs esat malači, brīnišķīgi tikāt ar visu galā! Man ļoti patīka ar jums spēlēties, bet ir pienācis laiks šķirties! Man ir jāatgriežas savās mājās, taču priekšā jums ir vēl viens pārsteigums! Līdz jaunai tikšanās reizei, mani drosmīgi draugi! Jūs Vinnijs... Atā! Nospiediet pogu “Uz priekšu”.*

Parādās slaidis, kur Vinnijs aizbrauc ar vilcienu uz mājām. Bērni māj lācēnam, un parādās uzraksts “Tev ir dāvana”.

Dāvanā ir matemātiska dziesma par piecām mašīnām. Lai bērniem būtu interesanti un aizraujoši dziedāt dziesmiņu, skolotāja iedod bērniem dažāda izmēra mašīnas, kas ir izdrukātas uz krāsainā papīra un laminētas. Tādā veidā bērni gan dzied, gan skaita, cik mašīnu bija un cik palika, vēro to krāsu un lielumu.

Pēdējā slaidā bērni var izvēlēties savu “smaidiņu” – ja ļoti, ļoti patīka – tad ļoti, ļoti liels “smaidiņš”. Ja ļoti patīka, tad vidēja lieluma “smaidiņš”. Ja vienkārši patīka, tad mazs “smaidiņš”.

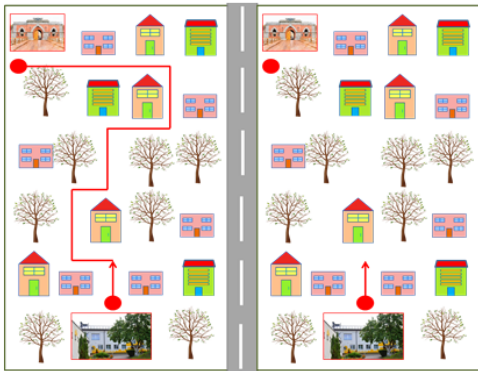
Nobeigums/refleksija

Jautājumi bērniem:

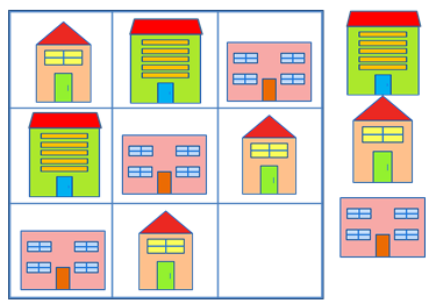
- Kas jums patīka visvairāk?
- Ko vakarā pastāstīsiet vecākiem?
- Ko gribētos atkārtot vēlreiz?

Darba lapas

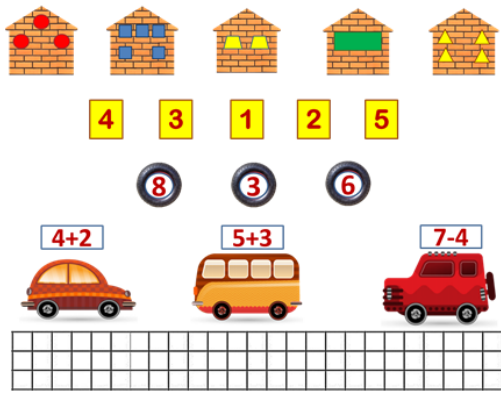
1. VEDEVĪMS
Maršruts

2. VEDEVĪMS
Mājiņas

3. VEDEVĪMS
Saskaiti!

4 3 1 2 5

8 3 6

$4+2$ $5+3$ $7-4$

Izmantotie avoti:

- Attēli: www.google.lv → attēli
- dažādas skaņas: <https://wav-library.net/> → skaņas
- video fragments "Dziesma par mašīnām": <https://www.youtube.com/watch?v=Azf38-j86yQ>
- dziesma "Draugu deģa" (latviešu valodā)

Interaktīvas spēles izmantošana matemātikas rotaļnodarbībā "Ceļojums kosmosā"

Nosaukums "Ceļojums kosmosā"

Mērķis: veidot prasmi skaitīt, orientēties plaknē un telpā, turpināt attīstīt interesi par matemātiku.

Izglītojošie uzdevumi:

- nostiprināt bērnu priekšstatus par ģeometriskām figūrām (kvadrātu, taisnstūri, trīsstūri, ovālu, apli);
- vingrināties skaitīt līdz 10;
- attīstīt prasmi orientēties plaknē;
- attīstīt uzmanību, atjautību;
- turpināt veidot interesi par matemātiku.

Materiāli un aprīkojums: prezentācija, dators, ekrāns, projektoris; ģeometrisko figūru komplekts; krāsainas kartiņas ar cipariem; "Lidojuma plāni".

Rotaļnodarbības gaita

Skan klusa "kosmiska" mūzika.

Bērni, šodien mēs dosimies ceļojumā. Tikai mēs nevis brauksim, nevis iesim, bet lidosim. Ar kādu transporta veidu var lidot? (*ar lidmašīnu, helikopteru, gaisa balonu, raķeti*) Jā, jūs esat malači!

Ar vienu vārdu tos visus var nosaukt par gaisa transportu.

Kā sauc cilvēku, kurš vada lidmašīnu? (lidotājs pilots?)

Bet kā sauc cilvēku, kurš lido kosmosā? (kosmonauts)

Bērni, kā jūs domājat, kādam jābūt kosmonautam? (veselam, stipram, gudram ...)

Sakiet, vai viņam jāzina matemātika? Jā!

Šodien es aicinu jūs kļūt par kosmonautiem un veikt lidojumu kosmosā. Vai jūs piekrītat?

Ja mēs esam kosmonauti, ar ko mēs dosimies lidojumā? (ar raķeti kosmosa kuģis?)

Mums kā īstiem kosmonautiem katram pašam ir jākonstruē sava raķete.

Jums uz galdiem ir komplekti ar ģeometriskām figūrām un katrs pāris konstruē savu raķeti. Bet pēc tam pārbaudīsim, kādai jābūt raķetei.

No kādām ģeometriskām figūrām mēs salikām raķeti? Cik trīsstūru? Cik kvadrātu? Cik taisnstūru?

Jums viss izdevās! Jūs esat malači!

Mūsu raķete var uzņemt tikai 10 cilvēku. Katrs bērns paņem attēlu, kas viņam patīk. Pēc tam, kad skolotāja saskaita: 1, 2, 3, 4, 5, bērniem jāstājas no 1 līdz 10.

Saskaitieties pēc kārtas!

Nu, tagad mēs tiešām esam gatavi!

Sēdieties pie vadības pults, lai izrēķinātu un izliktu maršrutu apkārt Saulei tā, lai neaizskartu citas planētas, zvaigznes un nesadurtos ar komētām.

Paskatieties, kas uzzīmēts jūsu lapas apakšā! (Saule, planētas, Zeme un Mēness).

Ar lineāla palīdzību novelciet ceļu taisni no Saules līdz Zemei un no Saules līdz Mēnesim! Lieciet ceļu no Mēness līdz Zemei! Kā sauc šīs līnijas?

Kāpēc? Nogriezņim ir divi galapunkti un noteikts garums. Izmēriet nogriežņa garumu! Cik centimetrus garš ir nogrieznis no Saules līdz Zemei?

Taisne ir **bezglīga**, taisna līnija.

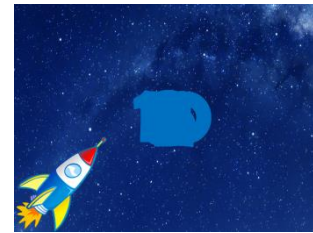
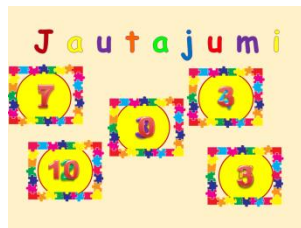

Lai mūsu raķete varētu atrauties no Zemes, mums jāatbild uz pieciem "burvju" jautājumiem:

1. Cik dienu ir nedēļā?
2. Cik pirkstu ir divām rokām?
3. Cik riekstu ir tukšā glāzē?
4. Cik astu ir trim kaķiem?
5. Cik acu ir luksoforam?

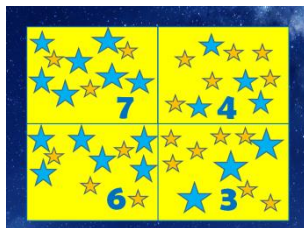
Jūs esat gatavi lidojumam, tagad jums ir jāsāk laika atpakaļ skaitīšana. Gatavojieties palaist raķeti! Sāciet atpakaļ skaitīšanu (no 10 līdz 1)! Ekrānā parādās skaitļi. Mūsu raķete dodas lidojumā!

Skan vēja skaņa. Kas tas ir? Vējš, stiprs vējš!!!

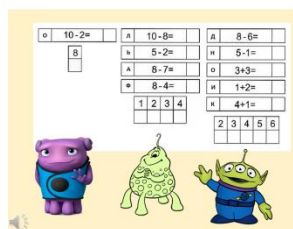
Bērni, kas tur noticis?

Kosmiskā vētra izkaisīja zvaigznes kosmosā. Katrā zvaigžņu sistēmā jābūt 10 zvaigznēm. Saskaitiet savās zvaigžņu kartēs, cik ir zvaigžņu un piezīmējiet klāt trūkstošās. Cik zvaigžņu bija? Cik daudz piezīmējāt klāt?

Bērni, kas tas ir? Kas tur notiek?

Tie ir citplanētieši! Viņi grib ar mums kontaktēties, draudzēties. Mēs varam uzzināt citplanētiešu vārdus, izpildot dažas darbības ar skaitļiem. Paņemiet lapiņas ar piemēriem, izrēķiniet tos un sanāks atšifrēt jauno draugu vārdus!

Nu, jaunie kosmonauti, tagad jūs varat mazliet atpūsties, ejam kopā ar mani! Игра «Глазомер» (раз уж мы у них в гостях, давайте сыграем в их игру! Дети становятся в круг, по команде педагога, каждый занимает любое место в помещении, и по приглашению. Педагога на глаз определяют расстояние до педагога. Проверяем себя!)

Mums jālido. Sakām "Atā!" mūsu jaunajiem draugiem un lidosim tālāk!

Skat lietus skaņa.

Kas tas ir? Jā, tas ir lietus, bet neparasts lietus – tas ir meteorītu lietus!!!

Mēs esam nokļuvuši meteorītu lietū. Meteorīti, krītot uz raķeti, sašķēlās vairākās daļās. Savāksim meteorītu no daļām. Aploksnēs katram bērnam ir meteorīta daļas. Mums tās ir jāsaliek kopā. Kāda figūra tika izveidota? No cik daļām? Kā ir vairāk: puse no apaļa vai daļa?

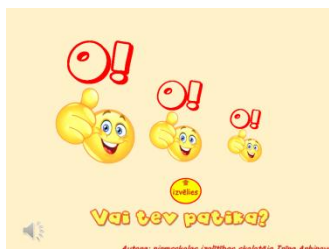
Bērni, jūs ar visu lieliski tikāt galā! Jūs esat labi kosmonauti! Mūsu lidojums tuvojas beigām. Iluminatorā jūs jau varat redzēt Zemi.

Gatavojamies nosēsties! Līdz lidojuma beigām ir atlikušas 10 sekundes.

Visi kopā skaitām – 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10!

Mēs piezemējamies!

Vai jums patika mūsu ceļojums? Kas jums patika visvairāk? Ko jūs vēlētos atkārtot?

Darba lapa

Vārds _____

1. UZDEVUMS

2 → 1 ↑ 2 → 1 ↑ 3 → 4 ↑ 4 ← 2 ↓ 2 ← 2 ↓ 1 ← 2 ↓

2. UZDEVUMS

3. UZDEVUMS

4. UZDEVUMS

o	10 - 2 =	
	8	

л	10 - 8 =	
б	5 - 2 =	
а	8 - 7 =	
е	8 - 4 =	

а	8 - 6 =	
н	5 - 1 =	
о	3 + 3 =	
и	1 + 2 =	
к	4 + 1 =	

1	2	3	4

2	3	4	5	6

Izmantotie avoti:

- attēli: www.google.lv → attēli
- dažādas kosmosa skaņas: <https://wav-library.net/> → skaņas

Spēle: "Roku mazgāšana"

(interaktīvā spēles audzināšanas un mācību darbam)

Šī spēle apjomīga slaida lielumā var izvērsties pat 15 minūšu garumā vai kalpot kā 2 – 4 minūšu ilga zināšanu nostiprināšana, relaksācija, iemaņu attīstīšana, uzmanības trenēšana u.c.

Ievads

Pārrunājiet ar bērniem par roku higiēnas ievērošanu un pareizu roku mazgāšanas tehniku. Ir īpaši svarīgi apgūt pareizu roku mazgāšanas tehniku un principus, lai tā kļūtu par neatņemamu ikdienas sastāvdaļu. Svarīgākais nav roku mazgāšanas reižu skaits, bet gan roku mazgāšana tad, kad tas ir īpaši nozīmīgi. Būtiski, lai katrs cilvēks to uzskatītu par svarīgu lietu, ko var paveikt savas veselības labā.

Norise

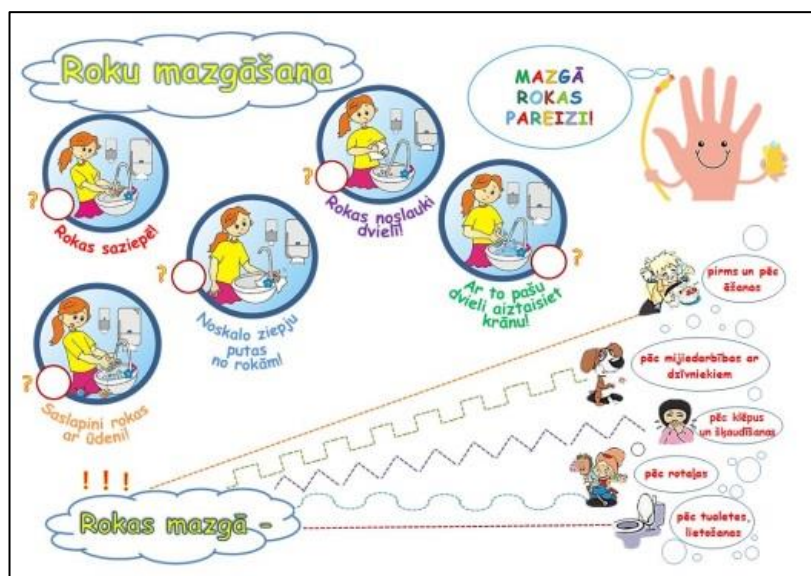
Spēlēt var individuāli vai ar visu grupu. Skolotājs interpretē, veidojot saskarsmi starp visiem bērniem, stundas saturs kļūst brīvāks. Kad dalībnieki ir gatavi, var sākt spēli, sekot norādēm - burbulīšiem. Pēc spēles tiek piedāvātas krāsojamās lapas.

Ieteikumi

Veiciniet aplausus pēc spēles beigām, kā arī paslavējiet aktīvākos! Nākamais solis – izskaidrot, kā reaģēt, ja kaut kas ir noticis, un kā tikt galā ar situāciju. Var sarīkot izstādi – ziepju un dvieļu veidi.

Darba lapa

Izmantotie avoti:

- attēli: www.google.lv → attēli
- dažādas skaņas: <https://wav-library.net/> → ūdens skaņas;
- dziesma "Anniņa vanniņā" (latviešu valodā): <https://www.youtube.com/watch?v=R6NGZpnOnO8>

Spēle: Emocijas

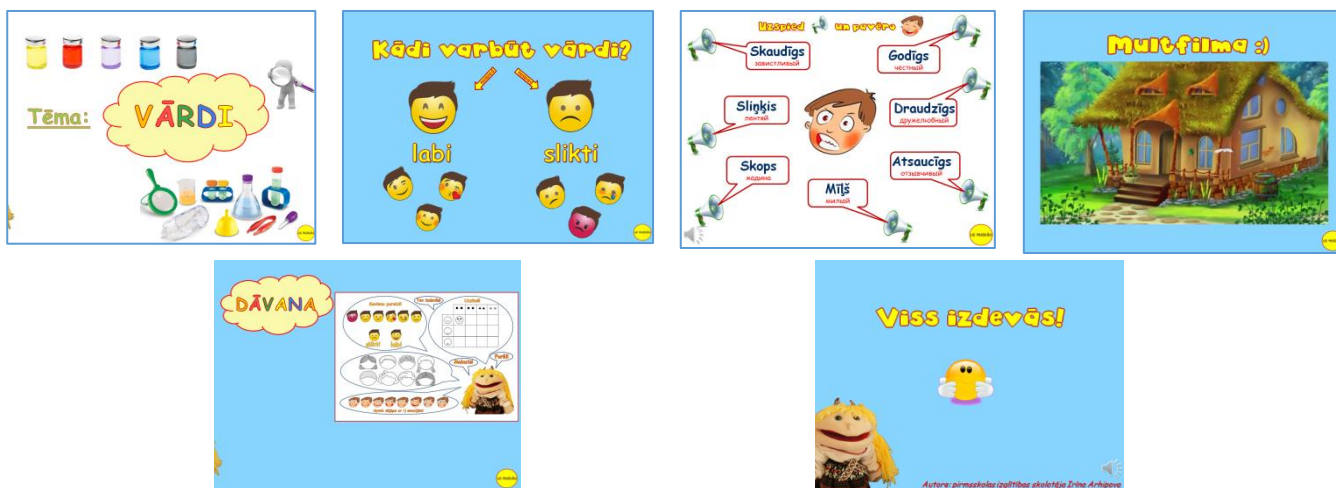
(emocionālās inteliģences attīstībai un veidošanai)

Iepazīt pašam sevi ir sarežģīti, vēl sarežģītāk ir iepazīt citus. Spēle palīdz radīt apstākļus un veidot situācijas bērna pašatklāsmei, palīdzēt bērnam kontaktēties ar sevi, citiem cilvēkiem, apkārtējo pasauli. Piedāvāto materiālu skolotājs var izmantot, bagātinot stundas formu un saturu.

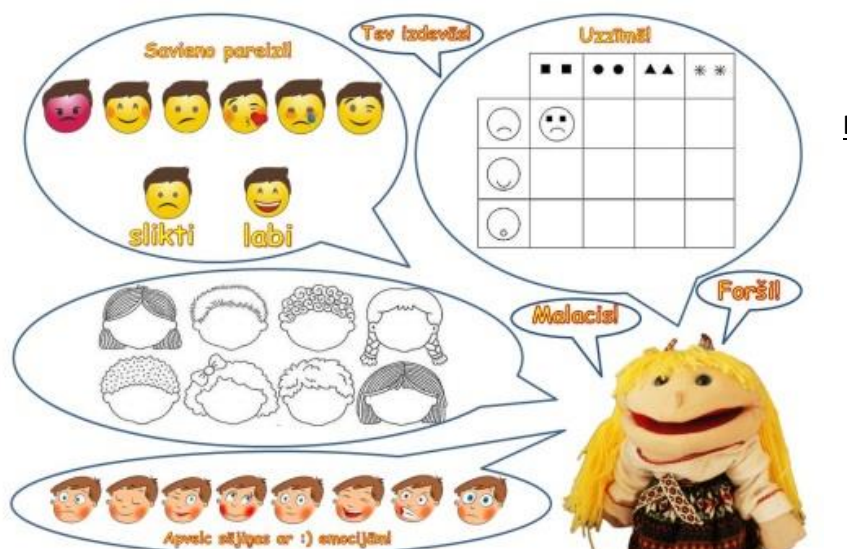
Ievads. Pārrunājiet ar bērniem par saziņas līdzekļiem – valodu, žestiem, mīmiku. Noskaidrojiet, kādus sabiedrībā lietotus žestus un mīmiku zina bērni, vai viņi izprot to nozīmi. Nedrīkst aizmirst par labā un sliktā iespaidu ikdienā un kā tikt galā ar emocijām.

Norise. Visi kopā izrunā par jūtām, emocijām – ja emocijas ir ļoti spēcīgas, dažādas darbības sekas, veiksmes un neveiksmes, pieredze un arī problēmsituācijas. Emocijas ir lieta, ar ko saskaramies ik dienu. Uzaiciniet bērnus pāros vai grupās izdomāt savus žestus un mīmiku. Miniet visi kopā to nozīmi! Veidojiet izrādes, izmantojot tikai žestus un mīmiku.

Ieteikumi. Radošā drāma ir sevis un citu iepazīšana un pētīšana, pielietojot kustību, ritmu un eksperimentēšanu. Tā ir netieša dzīves pieredzes apgūšana un uzkrāšana tai nezināmajai reizei, kad bērns nonāks līdzīgā situācijā, kas tiek izspēlēta. Nodibiniet acu kontaktu, kas ļaus bērniem izjust atbalstu.

Darba lapa

Izmantotie avoti:

- attēli: www.google.lv → attēli
- dažādas skaņas: <https://wav-library.net/> → skaņas
- fragments no multfilmas "Обидные слова": <https://www.youtube.com/watch?v=XBX6dOtmOi8>

Interaktīva spēle "Violetā krāsa"

Šo spēli bērns var izmantot bez skolotājas palīdzības. Visa spēle noskaņota, tāpēc bērnam palīdz spēles galvenais varonis.

Mērķis: digitālo prasmju attīstība pirmsskolas vecuma bērniem.

Sasniedzamais rezultāts:

- zina par krāsām un to jaukšanu;
- zina, atšķir un prot atrast burtu "v";
- prot lasīt mīklas un minēt tās, atrod pareizo atbildi;
- prot lasīt tekstu ar attēliem, izmantojot lietvārdus pareizā locījumā;
- zina par skaitļiem no 1 līdz 10;
- prot atcerēties skaitļu kombināciju un atrast to;
- prot izveidot slaimu, seko pakāpeniskajai instrukcijai;
- izpratne par (kur darbības vārds?) vienkāršām cēloņsakarībām;
- spēj koncentrēties sarežģītām darbībām.

Aktivitātes nodrošinājums: iepriekš sagatavota PP prezentācija, kur visu ierosina violetā krāsa. Ja tehnisku iemeslu dēļ nav iespējams izmantot datoru, tad konspēkts ir skolotājai.

Pirmajā slaidā ir spēles nosaukums.

Nākamajā slaidā bērns var ne tikai redzēt un saklausīt, bet arī dziedāt kopā dziesmu "Par krāsām".

"Acu vingrošana"

Vingrosim ar acīm! Sekojiet violetajai krāsai tikai ar acīm – kurb dodas krāsa, turp seko jūsu acis! Bet galva šajā laikā ir statiska un nekustās.

Aga, nu tagad mēs esam gatavi! Dosimies ceļojumā! Pēc tam nospiežam taustiņu "Uz priekšu".

Un mums ir 1. uzdevums: Lai tuvāk iepazītos ar violeto krāsu, noteiksim, kādu skaņu mēs dzirdam vārda "violets" sākumā. Jā, tā ir skaņa "v", pareizi!

Bet tagad, lai iegūmētu, kā izskatās šis burts, uzspied uz punktiņiem un paskaties, kādu burtu tu redzi!

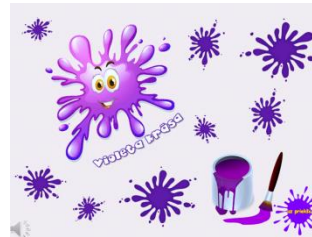
Bet tagad atrodi burtu "v" citu burtu vidū un uzspied uz tā, ja esi pārliecināts, un pārbaudi sevi!

2. uzdevums. Tavā priekšā ir kartīte, tu vari noklikšķināt ar pelīti uz jebkura priekšmeta, kuru redzi, un dzirdēsi šī priekšmeta nosaukumu. Varbūt tu pamanīsi, ka visi priekšmetu attēli kartītē sākas ar burtu "v".

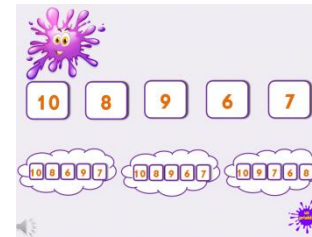
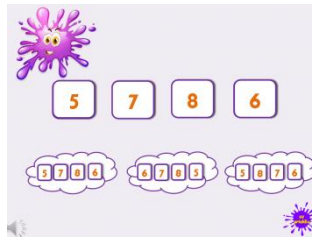
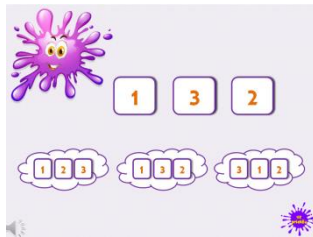
Tu esi malacis, bijī ļoti vēriģis! Bet tagad tavā priekšā ir vēl viena kartīte. Tev jāatrod liekais attēls – tas priekšmets, kura nosaukums nesākas ar burtu "v"! Esi uzmanīgs!

3. uzdevums. Tagad tev ir dots cits uzdevums. Tev būs jāuzmin 2 mīklas, bet, lai to izdarītu, tev vispirms tās jāizlasa. Lai izlasītu mīklu, lasi pēc kārtas burtus tikai violetā krāsā! Ja tu pagaidām neesi gatavs lasīt mīklu, tu vari to noklausīties, uzspiežot uz "austiņas"!

4. uzdevums. Lai tiktu galā ar šo uzdevumu, tev nāksies trenēt savu atmiņu. Apakšā ir dota ciparu kombinācija, bet lodziņos nav redzams, kas tie ir par cipariem. Taču, uzspiežot uz lodziņa, var ieraudzīt, kāds cipars tur dzīvo. Atceroties, kāds cipars kurā lodziņā dzīvo, tu varēsi apakšā izvēlēties tieši šo kombināciju. Veiksmi!

5. uzdevums. Un tā ir pasaka. Lasi pasaku, aizvietojo attēlus tekstā ar vārdiem! Ja pagaidām tev ir grūti lasīt pasaku vai tu to izlasīji un gribi sevi pārbaudīt, noklausoties pasaku, uzspied uz “austiņas”!

Pasaka bija par vilku un lietussargu. Nākamajā uzdevumā tu vari izkrāsot šo lietussargu, uzspiežot uz krāsu bundžiņu.

6. uzdevums. Bet tagad iepazīsimies ar to, kādas krāsas var iegūt, samaisot savā starpā vairākas krāsas. Šeit var veikt eksperimentu. Nākamajā slaidī ir piedāvāts viens no šī eksperimenta variantiem “Krāsu jaukšana”.

Un, protams, pārbaudi sevi! Atrodi pareizo atbildi!
Un mēs varam iet tālāk!

Piedāvāju pagatavot violetu slaimu savām rokām. Paskaties, kas tam ir nepieciešams. Ejoj tālāk, tu redzēsi video pamācību, kā izgatavot slaimu. Veiksmi!

Nu, re, cik brīnišķīgi mēs pavadījām laiku kopā!

Krāsai nedēļa

Vārds
«Vīdētis»
sākas ar burtu «V»

Apvelc burtu "V"!

Savienot!

- vabele
- varavīkne
- vārns
- vilks
- vītols
- valis
- vāvere

Atrodi lieko!

MĪKLAI! Lesi, min un apvelc pareizo atbildi!

BAIDĒDZ RĪGOKĀŠM,
PĪBĒDZ KNĀBUDĀM,
BOĒT VĒDĒDZU PĒDĒDZĒ, UN LAI-ZINĒDZ.

DĒDĒDZS GĒDĒDZĒ,
PĒDĒDZ BUZDĒDZĒ,
PĒDĒDZĒDĒDZĒDĒDZĒS.

PASAKA! Lesi peseku!

Vītols un lietussargs

Dažāda Vītols bija zolists. Tas zargāja no
Vītols uz lietussarga kā uz
uz lietussarga kā uz

Nokrāso ar zīmuliem!

Izmantotie avoti:

- attēli: www.google.lv → attēli
- dažādas skaņas: <https://wav-library.net/> → skaņas
- video fragments "Kā izveidot slaimu?" no www.youtube.com

Izmantotie avoti

1. Adams, M. J., Foorman, B., Lundberg, L., Beeler, T. (2001). Phonemic Awareness in Young Children By. (15.03.2017.) www.scirp.org (12.04.2017.)
2. Albrehta, Dz. (1998). *Pētišanas metodes pedagoģijā*. Rīga: Mācību grāmata.
3. Bauman, A., Ķeire, L. (2004). *Valodas traucējumu veidi. Dislālija. Alālija. Dizatrija. Afāzija*. Mācību palīgīdzeklis. R.: Zvaigzne ABC.
4. Byron, T. (2008). *Safer Children in a Digital World: The Report of the Byron Review*. Nottingham: <https://www.iwf.org.uk/>. (12.04.2017.)
5. Carr, M. (2001). *Assessment in early childhood settings: Learning stories*. London: Paul Chapman Publishing. nla.gov.au/anbd.bib-an42833826 (15.03.2017.)
6. *Information and Communication Technology (ICT)* // New Zealand Ministry of Education. URL: <https://www.education.govt.nz/> (15.03.2017.)
7. Korbe, V. (2007). *Programma skaņu izrunas un runas kultūras attīstīšanai pa pakāpēm pirmsskolas vecuma bērniem un bērniem ar izrunas traucējumiem*. R.: Izglītības soļi. 50 lpp.
8. Laua, A. (1997). *Latviešu literārās valodas fonētika*. R.: Zvaigzne ABC.
9. Lenel, J.C., Cantor, J.H. (1981). Rhyme recognition and phonemic perception in young children. *Journal of Psycholinguistic Research* 10. psycnet.apa.org/psycinfo/1996-01601-006 (15.03.2017.)
10. Luria, A.R. (1966). *Higher Cortical Function in Man*. New York: Basic Books. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov> (15.03.2017.)
11. Luria, A.R. (1980). *Higher Cortical Function*. New York: Basic Books. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov> (15.03.2017.)
12. Miltiņa, I., Pastare, S. (1997). *Pirmie soļi logopēdijā*. 2.daļa. Rīga: PIAC.
13. Miltiņa, I. (2005). *Skaņu izrunas traucējumi*. Rīga: RaKa.
14. O'Hara, Mark. (2004). *ICT in the early years*. London: Continuum. www.nzcer.org.nz/system/files/ictinecefinal.pdf (12.02.2017.)
15. Reed, M., Canning, N. (2010). *Reflective Practice in the Early Years*/ London: SAGE Publications Ltd.
16. Siraj-Blatchford, I., Siraj-Blatchford, J. A. (2006). *Guide to Developing the ICT Curriculum for Early Childhood Education*. London: *Trebtham Books Limited*. www.academia.edu/ (12.02.2017.)
17. Stephen, C., Plowman, L. (2003). *ICT in pre-school settings*. <https://dspace.stir.ac.uk> (12.02.2017.)
18. *Towards Knowledge Societies* (2005). Paris: UNESCO Publishing. unesdoc.unesco.org/images/0014/001418/141843 (12.02.2017.)
19. Tūbele, S. *Skolēna runas attīstības vērtēšana*. R.: RaKa. 165 lpp.
20. Tūbele, S. *Disleksija vai lasīšanas traucējumi*. R.: RaKa. 80 lpp.
21. Price, H. (2009). *The Really Useful Book of ICT in the Early Years*. London: *Routledge*. www.scirp.org/jouRNAI/PaperInformation (12.04.2017.)
22. *The role and potential of ICT in early childhood education* (2004). New Zealand Council for Educational Research. Wellington: New Zealand and international literature. www.nzcer.org.nz/system/
23. Yvon, F., Zin, Y. (2011). *Vygotsky, une théorie du développement et de l'éducation* : Recueil de textes et commentaires Moscou : Faculté de psychologie de l'Université d'État de Moscou Lomonossov, 432 p. www.unige.ch/fapse/leforcas/ (12.04.2017.)
24. Wylie, C., Thompson, J. (2003). *The long-term contribution of early childhood education to children's performance – evidence from New Zealand*. *International Journal of Early Years Education*, 11 (1). www.nzcer.org.nz
25. Whalley, M. (2001). *Involving parents in their children's learning*. London: Sage Publications. www.hioa.no/content/download/107828 (12.04.2017.)
26. Азамова, М. Н. (2012). Использование информационных компьютерных технологий в процессе развития детей дошкольного возраста. *Молодой ученый*. 11. 385-387с. moluch.octweb.ru/archive (12.04.2017.)
27. Богородицкий, В. А. (1887). *Курс грамматики русского языка*. Ч. 1. *Фонетика*. Варшава: В тип. Михаила Земкевича, 317 с. www.e-heritage.ru/ras/view/publication/general (12.04.2017.)
28. Бельтюков, В.И., Салахова, А.Д. (1975) *Об усвоении ребёнком звуковой (фонемной) системы звуков*. *Вопросы психологии*. 5. 71-76 с.

29. Бунак, В. В. (1980.) *Род Ното, его возникновение и последующая эволюция.* <http://www.pedlib.ru> (28.04.2017.)
30. Власенко, И.Т. (1990). *Особенности словесного мышления взрослых и детей с нарушениями речи.* М.: Педагогика. 184 с.
31. Выготский, Л. С. (1996). *Мышление и речь.* М.: Лабиринт.
32. Выготский Л. С. (1961). *Избранные психологические исследования.* М. <http://www.pedlib.ru>
33. Гвоздев, А. Н. (2007) *Вопросы изучения детской речи.* Детство-Пресс. 472с.
34. Грибова, О. Е. (2004). *Что делать, если ваш ребёнок не говорит?* Айрис-Пресс.
35. Екжанова, Е. А, Стребелева, Е. А. (2011.) *Коррекционно-развивающее обучение и воспитание дошкольников с нарушением интеллекта.* Методические рекомендации. М.: Просвещение
36. Жукова, Н., Мастюкова, Е., Филичева, Т. (2011). *Логопедия. Основы теории и практики.* М.: Эксмо, 288 с.
37. Журова, Л. Е., Эльконин, Д.Б. (1963). *К вопросу о формировании фонематического восприятия у детей дошкольного возраста.* М.: Просвещение, <http://www.pedlib.ru> (28.04.2017.)
38. Исенина, Е.И. (1992). *Возрастная и педагогическая психология.* М.: Моск. ун-та. 272 с. <http://www.pedlib.ru>
39. Дендев, Б. (2013). *Информационные и коммуникационные технологии в образовании: монография.* М.: ИИТО ЮНЕСКО.
40. Калинина, Т. В. (2008). *Новые информационные технологии в дошкольном детстве.* М.: Сфера.
41. Каше, Г. А. (2012). *Подготовка к школе детей с недостатками речи: Пособие для логопеда.* 171 с.
42. Левина, Р. Е. (2005). *Нарушения речи и письма у детей.* Избранные труды. М.: Арктика, 222 с.
43. Леушина, А. М. (2000). *О своеобразии образов в речи маленьких детей.* Психология дошкольника: хрестоматия. М. 81-90 с.
44. Лобанова, Е. А. (2005). *Дошкольная педагогика: учебно-методическое пособие.* Николаев. 76 с.
45. Лямина, Г. М. (1992). *Особенности развития речи детей дошкольного возраста.*
46. Лурия, А. Р. (2002). *Письмо и речь. Нейролингвистические исследования.* М.: Academia, <http://www.pedlib.ru> (28.04.2017.)
47. Мухина, В. С. (2002). *Возрастная психология: феноменология развития, детство, отрочество.* М.: Академия. 456 с.
48. Образование и XXI век: Информационные и коммуникационные технологии. М.: Наука, 1999. 191 с. (12.04.2017.) naukaip.ru/wp-content/
49. Парамонова, Л. (2009). *Логопедия для всех.* 380. <http://www.pedlib.ru>
50. Пеньевская, Л. А. (1972). *Воспитание отзывчивости и развитие простейших форм взаимопомощи у детей 4-го и 5-го года жизни.* М.: Педагогика, 112–156 с.
51. Правдина, О. В. (1973). *Логопедия.* М.: Просвещение.
52. Преснова, О. В. Логопедические занятия в подготовительной группе для детей с общим недоразвитием речи. *Практический и методический журнал.* №3. 2003. 45-51 с. lib.mgppri.ru (28.04.2017.)
53. Рубинштейн, С. Л. (2001). *Основы общей психологии.* СПб.: Питер. 176. <http://www.pedlib.ru> (12.04.2017.)
54. Спирова, Л. Ф. (1980). *Особенности речевого развития учащихся с тяжелыми нарушениями речи.* М.: Педагогика. 192 с. <http://www.pedlib.ru> (12.04.2017.)
55. Ставцева, Ю. Г. (2015). Информационно-коммуникационные технологии в дошкольном образовательном учреждении. *Журнал Гаудеамус.* № 1.
56. Филичева, Т. Б., Туманова, Т. В., Орлова, Н. Д. (2015). *Основы дошкольной логопедии.* М: Эксмо. 320 с.
57. Филичева, Т. Б., Чиркина, Г. В., Туманова, Т. В., Миронова, С. А., Лагутина, А. В. (2008). *Программа по преодолению фонетико-фонематического недоразвития у детей.*
58. Филичева, Т. Б., Чиркина, Г. В. (2008). *Воспитание и обучение детей дошкольного возраста с ФФНР.* Программа.

59. Филичева, Т. Б., Чевелева, Н. А., Чиркина, Г. В. (1989). *Основы логопедии*. <http://www.pedlib.ru> (12.04.2017.)
60. Филичева, Т. Б., Чевелева, Н. А., Чиркина, Г. В. (1993). *Нарушения речи у детей: Пособие для воспитателей дошкольных учреждений*. М.: Профессиональное образование. 232 с.
61. Филичева, Т. Б., Соболева, А. В. (2000). *Развитие речи дошкольников*. Екатеринбург.: АРДЛТД.
62. Фомичёва, М. Ф. (1989). *Воспитание у детей правильного звукопроизношения*. <http://gigabaza.ru/doc/67545-pall.html> (12.04.2017.)
63. Хватцев, М. Е. (1996). *Логопедия: работа с дошкольниками*. М.: Аквариум, 384 с.
64. Шашкина, Г. Р. (2003). *Логопедическая работа с дошкольниками*. М.: Академия, 240 с. <http://www.pedlib.ru> (12.04.2017.)
65. Швачкин, Н. Х. (2004). *Возрастная психолингвистика: Хрестоматия*. Учебное пособие. М.: Лабиринт. 330 с. <http://www.pedlib.ru> (02.04.2017.)
66. Шаховская, С. Н., Шорох-Троицкая, М. (2007). *Логопедия. Системные нарушения речи: Алалия. Афазия*. М.: Владос. <http://www.pedlib.ru> (28.04.2017.)
67. Эльконин, Д. Б. (1998). *Развитие речи в дошкольном возрасте*. М.: Просвещение. <http://www.pedlib.ru> (28.04.2017.)
68. Ястребова, А. В. (2000). *Преодоление общего недоразвития речи у учащихся начальных классов общеобразовательных учреждений*. М.: Просвещение. <http://www.pedlib.ru> (04.04.2017.)

Pielikumā disks:

1. ĶаркевиĶа О. PrezentāĶijas logopēda darba ar interaktīvo tāfeli
2. Arhipova I. Interaktīvo spēļu prezentāĶijas